

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-UT 21	Megjelenik minden hó 1-en és 15-en	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen.

Igazságok.

A sajtó és a közbiztonság érdekközösségét mindenki elismeri. De arra már kevesen gondolnak, hogy a közbiztonság számára a nyilvánosság ugyanaz, mint a fizikai élet számára a meleg: mértékkel éltet, mérték nélkül öl.

Ugyanakkor tenát, amikor köszönettel elismerjük a sajtó barátságát és kétségtelen közbiztonsági érdemeit, nem hajthatunk fejet feltétel nélkül baráti kapcsolataink némely kinövése előtt.

Mindenekelőtt: nagyon szeretnők a sajtóban elkülönítve látni magát a közbiztonságot mindenféle egyéni érdek szolgálatától. Sem a nagyközönség tájékoztatásának, sem a közbiztonságnak, de a közbiztonság szerveinek sem érdeke, hogy a napisajtó a közbiztonsági szolgálattal kapcsolatos némely nevek körül túlságosan sok tömjént fogyasszon, nemcsak azért, mert ízlésünk ellen való, hanem azért sem, mert a közbiztonsági szolgálat komolyságát féltjük a komolytalan személyi túlzásoktól.

Az olvasóközönség nem minduntalan aláhúzott neveket keres a közbiztonság híryanagában, hanem kizárólag és teljesen személytelenül: eredményeket, az eredményeken át pedig megnyugvást a közrend szilárdsága felől. Csak a pozitívumok, a közteljesítmények érdeklik az embereket, személyek és nevek: soha. De valódi érdemeket s ezek elbírálásában pedig tárgyilagosságot feltételezve, nehéz is lenne éppen abból a szolgálatból neveket kiemelni, amelyet annyian végzünk azonos értékű teljesítménnyel s amelyben nem egyszer éppen a legnévtelenebbek viszik a legsúlyosabb terheket. Annak az érdeme tehát, hogy rend van az országban, nemcsak egyesek monopóliuma annál kevésbé, mert a nyilvánosság reflektora a maga titokzatos fénytöréseivel mindig nagyon hajlamos arra, hogy egyenlőtlenül világítson.

Ennél az egyéni kultusznál is nagyobb hiba, amikor a sajtó a közbiztonsági szervek személyi összességét érintő érdekeknek nyúl a hóna alá nem szerencsés kézzel. Nemrégiben például az egyik reggeli lap nagy felháborodással közölte, hogy mégiscsak csökkentik a csendőr- és rendőrlegénység illetményeit: öt pengővel kevesebb lesz az élelmezési pénzátalány. Nagyon jól tudta a lap, hogy vulkanizálás, földrengés, szökőár vagy sárga háború

hírére már mind csak legyint a ma embere, de a fizetéscsökkentésre reagál, mint a villanyütésre.

Ez a szó a mai idők egyetlen bombája, ami még meg tudja remegtetni a maradék idegeket. Kar ezzel a bombával politikai rohamokat támogatni. Kár játszani vele, még ha csak fűrészpörrel akarták is megtölteni, hogy az érdemi felsülésről ne is beszéljünk. Mert annak a barátunknak például, aki úgy találta, hogy az ország egész csendőrségének és rendőrségének elárvult érdekeit rajta kívül senki a világon meg nem védelmezi, illetet volna legalább annyit tudnia, hogy az élelmezési pénzátalányt két évvel ezelőtt, harmincpengős búzaár mellett szabályozták utoljára s ahhoz aránylott a többi élelmiszer ára is. Természetes, hogy most a közben lezuhant élelmiszerárakhoz arányosították az élelmezési pénzátalányt is, ami különben a honvédségnél havonként megtörténik, megsem mondja senki, hogy a honvédségnél havonta fizetéscsökkentés van.

Ha olyan lap riasztotta volna fel a csendőrséget és a rendőrséget a „fizetéscsökkentés” hírrel, amelynek politikai célkitűzésébe nem illik bele a megelégedetten fegyelmezett csendőr és rendőr: megértenők a dolgot. De hogy éppen nemzeti irányú lap téveszti el ennyire a határt, ameddig a politikában elmehet, nyugtalanságot igyekezőn kelteni éppen azokban a sorokban, amelyeknek nyugodtságán jórészt az ország sorsa múlik, ezt már, mint az esz-közökben nemválogatásnak klasszikus példáját nem egy lapnak, hanem a sajtó összességének kell felró-nunk, mert az ország lakosságának ma ezzel, holnap azzal a rétegével, más-más vonatkozásban, alakban és céllal gyakran megismétli. Ki állíthatja, hogy ilyen és ehhez hasonló működésével a sajtó a közbiztonságot támogatja, nem pedig veszélyezteti?

No és végül a féktelen nyilvánosság: a szenzáció. Bűncselekmények hajmeresztő, erkölcstelen, ízléstelen vagy egyenesen októató leírása, szemérem elleni bűncselekmények, váloperek, apasági keresetek kevésbé épületes részleteinek bőségesen húzott-nyúzott színezése, nem közérdekű esetek nyilvánossággrahozása, a nyomozás tervszerű és feltlős menetének türelmetlen és felelőtlen megelözése, kiadói és közérdekek szüntelen összekeverése vajjon a sajtó és a közbiztonság érdekeinek nem inkább a szét-ágazása-e, mint a találkozása?

Igazán nem a csendőrségen múltott, hogy mind-ezeknek a lehetőségével a szabályzataink is számolni voltak kénytelenek, amikor a csendőrségnek a sajtóhoz való szolgálati viszonyát szabályozták. Nekünk pedig — úgy érezzük — most már egyenes kötelességünké vált elmondani ezeket az igazságokat, nem a sajtónak, amely írja az újságot, hanem a csendőrnek, aki elolvassa.

Határszolgálat — határ- védelem.

Írta: BEÓTHY KÁLMÁN százados.

(Folytatás.)

A vámórség által semmi körülmények között meg nem tehető intézkedések:

1. Bírói és szakértői szemle.
2. Tanuknak vagy szakértőknek vallomásra, illetőleg tanuskodásra kényszerítése.
3. Őrizetbe veendő tárgy kiadására kényszerítés.
4. Posta- vagy távirdahivatalban, továbbá szállító- és fuvarozóintézeteknél levelek, táviratok és egyéb küldemények visszatartása, őrizetbevétele vagy már lefoglalt ily küldemények átvétele.
5. Másnak szóló zárt levelek és lefoglalt postai küldemények felbontása.

Ily esetekben a vámőr őrs, illetve szakaszparancsnokának jelent, ki a szükséges intézkedéseket az arra illetékes hatóságnál megteszi.

A határszolgálat ellátásának irányítására a tisztek hivatottak. Ezért a legénységet hivatásszerű szolgálatának ellátására kiképezi, fegyelmét fenntartja. Továbbá kötelessége a határesemények és határsértések kivizsgálása, valamint a határepizódók elintézése. Ily ügyekben a szomszédos határőrizeti szervekkel az érintkezést csak tiszt veheti fel.

A tiszt sem rendőri, sem hatósági közegnek nem tekinthető, a végrehajtó szolgálatban személyesen és cselekvőleg részt nem vehet.

A vámórség tagjaira, épp úgy, mint a csendőrség tagjaira is, a honvédség „Szolgálati Szabályzat I. és II. része” értelemszerűleg hatállyal bír, hacsak a vámórség szabályzatai és rendeletei valamiben másképp nem intézkednek.

A fegyelmi fenytó hatalom intézkedései a vámórség tagjaira is teljes érvényességgel bírnak.

A vámórség tagjainak és szerveinek a határszolgálat végrehajtásában követendő eljárása sokban egyezik a csendőrség végrehajtó szolgálatával és az ebben követendő eljárással. Epp ezért a vámórség igen sokat vett át a csendőrség szolgálati utasításából.

Amennyire maguk a szolgálati utasítások bizonyos egymásra utaltságot és a két szerv szolgálatának ellátásában kapcsolatoságot mutatnak, annyira szükséges, hogy szolgálatuk ellátásában a valóságban ezt tényleg fenn is tartsák, mert az eredmény csakis magában a tényleges végrehajtásban domborodhat ki. A csendőrség szolgálati utasítása (Szut) 487. pontjában határozottan kifejezésre is juttatja ezt, midőn a csendőrségnek meghagyja, hogy a határszéli szolgálatot teljesítő szervekkel szoros kapcsolatot kell fenntartania.

A vámórség részéről viszont a helyes együttműködés szempontjából megszívlelendő pontok a Szut. 64/18, 65/i, 240/f, 487, 490, 491, 492, 522, 523 és 529 pontok.

A csendőrséggel való összeköttetés különösképpen az útlevelelendéssel kapcsolatosan az idegenek ellenőrzésénél, valamint a már említett többi, a belügyi tárca keretében teljesítendő szolgálatban fontos. A m. kir. csendőrség szolgálati utasításával kapcsolatosan említett pontok különösképpen azt határozzák meg, mely esetekben kap-

A hadnagy erre az altisztre ordított: — Lá keller! — Az meg ránk: Hajde!!

Gondolkodás nélkül balra át-ot csináltunk.

Alig mentünk, már a pince előtt állottunk. Két öles, vasalt, vastag ajtaja nyöszörögve tárult s mögüle óriási szájából ránk csapott a sötét és a bűz. Hulla, mocsár, pénesz szag. Az altiszt itt újból ránk rivallt:

— Mars!

— Jüttner hadnagy volt a balszárnyon, tehát most elől. Vállas, domború mellű, szőke fiú. Visszanézett az altisztre s nem mozdult.

— Mars! — rikácsolt tajtékozva az altiszt és feléje lépett a puskáját előre szegezve. Mennj kellett, mielőtt még a mélységes gyalázatot egészen felfoghattuk volna. Jüttner belépett.

Dongott alatta a gádor, visszhangzott a mélység, mint üres hordó. Bung... bong... És mi tisztek lassan a sötétbe veszünk s az ajtó tompán zuhanva elvágta mögöttünk a világosságot és a világot. Döbbenetes csend iett.

Álltunk a sötétben a lépcsőkön, kezünk nem érte a falat és lábunk bizonytalanul ingott a korhadt, síkos fán.

— Hallatlan! — szólott valaki. — Így is lehet?!

— Lehet! — felelte Jüttner, aki már 16-ban belekóstolt az ilyenbe, szegény. De nem kell félni! — tette hozzá olyan hangon, mint aki már elszámolt mindennel...

Antalfy főhadnagy öngyújtót vett elő. Szétnéztünk. Sehöl semmi, csak a feneketlen sötét s előttünk néhány lépcsőfok, oldalt a mohás, fekete falak. Imbolygott a gyatra láng s véle lebotorkáltunk mi, huszan. Nemrég: mögöttünk a király roppant birodalmának áradó fénye, napokkal előbb: kiérdemelt medáliákkal a mellünkön. Most: e pince lakói. Akár a patkányok... Már mesélt ilyet Jüttner.

Egyszerre ott álltunk egymás mellett, jobbra a lejá-

Emlékek.

Írta: BEÓTHY KÁLMÁN százados.
Jüttner hadnagy, meg a többiek.

Valami várt ránk, azt sejtettük a történetek után. Mert a hadnagy az előbb azt kérdezte a szakaszunk jobbszárnyán álló Vécsey kapitánytól:

— Sind sie kommunist oder bolsivist? — mire Vécsey annyit mondott:

— Én magyar tiszt vagyok és semmi más!

S hogy a hadnagy, akinek pudes volt az arca és piros a szája, sapkája meg a füein ült, — köpött egyet, Vécsey morgott valamit, mozdult is tán és felemelte a kezét... Aztán szerencsére eszébe juthatott hirtelen, hogy ő is és mindnyájan itt most fegyvertelenek vagyunk, idegen és fegyveres örök között, hogy a brassói fellegvár szűk udvara sem a miénk már s a „győzelmes” sereg meg valahol Szolnok alatt iszik és zsukázik... És hogy — bármennyire is tiltakozik ellene a hadtestparancsnoktól lefelé mindenki — mi mégis csak úgy tekintetünk itt, mint a „garda rosu” tagjai és — foglyok... És Vécsey leengedte a karját.

csolódik a két szerv szolgálata, viszont azt is megszabja, hogy mely esetekben nem vehető a csendőrség igénybe.

A pénzügyi tárca keretében teljesítendő szolgáltatban viszont a pénzügyi tárca keretébe tartozó szervekkel kell az érintkezést fenntartani. Ilyenek a határállomásokra kirendelt vámhivatalok és a határzónában szolgálatot teljesítő pénzügyőri szakaszok.

Minden, a határzónában szolgálatot teljesítő szervvel való helyes együttműködés egyik főfeltétele a jó határ-szolgálatnak.

Maga a vámórség a határszolgálatban szerzett eddigi tapasztalatai alapján nagyon nélkülözte egy speciális kiképzésű nyomozószerv segítségét. Ezt a hiányt pótlendő, 1930. évben létesült egy ilyen tanfolyam, melynek végzett hallgatói ma már szolgálatukban igen szép eredményeket érnek el. Nagy hiba lenne azonban túlságosan ezekre támaszkodni és különösképen a végrehajtó szolgálatban felhasználni. A nyomozók így hamar ismertekké válnának s így eredményeket felmutatni már nem igen tudnának. A nyomozók segítségével elérendő eredmény végrehajtó szolgálata, mindenkor a szabályszerűen szolgálatba vezényelt vámőrszolgálat legyen. Ezzel egyrészt a járőrszolgálat céltudatosságát és bizonyos tervszerűséget nyer, másrészt nem játszuk ki hamar nyomozóinkat. Magának a nyomozónak a végrehajtó szolgálatot teljesítő vámőrrel való összeköttetése a külvilág előtt titokban kell maradjon. A nyomozó szolgálat helyes ellátása tekintetében megint csak a m. kir. csendőrségnek ezen szolgálatát szabályozó utasítására hivatkozhatom.

Igazán jó és tartós eredményeket akkor ér el e tekintetben a vámórség, ha nyomozótanfolyamán nemcsak az ezen szolgálatot teljesítők, hanem a végrehajtó szolgálatot

végző vámőrök közül legalább is oly számban nyernek ilyen kiképzést, hogy minden egyes járőrnek legalább a parancsnokául ily kiképzésben részesült legyen vezényelhető. Így — ami igen fontos — a nyomozó, valamint a végrehajtó szolgálatot végző járőrök egymást föltétlen megértve, összhangban, eredményesen végezhetik szolgálatukat.

A fentiekben rámutattam a vámórség nehéz, sokoldalú és felelősségteljes szolgálatára. Az elmúlt 10 év alatt teljesen újkeletű testületünk erős egészségre lett. Tagjait kivétel nélkül a hazaszeretet és a kötelességtudás hatja át:

XIV. A határvédelem a jövő háborúban.

Ősi axómia és nem frázis volt a haza, a határ, a házi tűzhely védelme oly formában, hogy az ellenfélnek megakadályozzuk, hogy tényleg saját országunkba betörhessen! Elvileg okvetlenül megakadályozandó, hogy az ellenség saját országunkban megvesse a lábát.

Tekintsünk most el a morális szempontoktól — bár mindenesetre igen lesújtó érzés saját lakosságunk számára, ha ellenséges katonák ütöttek hajlékukban tanyát, pusztítják élelmiszereinket.

Aki végigjárta a világháborúban Galiciát, az megtanulhatta, mit jelent az, ha ellenség garázdálkodott hazai földön.

Az illető országrészt először kiszipolyozzák, azonban, ha vissza kell vonulniok, okvetlenül tönkre is teszik.

Felégetett falvak, felrobbantott hidak, vasutak, műépítmények jelzik ilyenkor a hadak útját.

Sajnos, némelykor a politikai, jobban mondva, a földrajzi határ kedvezőtlen volta késztet, hogy ideig-óráig, — rendszeren a felvonulás befejeztéig — egyes területeket,

rattól, bent a pince városi vége táján. Bokáig pocsolyában. Mióta megépültek ezek az óriási falak, e pince volt az, mely felitta a felülről hullott föld-verejtéket...

Vécsey káromkodott. Mahalek kapitány azt mondta szárazon:

— Ötnapos a kisfiam...

— Mi lesz? — kérdezte Weinberger százados. Véreres szemei felett remegtek a pillák. Feleletet nem kapott.

Aki mozdult, félig mozdult, s aki szólt, rekedt volt. Valami elveszett végtelen felindultságunkban. A biztonság érzete.

— Mi lesz? — kérdezte újból Weinberger. miközben gyertyát gyújtott.

Nem különös ez cseppet sem, hogy gyertya volt nála. Nem, mert tudni kell, hogy mi egyenesen hazulról s egyenesen a brassói állomásra érkezünk azzal, hogy itt igazoló eljárás után mehetünk haza. De mire ideértünk, már közönséges „foglyok” lettünk — a vörös hadseregéből. Így — az állomásról kíséret között egyenesen ide jöttünk és Vécsey hangjában még a természetes önérzet akart szólni.

Ahogy fellobbant a fény, mindenki Vécseyre nézett. Serli főhadnagy azt mondta neki:

— Én is úgy tettem volna...

— Úgy van, én is! — bölintott hozzá mindegyikünk. Vécsey intett a kezével lemondóan. Nézte mozdulatlanul a libegő lángot, vékony bajuszát rácsálva. Mahalek kapitány hozzám jött, átölelte a nyakamat:

— Pajtás... az asszony gyerekágyban...

Hain Feri főhadnagy, akinek egy golyó volt az orrában Sabác óta, szipogott szaporán. Sípolt az orra. Így tett, ha felindult volt és elhatározás előtt állott.

Egyszerre csak keményen, kurtán annyit mondott:

— A bicskám tizenöt centi, a szentségit! — Kikattan-

totta. Ránk nézett egy pillanatig s szép, fekete szeme ragyogott:

— Majd elválik! — mosolygott cseppet. Erre a mosolyra elindult a szó s Bertli kapitány, a vaskoronás 101-es, ezeket mondta szárazon, lassan rágva a szavakat:

— Bizonyos, hogy senkinek se fognak rólung számolni... Az biztos. De ismeritek őket. Világosság nélkül nem jönnek... Ammeg nekünk egyszerű... Vagy lőnek aztán vagy csak szuronnal... Ha lőnek, szétugrani. Nagy a pince, úgy látom...

— Én ugyan nem látom, de biztos — kedélyeskedett Vig főhadnagy. Hálásak voltunk érte.

— Hát szétugrani — folytatta Bertli. — Aztán a torkuknak!

— Két oldalról még pedig — toldotta Szabó Iván tartalékos hadnagy úr.

— Úgy van!

Ekkor mögülnk megszólalt Jüttner:

— Ordítani kell, tudjátok, ordítani, mint a farkas, attól félnek, mint a drakutót!

Szegény Jüttner a földön ült és ingatta kétoldalt a fejét. Két keze között.

— Az Isten áldjon meg! — ölelte fel Vig — hiszen tönkre mész!

— Én már nem! — mosolygott. Szeme szomorúan csillogott a fényben a sipotei fogolytábor emlékeiről.

Elhalt a szó szegény fiú láttán. Akkor figyeltünk csak egymás ruhájára: mind tele volt ragyogó vízgyöngyökkel. Megteltünk lassan. Aztunk. Szárazabb helyre kellett volna tenni, de csak szétnéztünk s nem mozdultunk. Minek is?... Mikor ott, kint állottunk, május este készülődött s valahonnan a Fekete-templom felől a harang bim-bammzott. Itt?... Hullott a fejünkre a föld verejtéke, körülöt-

határsávokat ki kell üríteni, de mint jeleztem, ez mindig fájdalmas és meggondolandó dolog.

A legrégibb időktől fogva, mint láttuk, a különböző népek biztosították határaikat az ellenséges invázió ellen. Így volt ez nagyjában a világháború előtt is.

A határbiztosítást elsősorban a határ mentén lévő csapatok, főleg a lovashadosztályok végezték mindaddig, míg az e célra felállított népfelkelő csapatok meg nem alakultak.

A határbiztosító csapatok szerepe és feladata a felvonulás előtt és alatt.

A határbiztosításnak az a feladata, hogy országunkat meglepő ellenséges betörésekkel szemben megvédelmezze. Tevékenysége röleg arra az időre esik, amíg a mozgósítás és a felvonulás tart, de a határnak a betörések elleni megvédésén kívül még biztosítani kell: a nem ténylegesek zavartalan bevonulását, a lóállomány kiegészítését, az anyag elszállítását, a mozgó haderők felvonulását, távbeszélő- és táviró-vonalak, műtárgyak és hidak építését a határvidéken; meg kell akadályozni az ellenséges kémkedést és felderítést, gyűjteni kell az ellenségről szóló híreket, különösen a csapatok mozgását és felvonulását illetően; különös feladatok végrehajtására képesnek kell lennie a határon túl is és végül a határvidék lakosságát meg kell szerveznie, a biztosítás fokozására.

A fenti követelmények fontossága akkor lép előtérbe, amikor a háború veszélye fenyeget, a háború kitör, — egészen addig, míg felvonult erőink az ellenséggel szembe kerülnek. Különleges viszonyok szükségessé tehetik, hogy már békében, vagy legkésőbb háborús veszélykor, megszervezzük a határbiztosítást és ezt fenn-

tartsuk a hadműveletek megkezdése után is, ha az ezeknek területén kívül esik. (Mellékhadszínterek!)

A határszolgálat általánosságban két csoportra osztható:

1. Határbiztosítás.
2. Határmegfigyelés.

Hogy melyiket alkalmazzuk, az a mindenkori viszonyoktól és rendelkezésre álló erőktől függ; ha a kezdeményezés legalább időlegesen tőlünk függ, akkor biztosításról, ha azonban csak szenvedőlegesen magatartásra vagyunk utalva, akkor megfigyelésről van szó.

A határbiztosítás feladatai általában védelmi jellegűek és így jobbára a védelem formájában kell őket megoldani. A legelől fekvő vonal többnyire általában megegyezik az országhatárral, de nem ragaszkodik hozzá mereven. A biztonsági viszonyok fogják szabályozni az előreugrást, vagy a hátrafelé való kitérést. A mindenkori konkrét helyi viszonyok és a rendelkezésünkre álló erőktől függ majd, hogy ellenséges területre léphetünk-e mindjárt, vagy saját területünk egy sávját kell feladni.

A határvonalat hosszúsága szerint körletekbe és szakaszokba szokták osztani. Ezt a tagozást a hadászati és harcászati szempontok szabályozzák. Az ellenséges betörés valószínű pontjai, a közlekedési vonalak elosztása a határ közelében, a földrajzi viszonyok és a békeelhelyezés lesznek mértékadók elhatározásainkra.

A körletek és szakaszok megszálló erejét a biztosítást kedvezően vagy kedvezőtlenül befolyásoló helyi viszonyok, valamint a szakaszok fontossága és kiterjedése fogja megszabni. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a legelső időben — mint említettem — csupán a békeállomány fog rendelkezésre állni. A hadiállományra való át-

tünk nesztelen és elszibbasztó csend s összeszorult körünk közepén az egyetlen vigasz: a lobogó láng. Az eljövendő percek vörös, véres, óriási kérdőjele táncolt a lángokban s csak akkor kaptuk fel fejünket, ha halk sercenéssel gyöngy hullott a lángokba a boltozatról.

Elkomorodva hallgattuk a csöppek szakadatlan, egyhangú zaját. Elkomorodva, mert — mondom — május volt odakint és Mahaleknak árván maradhat a családja... Ennyit biztosan tudtunk.

Egyszerre a gyertya lángja nyugtalan lett. Valahonnan huzat érte s ugyanekkor megszólalt Vécsey:

— Jönnék.

Fény ömlött a feketeségbe. Hirtelen és zaj nélkül. Az ajtónál áll valaki. Ki? Sorsosztó barát vagy ellenség? Vigasz mindenképpen. Vagy többen leszünk a gyalázat égető sebével, vagy vége lesz annak...

— Csak ordítani! — sziszegte Jüttner. Bertli ránkézelt. Szürke szeme tüzelt, arca piros lett. Hain szipogott és mi — a késeinkhez nyúltunk.

Lábdobogások. Eleinte olyasni lehetett, aztán nem. Dongott a gádor, sokan vannak. A világosság a boltozat szennyes feketeségére rajzolta egy hosszú szurony árnyékát. Aztán még sokat... Úgy látszott, mintha óriási százlábú mászkálna odafent.

Mereven álltunk. Dongott a lépcső a sokaságtól s mi mégis hallottuk, hogy a szívünk ver... A fény nőtt, táglult lefelé s a kétesűsapkák rajza nyüzsgött a falon. Sokan vannak.

Mi állottunk csendben. Előttünk szegény Jüttner öre nyujtott fejfel. Vécseynek csigorgott a foga, az én kezemben nedves lett a kés nyele.

Előreszegett szuronnal egyszerre lent állott egy katon. Felénk nézett és hunyorogva keresett. Aztán hátra-

szólt s a csapata megindult. Tizenketten sorakoztak velünk szemben. Közöttük a hadnagy. Felénk indultak. Hain Feri ekkor megköszöri a torkát.

A szuronyok között jött a hadnagy. Öveze volt. Mit akart vajjon?... Jött és szaporán pisogott. Mi is egy lépést tettünk a szuronyok felé. A hadnagy megtorpant s ekkor váratlanul Weinberger kisietett közülünk s a hadnagyhoz így szólt bátran és szinte erélyesen:

— Hadnagy úr! — Az közbevágot:

-- Tács!

Weinberger felhúzta vállait s kifelé fordított tenyerével hátrált:

— Jó!... Hallgatok. Hát tehetek mást?...

A szuronyok — ölnyre mellünk előtt — remegtek. A hadnagy revolverére tette a kezét, pihenjbe állott és elkezdett beszélni. Németül és az ő nyelvén vegyesen. Csak az „ungur” meg a „svein” szót értettük. Vártunk... Vártunk, hogy jelt adjon a testőreinek, hogy hajrá!! A gyűlölt mifajtánkra!...

Jüttner közbeszólt:

— Hahahaha! — harsogott szegény és táncolt hozzá. A hadnagy megréttent. Látszott: remégett, a hangja elfült, nyeldeklett, krárogott. Értetlenül nézte szegényfiút s aztán azt mondta lassan, nyújtva:

— Gut!... Liber...

Mahalek e szóra csendesesen felzokogott, Vécsey bosszúsán mormogott. A hadnagy intett és lassan hátrált a kíséretével. Mire a gádor alját mi is elértük, már fent állottak. Kint.

Mögöttük az esti ég melegen ragyogott.

Ezzel kezdődött a fogságunk s ennyit még le tudtam írni... A többire gondolni is fáj, de ez e'ég arra, hogy nem feledni megtanuljunk.

menetkez a békelétszám egy részét ezáltal eredeti feladatától el is vonjuk, más szóval, a határon lévő csapatok ütközéssége kezdetben gyengül. Ezért fontos, hogy a határon lévő csapatok mindig magasabb békelétszámon legyenek, amint ez valamennyi államban — jelenleg különösen Franciaországban — meg is van. Mindazon alakulatokat, melyek a határbiztosításra szolgálatukból kifolyólag felhasználhatók, szintén igénybe kell venni, pl.: csendőrség, államrendőrség, pénzügyőrség, állami erdészeti közegek, kik helyi ismereteiknél fogva igen jól lesznek alkalmazhatók.

A legtöbb állam külön határbiztosító csapatokat szervez, melyek erre a szolgálatra külön kiképezve, rendszerint elite-csapatok, ilyenek voltak a boszniai határőrségeink („Grenzjäger”), a mostani román gránicsárok stb., stb.

Ezeknek a csapatoknak természetesen nemzeti szempontból feltétlenül megbízhatóknak, hazafiasnak kell lenniük. De ez olyan követelmény, mely Európa jelenlegi politikai, erőszakosan megalkotott határainál, csak a legkritikább esetekben lesz teljesen keresztülvihető.

Harcászati és szervezési szempontból célszerű, szükséges, hogy azok az alakulatok, amelyek hátrább fekvő területeken látják el a határbiztosítást, bizonyos mértékben önállóak legyenek. A határbiztosító szolgálat a vele megbízott csapatokkal szemben, mindenkor nagy követelményeket támaszt; a kiutalt szakaszt gondosan és megszakítás nélkül kell őrizni és emellett állandóan harcra kész állapotban kell lenni. A határőrzés előkészítő felállítását követel, a harcra való készség pedig lehetőleg erős tartalék visszatartását teszi szükségessé, hogy a betörő ellenséggel szemben hatásosan és eredményesen léphessünk fel.

Történet az éjszakából.

Idestova harminc esztendeje annak, hogy egy késő őszi este együtt ültünk a forgalmi irodában: apám s én. Vártuk az éjfélt, mikor vége a szolgálatnak. Az utolsó vonat rég elment, a távirógépek is némák voltak. Csend volt, nyugodt, békés csend. Olvasgattam, apám meg a naplóban jegyeztetett. Semmi zaj a pályaudvaron se, utas se volt, mert vonat csak reggel érkezik.

Emlékszem jól az időpontra — féltizenkettő előtt volt —, mert nagyban ásítoztam és türelmetlenül lestem a peremutatót, hogy felmehessünk az emeletre feküdni. Éppen ekkor kellett a telefonnak hirtelen, erős zajjal megszólalni. Megijedtem szinte s apám is felütötte fejét. Felugrott s még rámnézett, mint aki nem érti, ki lehet az ily későn...

— Mi? ... Korpás? ... Na?! — szólt az apám.

Éles, érthetetlen hangok szóltak vissza. Gyors, hadaró beszéd.

— Hogyan?! ... Agyonverik?! — kiáltott vissza apám.

Az éles hang válaszolt.

— Megyek! — kiáltott és hirtelen hozzám fordult:

— Korpást bántják, fiam, Hegyesi Feriék. Zárj be mindent, jövök mindjárt! — Felkapta revolverét s két ugrással kint volt, eltűnt az apám.

Szót se szólhattam. Első érzésem: nagyot ugrott a szívem s kalapálni kezdett... Mi lesz? ... Hogy van, mi van? ... Lassan észhez tértem. Hegyesiék?! ...

A leghíresebb verekedő. Meg a legerősebb is! ... Most baj lesz! ... Hegyesi, aki azt üzenté Korpásnak: kiveri a lelkét, azért csúffá tette a búcsún, mikor a sorompót leengedte előtte, mikor versenyt vágta a vonattal... Most biztos azért... Aki a Lebovits-kocsmában

A határkörlet parancsnoka tehát elsősorban alkörleteket alakít, melyek a közlekedési útvonalak fekvéséhez simulnak, ezeket megfigyelteti és azután erejének legálább felével olyan helyen vesz készenléti állást, ahonnan minden alkörletnek a legrövidebb úton segítségére tud jönni. Néha célszerű lesz a körlettartálat megosztani és a gyors szállításra vasúti szerelvényeket, gépkocsioszlopokat készentartani.

Sorfalszerű (kordon-) biztosításnál rosszabb talán nincs is, ennek csak akkor lehet létjogosultsága, ha ezáltal esetleg az ellenséget tévútra tudjuk vezetni.

A tartalékok elhelyezésénél legyen mindig mérvadó az ellenség valószínű előnyomulási iránya, de a gyors eltolások érdekében a közlekedő vonalakat is tekintetbe kell venni.

A határvédő csapatoknak a földrajzi viszonyok szerint lehetőleg gyorsan mozgó alakulatoknak kell lenniük, azaz lovasság — főleg géppuskások —, páncélgépkocsik, motoros tüzérség.

Magas hegységben jó kilátó pontok és az összeköttetés szabályozásával ütegállások, erődítményekkel kell a gyorsan mozgó tartalékokat pótolni, mert ezek természetesen csak a völgyekben, sokszor nagy kerülővel mozgathatók.

A felderítés élenksége, a gyors és biztos hírszolgálat, nemkülönben a terep- és helyi viszonyok ismerete, a határbiztosítás helyes végrehajtásának természetes és nélkülözhetetlen előfeltételei.

A felderítés azt a célt szolgálja, hogy a határbiztosító szakasz parancsnoka ne csak a saját részére szeressen híreket, hanem azoknak gyors és megbízható továbbításával vesse meg körletparancsnoka elhatározásának he-

azt mondta, hogy apámtól se fél, hiába dobálgat az apám méteres síndarabokat!... Most biztosan... Jaj, hát az apám minek megy oda? Nincs itt senki... s ide is elrohan az a Hegyesi. Amilyen vad ember...

Az üvegajtón át, kint a fekete sötétség, oldalt az ablakon fekete éjszaka, a szomszéd pénztárszobában lélek se, az emeleten senki... Hegyesi kint az őrháznál, ki tudja... Én itt, senki mellettem... Nála fejsze, biztos... Az apámat a sötétben... Jaj, kimondani is rémes...

Semmit se látni, semmit se tudni!... Idebent csend, félelmetes. Apró szívem zaja az egyetlen. Meg lehet számolni. A lámpa is figyel, nesztelenül. Nem mozdul a láng se... Az ajtón a szemem. Az árnyékom a falon... huj, megijedtem. Nyeltem. Az árnyékom rezgett...

Ekkor felsikítottam s hátra ugrottam. Valaki kiabált. Segítségért... a hátam mögül! A falból... onnan felől... Igen... határozottan kiabált. A telefonból. Rámertedtem. Odafigyeltem. Semmi zaj. Vagy kívülről hallatszott volna? A ház mögül? Tátott szájjal lestem s a lélegzetem is elállott. A torkom száraz lett. Most hirtelen... megint... mégis, igen, a falból, a telefonból, recsegés, lövés!... Utána az apám hangja. Vagy csak hasonló!?... Aztán rettenetesen ijesztő csend. Zajtalan minden... Egy rémes jaj ismét... Igen, a fel nem akasztott telefonból...

A hómom alól a verejték hullott forró oldalamba s a hátam mégis borsódozott. A torkomon a sírás kavargott s a szekrény mögé húzódtam. Rogyott térdekkel, mintha rettentő súly nyomna...

Tán egy óra is elmúlt így... S hogy egyszer visszaneéztem az ajtóra, az odaszó lámpafényben Hegyesi arca nézett rám. Dühös szemekkel, morogva kapott neki a kilincsnek.

A torkomon készen volt a sikoltás, de visszanyomtam, mert Hegyesi feje mögött apám arca fehérlett.

lyes alapját. Ezenfelül a beérkező seregtettek magartására nézve is fontos, hogy az adatokat gyűjtse az ellenségről és idejében juttassa illetékes helyre.

A helyi viszonyok fogják megszabni, hogy repülőkn, kémeken, kémrádión, ellenséges országba beépített távbeszélő vonalakon és megszerzett távjelzőállomásokon kívül alkalmazzunk-e még kerékpárosokat, lovasságot vagy gyalogságot a felderítésre, s hogy mily messzire és milyen összeállításban kell utóbbiakat kiküldeni. Az a parancsnok, ki ezt felületességéből elmulasztaná, s az ellenség első meglepő lövéseig vak maradna, felvonuló seregtesteinknek mérhetetlen károkat és veszteségeket okozna. Tevékeny parancsnok nem fogja elmulasztani, hogy a kémiszolgálatot bevezesse és gondoskodják a gyors és biztosított hírszolgálatról, valamint a jelentések és parancsok közvetítéséről. Nem elegendő egy táviróhuzalra bízni az összeköttetést, hanem ennek szolgálatába valamennyi lehetséges eszközt okvetlen be kell állítani (rádió, táviró, távbeszélő, távjelző, repülő, gépkocsi, jelentő kutya, jelentő lovas és kerékpáros, postagalamb stb.).

A beható terepismeretre úgy a parancsnoknak, mint a csapatnak feltétlen szüksége van, mert ez fel nem bcsülhető előnyt biztosít a terepismerettel nem bíró és területünkre betolakodó ellenséggel szemben. A csapatnak és parancsnokának legyen meg az „otthon” érzése, ezt gyakorlatokkal, beható szemrevételezésekkel s szakaszon belül gyakori felváltásokkal, sűrű járőrszolgálattal érhetjük el, azonban ez a beható terepismeret ne szorítkozzék csak a saját szakaszra, hanem nyúljon át a szomszéd körletek területébe is, mert csak így érvényesülhet hatásosan kötelességszerű megsegítése a szomszédnak. A terep megismerése közben fontos és értékes támpontokat tudunk

szerezni a végzendő műszaki munkálatok, csapatelosztás, tüzérség felállítása, tartalékhelye, összeköttetés, megszerzése stb.-re vonatkozólag.

A határbiztosító szolgálat fürge tevékenységet, nem mindennapi leleményességet, a helyzetek gyors felismerését, a beérkező jelentések ügyes értékelését teszi szükségessé. Általánosságban a „kis háború” keretein felül nem emelkedik, azonban jelentőségében sokkal mélyebbre ható, mert a felvonuló haderő szempontjából a felderítést és a biztosítást látja el, amivel alapot teremt a csapatvezér, de sokszor a magasabb vezetés elhatározásának.

A feladatok különbözősége határozza meg, hogy a határbiztosító körleteket mily fegyvernemből állítsuk össze. Általánosságban minden fegyvernemre szükség van, ezeket intézetekkel is el fogjuk látni, hogy löszerről, élemezésről, a sebesültek ellátásáról és elszállításáról gondoskodhassunk, esetleg helyi kötött, állandó raktárakból kapják utánpótlásukat.

A határbiztosításra elsősorban azokat a csapatokat használjuk fel, melyeknek ez már békebeli rendeltetése volt, azután azokat a csapatokat, amelyek a határ közelében állomásoznak és végül ezeket még az ország belsejéből hozott alakulatokkal is kiegészíthetjük.

Másképpen fog a határbiztosító szolgálat kialakulni, ha támadólagos műveleteket szándékozunk végrehajtani, vagyis azt akarjuk tenni, amit az ellenség részéről megakadályozni akarunk. Ilyenkor seregtesteket vonunk össze bizonyos pontokon és ezeknek messzetűzött feladatokat adunk. Erre a célra elsősorban lovashadosztályokat, vagy vegyes, gyorsan mozgó különítményeket alkalmazunk.

Kisebb támadólagos feladatokat azonban a védőleges jellegű felállítás keretén belül is kell adni, mert ezekkel

A görcs térdeimben feloldódott, a nyelvem megmozdult:

— Apám! — sikítottam fuldokolva,

Hegyesi betántorgott. Apám még az ajtóból szolt:

— Vízet hozz!

Akkor láttam, hogy jobbkarjából csepeg a vér.

Mire visszatértem, apám már kopogta a távirón:

— Az ottani csendőrök a reggeli vonattal... — Tovább nem tudtam odafigyelni, mert Hegyesi megmozdult.

*

Égész éjjel virrasztottam az ágyban. Mikor a nap Margitta felől felbukkant, még se éreztem, hogy álmos vagyok. Csak fáradt. Mintha lábaimon fahasábok feküdtek volna.

A pénztárlakon kilestem. Hegyesi ott ült, ahol az este. Szótlanul, maga elé bámulva. Fején nagy kötés. Alig látszott a szeme, de ahogy az apám le s fel sétált, félszeme úgy járt utána. Mintha szürni akart volna vele. A padló meg-megreccsent. Akkor azt hittem: Hegyesi fogai csikorognak.

*

A vonat hirtelen bedübörgött. Remegett az épület. Az ablakon át figyeltem izgatottan. Apámhoz mentek a csendőrök. Az öreg Kelemen bácsi volt az egyik. Kezet fogtak s jöttek az iroda felé. Az utasok utánabámultak, sok leszállott s követte őket. Az állomás utasai se szálltak fel, széles folyosót nyitottak a csendőröknek az iroda előtt. Seholy hang se. Csak a mozdony lihegett enyhe zajjal.

Hegyesi feljűk se nézett. Meggörcsbedi háttal még

mindig mozdulatlanul ült. Nézte a padlót. Ekkorra már én is kijöttem.

— Hegyesi! — szolt rá Kelemen bácsi.

Meg se mozdult. A csendőrök puskája nagyot dobant a padlón. Megálltak. Még nagyobb csend lett. Lélegzet se szállott. Kívülről se jött most már semmi zaj. Az iroda előtt feketéllett az utastömeg. Szájuk tátva, de hang onnan se. Az én szemem a csendőr arcán, meg a szuronyán, amelyre a nap aranyhüvelyt húzott. Egy kék dongó az ablaknak verődött s ekkor Hegyesi hirtelen felállott:

— Mehetünk!

— Nem! — szolt nyugodtan a csendőr. — Nem még. Majd, ha elmondod, amit tettél, mért tetted?

— Semmit! — morgott. — Fizettem!

— A főnök úrnak is?

— Mit ártja magát a dógomba? — lökött bugyolált fején akaratosan.

A csendőr nem szolt rá. Nézte egy darabig, aztán annyit szolt csendesen:

— Vasat rá!

Mikor a fényes lánc előkerült, zörgött es ragyogott, mintha kígyó tünt volna elő. Megkaptam apám kezét, mert az ajtóból is húzódott a tömeg el. Hegyesi megrándult, a csendőrt nézte, aki nekiszegzett szuronnal állott a melle előtt. Szeme majd kiesett a homlokából. Én megszorítottam az apám kezét. Meleg, erős volt, jólesett.

Odakünt fűtült a mozdony, dohogott, a kocsik csörömpöltek. Apám kisietett, szalutált. A balkezevel. Míg csak a vonat el nem haladt a Korpás váltóháza mellett.

... Azt mondta később apám, hogy az a hosszú szalutálás szegény Korpásnak szolt...

az ellenséges mozgósítást megzavarhatjuk, gyorsan mozgó különítményeink az ellenség útjai, vasútjai, vasúti csomópontjainak elrombolását, már a hadüzenet első óráiban, vagy még annak megtörténte előtt is elvégezhetik.

A felvonulás alatti határvédelem iskolapéldáját a világháború kitörésekor az oroszok mutatták meg; határvédelmük szoros összefüggésben volt a felderítéssel, melynek megszervezése kilométerekre nyult be az osztrák-magyar monarchia határán belül s ennek köszönhető, hogy felderítő lovastesteink közeledéséről pontosan értesültek, így ellenrendszabályaikat idejében megtehették. Ezáltal elérték, hogy földi felderítésünk az orosz határbiztosító csapatokon fennakadt, minek következtében az orosz csapatok felvonulása felől vezetőségünk bizonytalanságban volt. Kezdetlegesen működő repülőfelderítésünk ugyan jelentette, hogy keleten az oroszok csapatösszevonásokat végeznek, azonban földi felderítésünk ezt meglátni nem tudván, erről jelentést nem is tett, ennek következtében repülőfelderítésünk eredményét földi felderítésünk által nem egészítették ki. Így tehát a keleten felvonuló orosz csapatok csak alárendelt erőinkkel kerültek szembe, azokat könnyűszerrel visszanyomták és így határvédelmük kiváló működésének köszönhető, hogy bennünket hadászati megleptek, ennek volt gyümölcse a lemergi csata.

Ezek után megállapíthatjuk, hogy a határvédelem egyik igen fontos feladata az ellenség földi felderítésének megakadályozása. A világháborúban, az olasz háború kitörésekor, midőn minden nélkülözhető erőnk az oroszok ellen volt lekötve, a 600 km hosszú olasz határon csak 5 (népfelkelőkből, önkéntesekből, csendőrökből, pénzügyőrökből álló) gyenge hadosztályunk látta el a határvédelmet. Ezeket megerősíteni az északon elért eredmények kiaknázásának feláldozása nélkül nem lehetett, miért is ezen csekély erők voltak kénytelenek a velük szemben felvonuló 40 olasz hadosztályal szemben a határvédelmet ellátni addig, míg az északon felszabadult erőink az olaszok ellen felvonulhattak. Ezen feladatukat fényesen oldották meg, hiszen hadsereg főparancsnokságunk számolt azzal, hogy az olasz határon lévő csekély erőink az Isonzó-vonalat nem tudják tartani. A világháború első hadászati tanulságai alapján az olaszok várható általános támadása elől visszavonulva Marburg—Zágráb vonalába, esetleg sikerrel kecsgetető stratégiai ellentámadással akarj felelni. Így győzött Joffre a Marnenál, az oroszok Galiciában, Hindenburg Tannenbergnél.

Hogy az olaszok hadászati előnyomulása nem történt meg, annak elsősorban Cadorna tétovázása volt az oka, viszont már harci tapasztalatokkal rendelkező népfelkelőcsapatok az olaszok földi felderítését feltartóztatva, az arcvonalunk mögött történő csapatösszevonások mértéke felől az olasz hadvezetőséget bizonytalanságban tudták tartani. Kémiszolgálatukat is megakadályozták, vagy lealább is megnehezítették, miért is az azgodalmaskodó Cadorna nem merete megkockáztatni az ellenállásra lekevésbé előkészített Isonzó-arcvonalon, a Laibach felé való előnyomulást, félyén attól, hogy csapatok Tirolból előretörnek és az Isonzó felé működő olasz hadsereg hátaiba kerülve, annak visszavonulási útját elvágják.

A bizonytalanság okozta aggodalom következtében a súlypont nélküli olasz előretörésekből hiányzott a határozottság. Ezért határbiztosító csapatok a védelemre összehívható erőink beérkezéséig nemcsak biztosítani, hanem megvédeni is tudták — bár nagy áldozatok árán — olaszországi határainkat.

A mai kor igényei megkövetelik, hogy a sikeres ha-

tárvédelem rendelkezék az e célra felhasználható összes segédeszközökkel, miért is a különböző fegyvernemekből összeállított határvédelmi csapatokat lássuk el ezekkel oly mértékben, hogy leküzdhessek az ellenségnek a saját felvonulásunkat zavaró törekvéséit, megakadályozhassák kém- és felderítőszolgálatát; viszont a saját részünkre elvégezhessek az ellenség felvonulásának felderítését, a felvonulását megzavarhassák, megakadályozhassák előretörését és a róla szerzett híreket gyorsan és biztosan juttassák el az illetékes helyre.

(Folytatjuk.)

Csendőrség és bűnvádi perrendtartás

Írta: Dr. MISKOLCZY ÁGOST budapesti kir. főügyész-helyettes.

A büntetőpernek két főrésze van. Egyik az előkészítő eljárás, másik a főtárgyalás. Jelenleg érvényes perrendtartásunk szerint az előkészítő eljárásban megkülönböztetjük a nyomozást, a vizsgálatot, a vád alá helyező eljárást és a közvetlen idézést a főtárgyalásra. Mai jogunk szerint a nyomozás is, a vizsgálat is a bizonyító adatok megszerzésére vonatkozó eljárás, azzal a különbséggel, hogy a nyomozás ura a kir. ügyészség, amely a nyomozó rendőri hatóság működését irányítja és a nyomozás során határozatokat hoz; a vizsgálatot bíró teljesíti, a kir. ügyészség itt csak indítványokat tehet. A nyomozást a kir. ügyészség rendeli el, a rendőri hatóságok és közegek által hivatalból megindított nyomozást is tulajdonképpen a kir. ügyészség által elrendeltnek kell tekinteni, mert ebbe a kir. ügyészség bármikor befolyhat s a nyomozás eredményét vele közölni, illetve annak jelenteni kell, a vizsgálat elrendelése és megszüntetése mindig a bíróság hatáskörébe tartozik (vizsgálóbíróéba, vádtanácséba, ítélőbíróságéba), végül a nyomozásnak a kir. ügyészség által való megszüntetése nem teszi az ügyet ítélt dologgá (res judicatává), mert a megszüntetett nyomozást minden alakszerűség nélkül újból folyamatba lehet tenni, míg a vizsgálat megszüntetése után az ügyben csak újrafelvételi eljárás megindításával lehet újból eljárni.

1900 január 1-én lépett életbe a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. t.-c. Ezóta van modern bűnvádi perrendtartásunk. Ezt megelőzőleg meglehetősen bizonytalanság uralkodott a bűnvádi perrel terén, mert a perrend alapja az ú. n. *sárgakönyv* volt, amely nem volt törvény, hanem érvényességét a bírói gyakorlatnak köszönhette. Ez a sárgakönyv tulajdonképpen egy 1872-ben a képviselőházhoz beterjesztett törvényjavaslat volt, amelyből nem lett ugyan törvény, de az igazságügyminiszter köriratban megküldötte a bíróságoknak s követésre ajánlotta. A bíróság eleinte húzódozott az így keletkezett perrendi szabályzat elfogadásától, de lassankint több-kevesebb változtatással ez a szabályzat átment a gyakorlatba.

A szabályzat alapján követett bírói gyakorlat szerint a nyomozás a vizsgálóbíró feladata volt, a rendőri hatóságok és közegek végezte nyomozás az akkor fennállott jog szerint csak u. n. előnyomozásnak volt tekintendő, mert az a kérdés, hogy forog-e fenn büntetendő cselekmény s ki gyanúsítható ezzel alaposan, hogy meg kell-e szüntetni a már megindított eljárást, a vizsgálóbíró feladata volt. A kir. ügyészség végezte ugyan a közbírói teendőket, intézkedett a nyomozás folyamatba tétele végéig, de a nyomozás anyagának elbírálásában hatásköre a bíróság-

nál tett indítványokra szorítkozott, tehát a nyomozás ura tulajdonképpen a bíróság volt.

Nyilvánvaló, hogy ez az állapot nehézkessé tette az igazságszolgáltatást és a bűnperек elhúzódására vezetett. Az új Bp. a nyomozást függetlenné tette a bíróságtól s a kötelező vizsgálat eseteit nem tekintve, a kir. ügyészség hatáskörébe utalta annak a kérdésnek elbírálását, hogy a nyomozással egybegyűjtött adatok és bizonyítékok szerint fennforog-e bűncselekmény nyomatókos gyanuja valaki ellen, vagy ilyen gyanu hiányában a nyomozást meg kell-e szüntetni. Más szóval a reform után, amennyiben a nyomozás során már beszerezték a terhelő adatokat, nem kellett a vizsgálóbíróhoz fordulni, hanem a kir. ügyészség saját hatáskörében oly fordulatot adhatott az ügynek (vádirat benyújtásával, közvetlen idézés indítványozásával), hogy a nyomozás adatai alapján elrendelhető volt a főtárgyalás.

Mint hogy az új törvény a kir. ügyészséget elzárta attól, hogy személyesen teljesítse a nyomozást, gondoskodnia kellett arról, hogy a kir. ügyészségnek feladatuk magaslatán álló szervek álljanak rendelkezésre. Ebből a célból a törvény a rendőri hatóságokat tette meg a nyomozás lefolytatásának főszerveiül. A régi jogállapot szerint a bírói vizsgálat lévén a főtárgyalást előkészítő perszak gerince, az előnyomozás nem volt egyéb, mint a bírói vizsgálathoz való előkészület közigazgatási úton. Ez a közigazgatási út tulajdonképpen akkor volt helyén, amikor az illetékes bírósági közeg (vizsgálóbíró) akár távolléte miatt, akár pedig azért, mert a bűneset körvonala még teljesen bizonytalanok voltak, formailag nem működhetett. Ha kiderült, hogy a feljelentett eset való s hogy bűncselekmény fennforgása kétségtelen, az ügy azonnal a bírói vizsgálat szakába lépett, mert az volt a felfogás, hogy ilyenkor az ügyet más hatóság vagy szerv kezében hagyni nem is szabad, mert ezzel csak az ügy lebonyolítása nehezül meg.

Az új perrend megállapította pontosan, mely hatóságok tekintendők rendőri hatóságoknak s miként kell ezeknek a hatóságoknak a kir. ügyészség rendelkezésére állniuk a nyomozás teljesítésében. Eszerint nyomozás teljesítésére hivatott rendőri hatóságok 1900 január 1-től kezdve a m. kir. áll. rendőrség, a városi rendőrség (törvényhatósági és rendezett tanácsú városokban), járásokban a főszolgabíró, községekben az előjáróság. A rendőri hatóságok részére a törvény és a végrehajtó rendelkezések megszabták azokat az alakiságokat, amelyek nagyjában egészében megegyeznek a bírói vizsgálatra vontkozólág előírt alakszerűségekkel.

A törvény ezzel a rendelkezésével annak az újításnak akart nagyobb súlyt és tekintélyt adni, hogy ezentúl a nyomozásnak bírói közreműködés nélkül egybegyűjtött adatai lesznek az esetek túlnyomó többségében a főtárgyalás elrendelésénél irányadók. E súly és tekintély biztossítékát abban látta a törvény, hogy egyrészt a nyomozás számai nagyobb képzettségű és fontosabb hatáskörű hatósági személyek kezében futnak össze, a nyomozás adatainak összefoglalása pedig nagyobb szakszerűséggel fog megtörténni, másrészt a vizsgálatra megszabott alakiságok megtartásával a nyomozás iratai közhitelességű okiratokká válnak.

A törvényhozó emez elgondolásáról azonban csakhamar bebizonyult, hogy a gyakorlati élettel nem igen vág össze. Nem volt nehéz előre látni például, hogy a községi előjáróságok aligha fognak a nyomozás teljesítésére feladataik magaslatán álló szerveknek bizonyulni, először is azért, mert nélkülözik ehhez a szükséges képzettséget

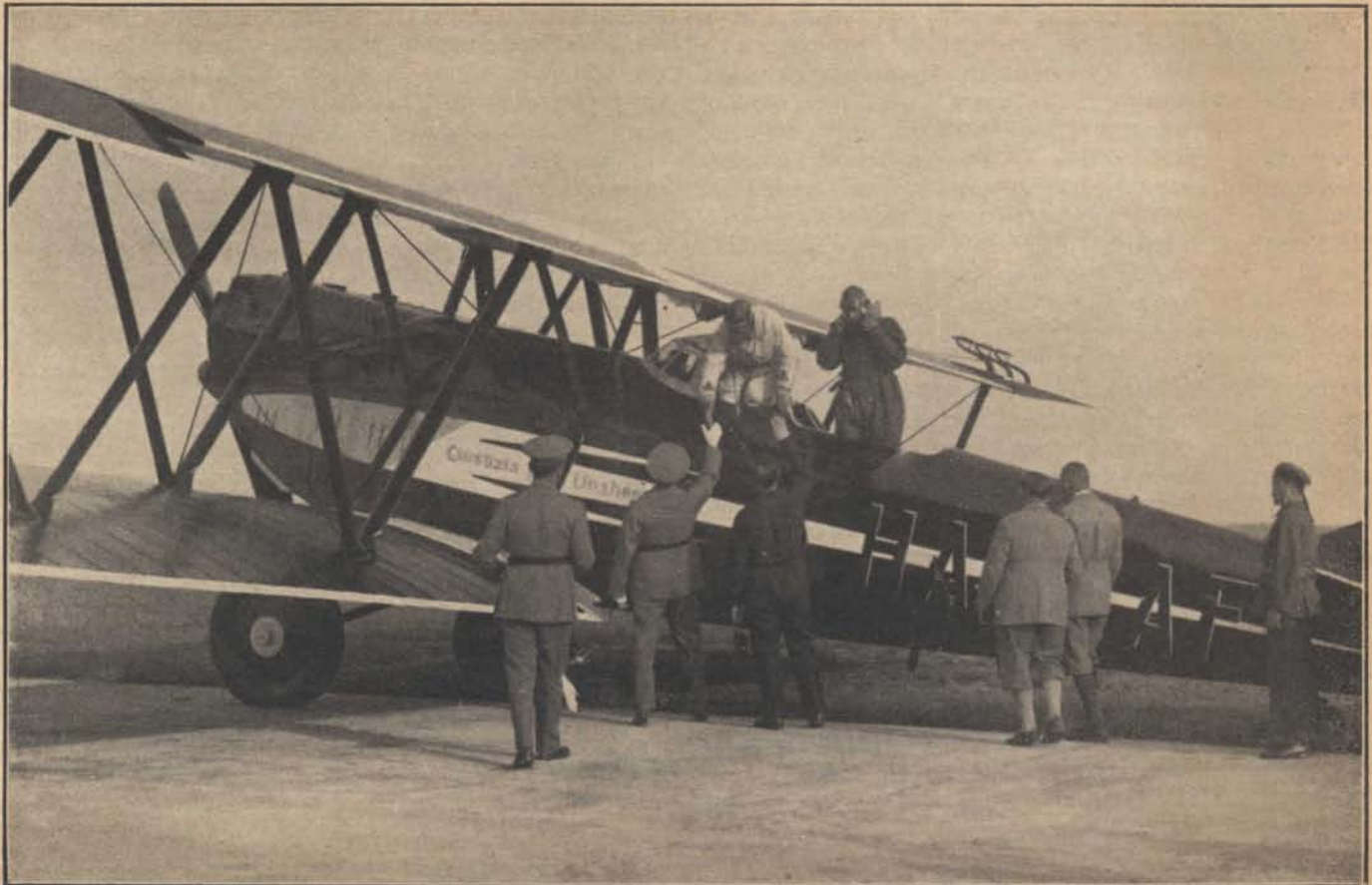
és gyakorlati tapasztalatokat, másodsor azért, mert tennivalóik halmozottsága és sokasága miatt a nyomozások pontos teljesítésére nem lesz idejük; a közigazgatási tennivalókkal elhalmozott községi jegyzőnek erre a szerepre való egyenes kijelölése és kötelezése pedig ugyan csak az étellel nem számoló papirosrendelkezéssel lett volna egyértelmű.

Ezért a törvény életbelépte máris azzal kezdődött, hogy a községi előjáróságok rendőrhatósági jellegét valóssággal lefokozták, az 1900-ban kiadott Csendőrségi Szolgálati Utasításban és a közigazgatási hatóságok rendőri hatósági eljárását szabályozó belügyminiszteri rendeletben (Ennek a lefokozásnak lényege a Szut. 395. pontjában szemlélhető.) Nem vált be az a remény sem, hogy a főszolgabírák, mint rendőri hatóságok, kiemelkedő szerepet fognak játszani a nyomozások teljesítésében. Itt is az volt az eset, hogy az egyéb hivatali tennivalókkal bőven ellátott főszolgabírák az alakszerű nyomozásokat csak mellékesen vállalhatták volna, mert ha az igazságszolgáltatás érdekeinek megfelelő gyorsasággal, élénkséggel és buzgalommal teljesítették volna ebbeli feladataikat, egyéb hivatali tennivalóik szenvedtek volna hátrányt.

Ily körülmények közt a kir. ügyészségek rendelkezésére általánosságban a nyomozások teljesítése végett csak a székesfővárosi államrendőrség és a városi rendőrségek maradtak, mint gyakorlatilag és lényegileg igénybevehető rendőri hatóságok.

Mindezekkel a tényekkel szemben pedig a Bp. a csendőrséget, amely az 1881:III. törvénycikk életbelépte óta az ország területén (a törvényhatósági és rendezett tanácsú városok kivételével) a bűnügyi nyomozásokat (helyesebben az akkori helyzetnek megfelelő előnyomozásokat) az ország teljes megelégedésére ellátta, egyszerűen a rendőri közegek fogalma alá vonta s nem tartotta szükségesnek erre a hivatása magaslatán álló szervekre külön tekintettel lenni s külön szabályokat alkotni. Igaz, hogy ez a helyzet nem zavarta a csendőrséget ezentúl sem eddig végzett munkájában, sőt el lehet mondani, hogy tekintélye csak gyarapodott, mert a bíróságok mindjobban meggyőződtek a csendőri nyomozómunka szakszerűségéről és lelkiismeretességéről. Ez a szakszerűség és lelkiismeretesség pedig minden tárgyilagos s a dolgokat közeletről ismerő szakember szemében annyival is inkább nagy érdemnek számított, mert a csendőrség hatásköre nemcsak a tudományos értelemben vett közbiztonsági rendészetre szorítkozott, hanem ott, ahol megfelelő szervek hiányoztak, az ú. n. igazgatási rendészetet is gyakorolta (erdei, folyami, gát-, út-, vasúti őrség, stb.).

Annak egyébként, hogy a törvény a csendőrt rendőri közegnek minősítette, igen fontos gyakorlati következménye, hogy a csendőr, mint ilyen, nem köteles a rendőri hatóságokra megszabott alakszerűséget követni, tehát nem köteles jegyzőkönyvet felvenni, általában véve nem köteles az egyes nyomozó cselekményeket külön okiratokban megörökíteni s ilymódon minden alakszerűséget tiszteletben tartó nyomozást lefolytatni. A csendőrnök kötelessége ugyan a tényállást minden részletében felderíteni, de csak oly módon, hogy a tájékoztató adatok alakszerűtlen, bár szakszerű összegyűjtése a kötelessége jelentés (tényvázlat) keretében. Valljuk meg, hogy aligha vált volna a csendőrség előnyére, ha jegyzőkönyveket író és okiratokat szerkesztő nyomozó hivatallá tették volna meg, mert bebizonyult, hogy a modern fejlődés nem kívánja meg a jegyzőkönyvek és okiratok alakszerűségeivel való bibelődést, ami mindenekelőtt a gyorsaságnak súlyos gátja, hanem a legfontosabb a nyomozó szerv szakava-

A Rómában lezuhant „Justice for Hungary” helyett Olaszország új repülőgépet ajándékozott Magyarországnak. Az új gép neve: „Giustizia per l'Ungheria”, a magyar igazság tehát ezután sem marad szárnyak nélkül. A mátyásföldi repülőtérre érkező gép olasz pilótáit — két repülőtestet — vitéz Rákossy György ny. ezredes, a Légügyi Hivatal főnöke üdvözölte elsőnek.

tottsága, tárgyilagossága, lelkiismeretessége és különböztetni tudó éleslátása. A csendőrség nagy dicsősége, hogy ma már nincs senki az országban, aki a csendőri tényvázlatoknak és jelentéseknek a nyomozás adatainak egybegyűjtéséről szóló beszámolóját ne fogadná el becsületes szakmunkának, amelyre nemcsak a főtárgyalás előkészítésében lehet építeni, hanem amely okiratszerű bizonyíték is egyszerismind.

Ez az eredmény elsősorban a csendőrség kitünő szerveztségének köszönhető; a csendőrségi intézmény élén állók rögtön felismerték, hogy a csendőri nyomozás alakszerűtlensége nem jelent annyit, hogy a törvényszerűség is elmellőzhető. A csendőrség tehát oly szolgálati utasítást kapott, amely a Bp. szellemét teljesen átvitte a csendőr nyomozó munkájába s bár a csendőr nem volt kihallgató, csak kikérdező szerv, nem volt joga előzetes lefoglaltatásba helyezni senkit, csak elfogni, nem volt joga lefoglalni bűnjelet, csak őrizetbe venni, mert mindez hatósági jogkörbe tartozik a nyomozás során is a törvény szerint, mégis meg tudta óvni eljárásának teljes törvényszerűségét amellelt, hogy egyúttal az általa végzett munka szakavatottságának és gyakorlati jelentőségének elismerését is kivívta.

A kir. ügyészségek eleinte maguk is zavarban voltak a törvény amaz intézkedése miatt, amely a perrendszerű nyomozást a rendőri hatóságok, nem pedig a rendőri közegek kezébe helyezte. Ezért általában az a gyakorlat alakult ki, hogy a csendőri jelentéseket és tényvázlatokat megküldötték a községi előljáróságoknak, ritkábban a főszolgabíráknak alakszerű nyomozás lefolytatása végett, avagy vizsgálat elrendelését indítványozták.

Nem akarom itt senki érzékenységét bántani, a fentebbi e vonatkozásban előadottak bizonyára felmentenek ettől a gyanútól, de mihamar kitűnt, hogy a kir. ügyészséghez így visszaérkező alakszerű nyomozások, illetőleg vizsgálatok csak igen ritka esetben javították meg a csendőri nyomozás eredményét, sőt volt olyan eset is (nem hibáztatok ezért senkit, hajlandó vagyok ezt a nyomozásnak így előállott elhúzódása számlájára írni), amikor bizony a csendőrség munkáján a nyomozásnak az alakszerűségért való megisméltése csak rontott. Nem céloim itt egyébként annak elhallgatása sem, hogy a csendőrségi nyomozás keresztülvitelében is nem egyszer voltak észlelhetők műhibák, e tényre bővebben azért nem térek ki, mert tudom, hogy a hibák kiküszöbölése szakadatlanul folyik, nemcsak a csendőrségi felügyelet útján, de nem utolsó sorban ennek a lapnak hasábjain is.

Lassanként több ügyészség letért erről a gyakorlatról s nem helyezve többé súlyt az alakszerű nyomozásra, egyenesen a csendőri jelentés és tényvázlat adataira építve nyujtotta be vádiratát. A bíróságok e'inte idegenkedve fogadták ezt a gyakorlatot, később mindjobban megbarátkoztak vele, ami azt jelentette, hogy a csendőr szakavatottsága iránt a bizalom növekedett. Ennek a fejlődésnek konkrét jelét láthatjuk az 1930:XXXIV. törvénycikkben, amelyben a törvényhozó maga is letért az alakszerű nyomozás elvi alapjáról, amennyiben kifejezetten megengedi, hogy az egyes bírósági hatáskörbe utalt, ténybelileg és jogilag könnyebben megítélhető bűncselekmények esetében a nyomozásnak csak a vád tájékoztatására legszükségesebb adatokra kell szorítkoznia. Ily ügyekben — mondja a törvény — a nyomozó szerv csak tényvázlatszerű, rövid tájékoztatást terjeszt a kir. ügyészség elé ...

Ily törvényhozási intézkedés nem születhetett volna meg, ha a gyakorlati igazságszolgáltatás tényezőinek a csendőri tényvázlatok körül szerzett tapasztalatai rosszak lettek volna. Megállapítjuk ezt azért, hogy a csendőrség jól végzett munkájára örömmel hivatkozhatunk, megállapítjuk azért, hogy buzdítsuk a magyar csendőrt kötelességeinek változatlanul buzgó teljesítésére. Mindezzel megállapítjuk azt is, hogy a magyar csendőr igazságszolgáltatásunk által reá rótt feladatai teljesítésében helyes úton jár. Mondani akarjuk így azt is, hogy a folytonos önképzés és a legszigorúbb szolgálati fegyelem szem előtt tartásával kell a tökéletesedés felé törekednie s ily módon erkölcsi díszet szereznie magának is, testületének is és mindenekfelett hazájának. A jól végzett munka öntudata és a tökéletesedés felé törekvés töltse el nemes büszkeséggel s menjen el néma megvetéssel azok mellett, akik bizonyos torlaszok mögül, felelősségvállalás kockázata nélkül sárba akarják tiporni az ország rendje és biztonsága védelmében megszerzett babérjait.

Nyomozóink.

Írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(Harmadik közlemény.)

A nyomozónak sohasem szabad arra törekednie, hogy a bűncselekményeket egyedül nyomozza ki, vagy hogy nyomozó alosztálybeli vagy őrsbeli bajtársait az elért eredmény érdeméből kirekessze. Munkája legszebb eredményének azt tekintse, ha a bűncselekmény, amelynek nyomozásában résztvett, kiderült. Egyesek érdemeinek kicsinyes latolgatása nem méltó az önzetlenséghez, amellyel a közbiztonság érdekeit és ennek keretében a testület érdekeit szolgálni kell.

A 41-ik §-ból: Amilyen hiba lenne az, ha a csendőr az általa foganatosított nyomozásnál kizáróan mástól várt segítségre támaszkodnék, éppen olyan helytelen lenne, ha minden bűncselekményt, még az eredmény veszélyeztetése árán is, egyedül akarna kideríteni, mert egyetlen emberben — legyen ő egyébként még oly ügyes és rátermett nyomozó is — csak a legritkább esetben egyesül a nyomozáshoz szükséges összes ismereteknek, képességeknek és tulajdonságoknak olyan tökéletes mértéke, amely egy nehéz nyomozás sikerét egymagában is biztosítani tudná és mások szellemi vagy technikai segítségét nélkülözhetővé tenné.

Olyan esetekben tehát, amikor az őrsbeli nyomozó-csendőr nehezebb feladat előtt áll, kötelessége a nyomozó alosztály segítségét idejekorán, vagyis mindjárt a nyomozás kezdetén igénybe venni, nem pedig csak elkésve, amikor önálló próbálkozásainak sikertelensége nyilvánvalóvá válik és amikor az elmulasztottakat pótolni vagy helytelen intézkedések hátrányait kiküszöbölni már nem lehetséges.

Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a bűncselekményeknek minél nagyobb számban való és minél tökéletesebb kiderítése nem egyeseknek, vagy egyes alakulatoknak, hanem az egész testületnek az érdeke és hogy ebből a magasabb szempontból teljesen mindegy, hogy a cél elérésén a testületnek hány tagja és milyen arányban működött közre.

A csendőrségi szolgálat megdönthetetlen igazságai ezek mind.

Örömmel kell megállapítani, hogy az őrsparancsnokok — mondhatni kivétel nélkül — teljes mértékben megértették a nyomozó utasítás szellemét, az együtt-

működés lényegét és fontosságát. Polgári ruhás nyomozók kiküldetése iránt sűrűn érkeznek kérések az őrsokról, különösen olyan esetekben, amikor a bűncselekmény elkövetésével az illetékes őrs határozott személyeket gyanúsít, akiket állandóan figyelni kellene, megfigyelést azonban csak a kilet felfedezése nélkül lehetne eredményesen foganatosítani.

Ha ezek után hajlandók vagyunk elfogadni — ami aligha lehet kétséges —, hogy a nyomozói szakképzettség és a nyomozó áruhája elősegíti a nyomozás sikerét, menjünk tovább egy lépéssel.

*

Bármiféle csendőrségi utasítást, nyomozási tankönyvet vagy akár csak szakkikket veszünk is a kezünkbe, mindenik azt hangsúlyozza, hogy a nyomozás legelső és legfontosabb kiinduló állomása a helyszín. Ez természetes is, mert hiszen ha azt akarom kibogozni, ami történt, akkor a fonal gombolyítását ott kell kezdenem, ahol történt.

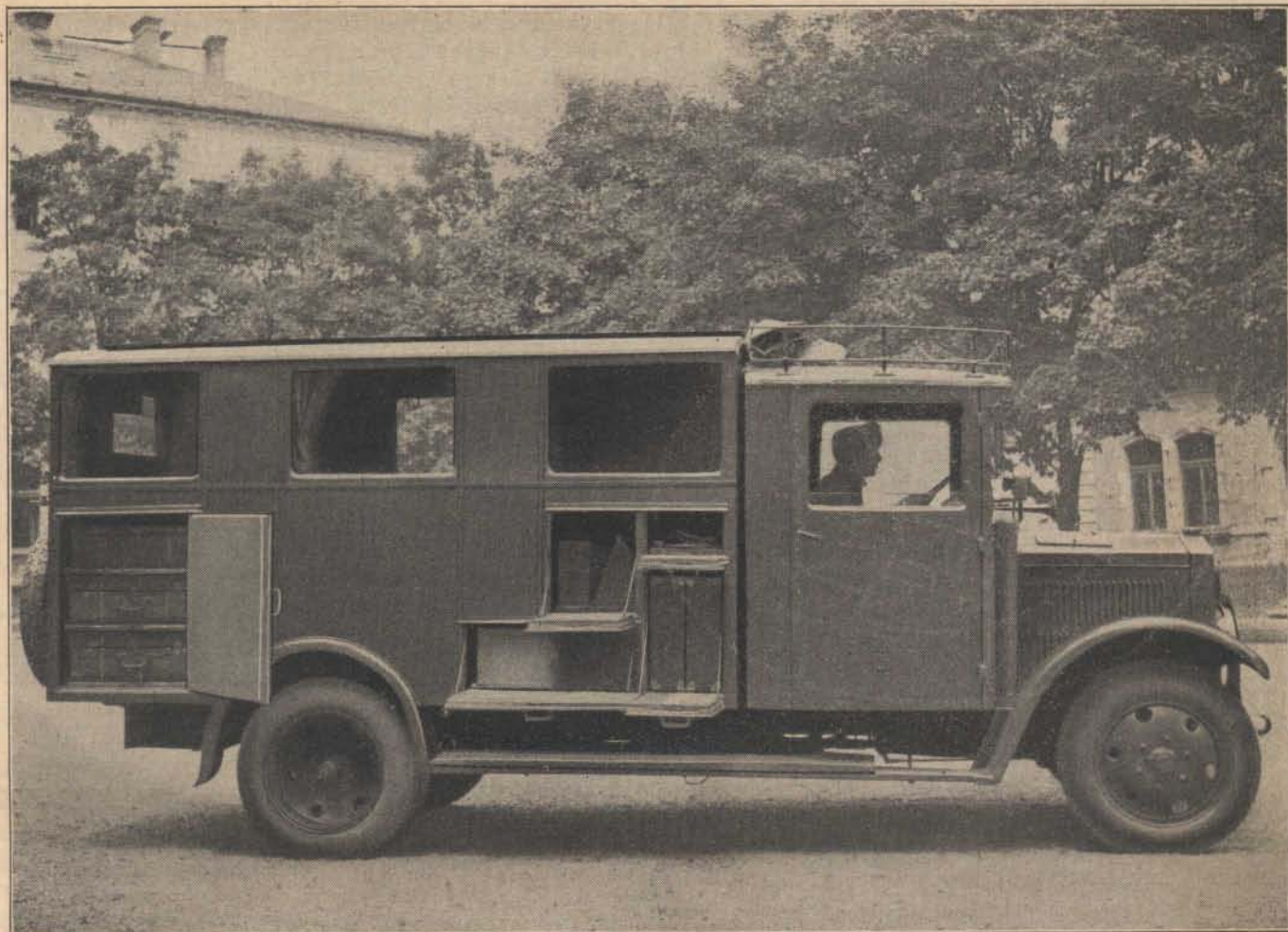
A helyszín azonban nem „nyitott könyv”, amelyben mindenki első pillanatra olvasni tud, aki az abcét egyszer valamikor, gyermekkorában megtanulta. Gyakran halljuk ugyan, hogy: „a helyszín beszél” s ez igaz is, de azal a hozzáadással, hogy ezt a beszédet csak az érti meg, aki először megtanulja a nyelvet, amelyen a helyszín beszél.

A jelek, nyomok, gyanújelek, elváltozások stb. amelyeket az ember a helyszínen szokott találni, rendszerint nem szembetűnőek, legfeljebb csak akkor, ha a tettes semmi súlyt nem helyezett arra, hogy a cselekményét leplezze vagy kiletét palástolja, vagyis, amikor már eleve természetesen vesz, hogy előbb-utóbb el fogják fogni s ha elmenekült vagy elrejtőzött is, ezt inkább csak természetes, reflexszerű önvédelemből s nem annak a komoly reményében teszi, hogy az igazságszolgáltatás kezét végleg elkerülje. Az ilyen tettes után azonban rendszerint nem is kell sokat nyomozni, ilyen esetben inkább csak a büntettes üldözéséről és elfogásáról, nem pedig kiletének a felderítéséről, kinyomozásáról van szó, már pedig igazi nyomozásnak inkább az utóbbit nevezhetjük.

Ha azonban a büntettes titokban akar maradni, ha azt akarja, hogy büntetlenül maradjon, akkor elsősorban arra van gondolja, hogy a helyszínt „elintézzé”, vagyis, hogy a helyszínről eltüntessen mindent, ami a csendőrnök a nyomozásban a legcsekélyebb támpontot adhatja. Az ilyen büntettes már előre kitervezi, hogyan fog a bűncselekmény színhelyére menni, hogy útjában senki meg ne lássa, s hogy kezének-lábának nyoma ne maradjon, hogyan fogja elváltoztatni a külsejét, hogy reá ne ismerjenek, mit s hogyan fog tenni az elkövetés ideje alatt, hogyan fog utána menekülni, egyszerűval: hogyan fogja lehetlenné tenni, hogy a csendőr őt elfoghassa.

Az ilyen „helyszín-elintézésben” a büntettesek leleményességre vannak kényszerítve, mert a bőrük forog kockán általa. És ha az a büntettes ehhez még egy minden hájjal megkent „hivatásos” is, aki a maga nem csekély gyakorlati tapasztalatát még jónéhány évi fegyházi elmélettel is megtoldotta, akkor aztán igazán legény legyen a talpán, aki versenyre akar vele kelni a kriminalisztikában.

De ne vegyünk csak hivatásos bűnözőt példának. Elégdjünk meg egy „kezdő” példájával is, aki a helyszín megváltoztatásában, bűnjelek eltüntetésében stb. szintén elkövet minden tőle telhetőt, csak nem éppen akkora szakértelemmel, hanem kissé laikusabban. Ekkor sem könnyű a nyomozó csendőr dolga, mert hiszen a helyszínt csak a legritkább esetben találja abban a változatlanságban, amelyben a tettes hagyta; sokszor a véletlen, a kíváncsi szomszédok, az eső, egy kutya és sok minden

A budapesti nyomozó alosztály helyszínelő gépkocsija egész Európában az első csendőrségi helyszínelő gépkocsi. Felszerelése a modern bűnügyi technika minden vívmányát egyesíti.

más, mind ellenségévé szegődik a csendőrnek azáltal, hogy tönkreteszi, megváltoztatja a helyszínt s ezáltal megnehezíti a csendőr munkáját.

Nos, most pedig megérkezik a csendőr s abból a semmiből, vagy legfeljebb nagyon kevésből, amit a tettes, a kíváncsiak, a sértett, az eső és a községi közegek meghagytak a számára, ebből kell az egész nyomozás sorsára döntő befolyású következtetéseket levonnia.

Képzeld el, hogy az illetékes őrsnek, amelynek a járőre legelőször ennek a súlyos bűncselekménynek a helyszínére ér, olyan csendes a körlete, hogy hónapokon keresztül nem fordul elő, csak kihágás, itt-ott egy-egy kis vétség vagy minősített bűntett, egyszóval tegyük fel, hogy ez a járőr évekkal ezelőtt látott utoljára ilyen bonyolult helyszínt s nyomozott oly bűncselekményt, ahol a helyszínnek döntő jelentősége volt.

Szabad-e rossz néven venni ettől a járőrtől, hogy most itt, az úgynevezett helyszínelésben nincsen gyakorlata? Lehet-e azt kívánni tőle, hogy úgy mozogjon, cselekedjék és intézkedjék, mintha mindennap ezt csinálná, hogy mindent meglásson, aminek észrevezéséhez kimondottan gyakorlott szemre van szükség? Vajjon okvetlenül rossz és hasznavehetetlen csendőr-e a járőrvezető azért, mert ebben az első vagy második esetben nem úgy viseikedik, mintha a századik lenne? Bizony nem. Száz helyszínt el kell rontani ahhoz, hogy az ember a százegyediket el ne rontsa, de ezt csak az teheti meg, akinek megvan az alkalmja és a lehetősége arra, hogy száz helyszínt elrontásá árán szerezzen tapasztalatokat.

Helyszíni szemlénél a gyakorlat a higgadtságban és a rendszerességben nyilvánul meg. A gyakorlatlan járőrt az elkövetett bűncselekmény éppen úgy izgalomba ejti, mint a többi jelenlevőt s ennek rendszerint az a következménye, hogy a helyszínen terv és cél nélkül izgatottan jönnek-mennek, „keresnek”, nagy a sürgés-forgás, mindenki csinál valamit, de a másiktól függetlenül, úgy, hogy mire azután a helyszíni szemlével készen vannak, rendszerint csak egy-két összefüggéstelen adat s kézzől-kézre járt, összefogdosott bűnjel az eredmény, amellyel a végén maga a csendőr sem tud mit kezdeni. Lapunk „tanulmányos nyomozás” rovata bőven szolgáltat példát az elmondottakra: igaz, hogy az ellenkezőjére is, de sajnos, nehéz megállapítani, hogy melyik a szabály és melyik a kivétel.

Arra pedig, hogy a helyszínen megjelent járőr a helyszínét későbbi ügyészi vagy bírói eljárás számára meg is örökítse, eddig sajnos, csak a legkritikább esetben lehetett példa. A járőr nem vihetett magával állandóan fényképezőgépet s ha fényképezést itt-ott talált volna is, még mindig eléje meredt az anyagi kérdés, hogy ki s miből fogja a költségeiket megfizetni. A helyszíni megörökítésére tehát legfeljebb papír s ceruza állott volna rendelkezésére. A csendőr azonban sokszor fáradtan, a hidegtől meggémberedett ujjakkal érkezik a helyszínre, eltekintve attól, hogy e fázó ujjak talán évekkal ezelőtt rajzolták az utolsó vázlatot a csendőriskolában: nincs tehát mit csodálkozni azon, ha a vázlat nehezen megy s talán el sem készül. A meg nem örökített helyszíni pedig örökre elveszett.

Mit nyújthat ezzel szemben a nyomozó-osztály?

Ha röviden kellene felelnem, azt mondanám: mindent. Amit tudás és technika ezen a téren egyáltalában nyújthat: mindent.

Mindenekelőtt: gyakorlott helyszínelőket. Olyan csendőröket, akik egész életükben nem tesznek egyebet, mint helyszínről-helyszínre járnak, helyszínt kutatnak, vizsgálják, fényképeznek, rajzolnak s mikor készen vannak vele, átadják az adatokat a nyomozást vezető szakasz- vagy őrsparancsnoknak és mennek tovább, a következő helyszínre, ahova közben már távbeszélőn hívják őket. A nyomozás már nem az ő dolguk. Azt hiszem, nincs különösebb logikára szükségem annak a bizonyításához, hogy egy ilyen „hivatásos” helyszínelő jobban köteles mindent tudni, mint más. Ha nem tudja jobban, felváltják olyannal, aki megtanulja. A kérdés kulcsa egyszerű: egy kerület területén mindig történik annyi és olyan nagyszabású bűncselekmény, amennyi speciális helyszínelők kiképzését lehetségessé teszi, de nagyon szomorú lenne, ha ugyanerre egy bármilyen nagy örskörlet területe is elég volna.

A második, amit az osztály a helyszínelésnél nyújtani tud: a technikai felszerelés. Hiába legügyesebb asztalos valaki, egy szeget sem képes beverni, ha nincs kalapácsa; a leghíresebb sebészprofesszor sem képes kés nélkül akár csak a legkisebb kelést is felválni: miért kívánnók hát meg éppen csak a csendőrtől, hogy mindent a tíz ujjával végezzen? Aki részt vett egy nagyobb helyszíni szemlén, tapasztalhatta, milyen sokat ér ott egy jó csákány, egy szeg, kis fűrész, de éppen olyan, amilyenre szükség van, egy darab zsineg, ami nélkül nem lehet valamit összekötni, egy üveg, amibe a vegyvizsgálendő anyagot megbízhatóan le lehet zárni és sok egyéb minden, ami csak akkor jut az ember eszébe, amikor szüksége van rá. Ezzel a „sok mindennel” a nyomozó osztálynál egy egész autó van felszerelve: a helyszínelő gépkocsi.

A budapesti nyomozó osztály helyszínelő gépkocsija már üzembe van helyezve. Miután ez nemcsak nálunk, de egész Európában is a legelső csendőrségi helyszínelő gépkocsi s mert mind konstrukciója, mind pedig felszerelése ma a létező összes helyszínelő gépkocsik között — a nagy világvárosiakat sem kivéve — a legmodernebb és legtökéletesebb, helyénvalónak látom, hogy egy kissé részletesebben ismertessem.

A szakszerű és eredményes helyszíni szemle — mint említettem — három követelményt támaszt: a helyszínről való késedelem nélküli kiszállást, szakképzett helyszínelő személyzetet és tökéletes helyszínelő felszerelést. A nyomozó-osztályoknak meg van a kiképzett légénysége, el vannak látva tökéletes felszereléssel. Így a három követelmény közül kettőnek minden további nélkül meg tudnak felelni. A harmadiknak azonban csak valami gyorsjárású, állandóan készenlétben álló közlekedési eszköz igénybevételével lehet eleget tenni, mely adott esetben a helyszínelő személyzetet és felszerelést késedelem nélkül a bűncselekmény helyszínére szállítja. Ezért rendszeresített a Nyut (131. p.) minden osztály számára egy-egy gépkocsit. Anyagi okok miatt eddig egyelőre csak a budapesti 1. nyomozó osztály kapott helyszínelő gépkocsit.

A helyszínelő gépkocsi a budapesti csendőrlaktányában, külön erre a célra átalakított kocsiszínpán van elhelyezve. A helyszínelő-felszerelés állandóan a kocsihoz van mállázva, minden darabja (az elhasználódásnak alávetett anyagok is) leltári tárgy, melyet bármi okból beálló hiány, felhasználás stb. esetén azonnal pótolni kell. Csak így érhető el, hogy a kocsi állandóan útrakészen álljon és adott

alkalommal a helyszínelő-csoport fészállása után teljes felszereléssel azonnal indulhasson.

Az alváz a győri Magyar Wagon és Gépgyár gyártmánya, másféltonnás, ú. n. „Rába Á. F. H.” nem mélyített, gyorsteher alváz, iker hátsó kerekekkel, fűvott abroncsokkal, Bosch-féle gyújtó-, indító- és világítóberendezése, továbbá különleges hangjelzőkészüléke van (Szelep-síp). A motor 4 hengeres, alulvezérelt, oldalszeleplelt, 2,85 l. ürtartalommal, termosyphon-vízűtéssel. A sebességváltó 4 sebességgel előre és 1 sebességgel hátra van berendezve. A meghajtás kardántengelyes. A kocsi 4 kerékkel van ellátva (mechanikus), óránkénti maximális sebessége 60 km.

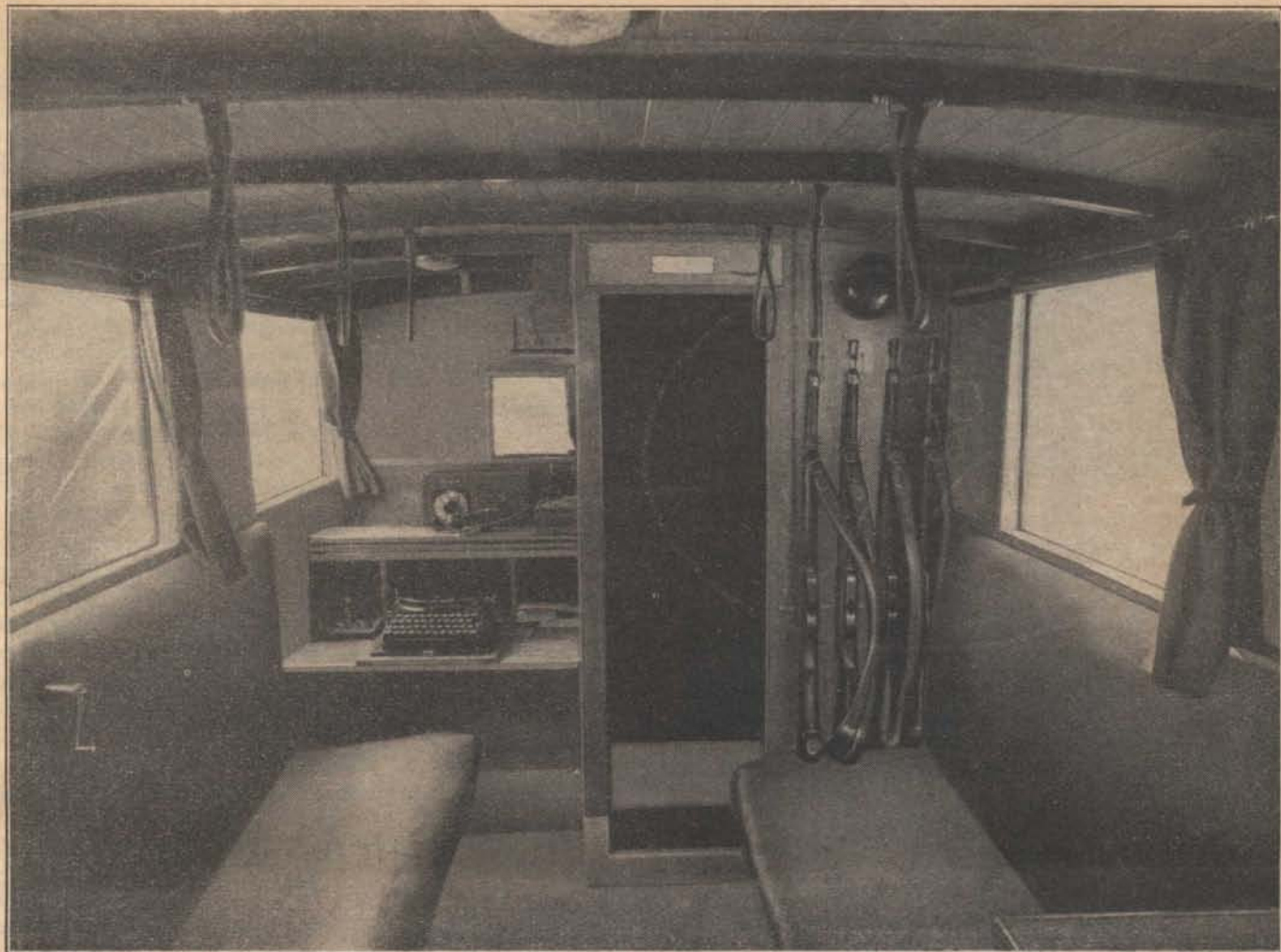
A kocsiszekrényt (karosszériát) a budapesti Uhry-cég gyártotta a nyomozó osztályparancsnokság speciális terveinek megfelelően. Ezek szerint a gépkocsi teljesen magyar gyártmány. A tervezésnél figyelembe lett véve az is, hogy a gépkocsi ne csak pusztán személy- és felszerelészállítóeszköz legyen, hanem olyan belső berendezést kapjon, mely a helyszíneléssel kapcsolatos munkálatoknak a kocsihoz való elvégzését is megengedi. (Fényképezés, vegyi munkálatok, rajzolás, írás stb.)

A karosszéria két külön részből áll: a zárt, három ülőhelyet magába foglaló vezetőfülkéből, mely felett galériatető van, továbbá a szintén zárt utasrészből. Az utasrészben hat rendes és két felcsapható pótülés van. Ezek szerint a gépkocsin a vezetőn kívül összesen 10 személy fér el. Az utasrésznek baloldalán (a menetirányt véve alapul) hátul egy ajtaja, mindkét oldalán 3—3 ablaka van, melyek közül a középsők és az ajtón levők leereszthetők, ezenkívül el van látva előre- és hátranéző ablakkal is. A kocsi hossza 565 cm, szélessége 190 cm, legnagyobb magassága kívülről 222 cm, belső magassága (középpütt) 160 cm. A két pótkerék a kocsi hátsó falán, egymás mellett van elhelyezve. A karosszéria lemezekkel van borítva, takarólécekkel. A kocsi színe: taboribarna és nincsen fényezve.

A vezetőfülkéről nincs sok mondanivaló. Az ülés alatt van elhelyezve a kocsi szabványos szerszámkészlete és akkumulátora. A vezetőfülkében van azonkívül a kocsi-emelő, légszivattyú, tűzoltókészülék és egy teleses villanylámpa. A galériatetőre vannak erősítve a hosszúnyelű szerszámok.

Az utasrész belsejében a már említett üléseken kívül egy íróasztal, 4 karabély részére állvány és az egyik pótülés alatt mentőszekrény. Az íróasztal teteje részben összcukukható és felemelhető. Nyitott állapotban az asztal középső fiókjából futó deszkán kinyitható a rászertelt Remington portable-írógép. A futódeszka egyben írógép-asztal céljait szolgálja. Az íróasztal kétoldali fiókjában írószerek vannak elhelyezve, míg magán az íróasztalon az utasrész homlokfalánál, megfelelő ágyazásban rádió adó- és vevőkészülék nyer elhelyezést. Az utasrész belsejét a közepén levő és egy, az íróasztal felé helyezett villamos menyeztlámpa világítja meg. Az összes ablakok zöld vászonfüggönnyel takarhatók el. A tetőről a villamoskocsikon használtakhoz hasonló bőrfogantyúk lógnak le. Az ülés borítása marhabőr, a farészek természetes színűre vannak fényezve, a fémrészek részben nikkelezve, részben taboribarnára vannak lakkozva. A padlót kókuszszőnyeg borítja. A rendes ülések közül három a szekrény jobb- és három a szekrény balfalán mentén van elhelyezve, a pótülések a kocsiszekrény hátulsó falára vannak felszerelve.

Az utasrész jobb első részében két belső falrész segítségével sötétkamra van elkerítve. A jobboldali első ablak ebbe az elkerített részbe esik és vörös, ú. n. rubinüvegből készült, úgyhogy napvilág mellett a sötétkamrában mes-

A csendőrségi helyszínelő gépkocsi belső berendezése.

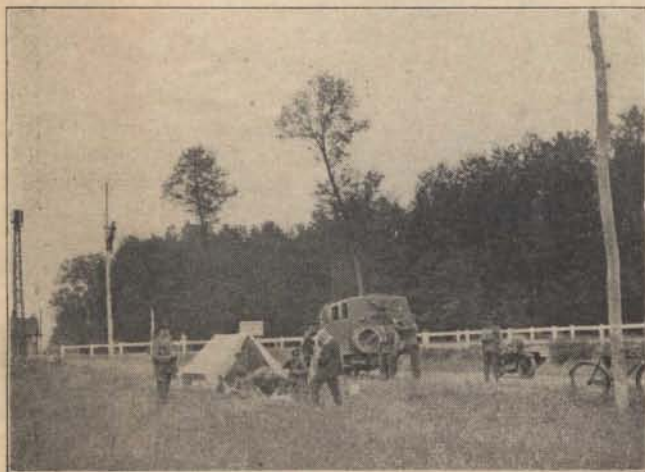
terséges vörösfény nélkül is lehet fényképezési munkát végezni. A sötétkamrába az utasrészből, a menetirányt alapul véve, előre lehet egy ajtónyíláson belépni. Úgy az ajtónyílás, mint a rubinablak lebecsátható, tökéletes el-sötétítést lehetővé tevő függönyökkel van ellátva. A sötétkamrában dolgozó csendőr részére kétoldalon „L”-alakú munkaasztal áll rendelkezésre. Ennek az asztalnak a homlokfal menti részén van megfelelően rögzítve a helyszíni felvételek készítésére szolgáló 13×18 cm méretű, nagykihúzatú utazó-fényképezőgép, vitorlavászon tokban, egy 4.5 fényerejű és egy nagy látószögű lencsével, pillanat-zárrel és 3 kettős könyvkazettával. Az asztalnak a rubinablak alatti részére vízlebecsátóval ellátott ólomtálca van szerelve, melyben a fényképezési és egyéb vegyi munkák elvégezhetők. A tálca felett a kocsi mennyezetén 5 liter irtartalmú desztilláltvizet tartalmazó, csappal ellátott bádogtartály, mellette pedig a mennyezeten egy piros, fehér és sárga üveglappal ellátott dobban, villanykörte van. A dob — forgatása által — piros, fehér vagy sárga fényt ad. Az asztalban két lecsapható ajtóval ellátott fiók van, melyben szürlepapír, selyempapír, csomagoló-papír, pergamentpapír, fényképezési cikkek, valamint az állami távbeszélővonalakba való bekapcsoláshoz szükséges vonal- és támszerkezetrajzok nyerne elhelyezést. A sötétkamra megengedi a lemezek kicsomagolását, kazetták töltését, felvételek előhívását, rögzítését, szükség esetén a másolatok (pozitívek) elkészítését is.

Az utasrész fűtése kipuffogógázok segítségével történik, de ezt nagy hideg esetére egy kis benzinkályha is pótolja. Az utasrész eddig vázolt berendezésén kívül az

íróasztal mellett, valamint a szekrény hátsó falán egy-egy hamutartó és egy-egy kisebb tárgyak befogadására szolgáló falipolc van.

A helyszínelő felszerelés zöme nem a kocsi belsejében, hanem csupán kívülről nyitható és a kocsi belsejébe terjedő szekrényekben van elhelyezve. Ez a megoldás nagyon praktikus, mert így a felszerelés minden egyes darabjához kívülről a legkönnyebben hozzá lehet férni és el lehet kerülni a kocsi belsejében való kicsomagolást, bőröndök kicipelését, ami az ott folyó egyéb munkálatokat csak hátráltatná. A karosszéria mindkét hosszfalán összesen hét ilyen szekrény nyúlik be a karosszéria belsejébe. Ezek a szekrények, egy kivételével, lefelé nyíló, kulccsal zárható ajtókkal vannak ellátva, melyeket kinyitásuk után acélsodronykötelek tartanak vízszintes helyzetben, úgyhogy mint asztalok is megterhelhetők. A szekrény belsejében a felszerelési tárgyak bőröndökben vagy azok nélkül „U”-síneken csúszó futódeszkákon vannak elhelyezve. A futódeszkák bőrfogantyúkkal vannak ellátva, melyek segítségével azok a rajtuk levő bőröndökkel (felszerelési tárgyakkal) együtt kihúzhatók a vízszintes helyzetben álló ajtókra.

Az első ilyen szekrény a kocsi jobboldalán, a sötétkamra ablaka alatt nyílik. Ebben van a 13×18 utazó-fényképezőgép vitorlavászonba burkolt faállványa, egy hordozható fényszóró, a fényszóró vasállványa, továbbá bőrtokban, hordszíjjal ellátott, kénsav-akkumulátoros kézi villanylámpa. Ezek a világítóeszközök lehetővé teszik, hogy a kocsitól távolabb sötétségben vagy bár nappal, de

A helyszínelő gépkocsi munkában a helyszínen.

sötét helyen (pl. pince, kút) is lehessen helyszínelést folytatni.

A következő szekrény az elsőtől balra fekszik, ebben a gépkocsi technikai felszerelését képező olajkanna, benzinkanna és vizesveder nyert elhelyezést.

Ez alatt a két szekrény alatt egy harmadik, nagyobb szekrény van, mely a sátorbőröndöt fogadja magába. A sátorbőröndben egy $225 \times 225 \times 200$ cm méretű, cellonablakkal ellátott sátor van a hozzátartozó cölöpökkel, merevítő rudakkal, kötélzettel, továbbá 3 darab háromlábú bőrüllökés vadászszék és egy 15 méteres turista mászókötél. A bőrönd ezeken kívül négy asztallábat is tartalmaz, melyek segítségével a lefelé fordított üres bőrönd pillanat alatt asztallá alakítható át. A sátorfelszerelés célja az, hogy olyan esetben, midőn a helyszínelést emberlakta helytől távol, olyan ponton kell teljesíteni, melyet a gépkocsi sem tud teljesen megközelíteni, a különleges helyszínelő munkálatokra (helyszínleírás, rajz, lemintázás stb.) védett és fedett hely, továbbá asztal és szék álljanak rendelkezésre. A mászókötélnek a helyszíni szemlének kutak fenekére, pincékbe, üregekbe való kiterjesztésénél lehet hasznát venni.

Az eddig leírt három szekrénynek a kocsis belsejébe terjedő falai képezik a sötétkamara L alakú asztalát.

A következő szekrény az előbb leírttól balra van és a távbeszélőfelszerelés befogadására szolgál. A távbeszélőfelszerelés egységes telefonkészüléket, telepeket, kábelt, kábeldobokat, a szükséges szerszámokat, mászóvasakat és biztonsági övet foglalja magában. A távbeszélőfelszerelés rendeltetése az, hogy távbeszélő-állomásokról

távbeszélő helyszíneken az állami távbeszélő-vonalakra való bekapcsolást lehetővé tegye. Ilyen módon a nyomozás érdekében szükséges távbeszélgetéseket a helyszínről, késedelem nélkül le lehet folytatni. Ez a felszerelés első ízben a bia-torbágyi vasúti merénylet helyszínén tett kitűnő szolgálatokat, hol több mint két napig volt üzemben. A távbeszélő készülék egységes szerkezete megengedi úgy az induktoros, mint a központi és automatikus távbeszélő-hálózatba való bekapcsolást. Ez a szekrény részben a sötétkamra asztala alá, részben az ülések alá terjed s így a kocsis belsejében külön helyet nem foglal.

A harmadik ablak alá, oldalra nyíló ajtóval ellátott szekrény van beépítve, három futódeszkával, melyeken egy-egy „Vulkán Fibre”-ből készült helyszínelő bőrönd van elhelyezve. A szekrénynek a kocsis belsejébe benyúló falai és teteje a jobb falmenti hármass rendes ülés és az egyik pótülés között asztalkát képeznek, mely mindkét helyről második íróasztalként használható. A három bőröndben (A. B. C.) a helyszínelő-felszerelés zöme van tömörítve. Célja ennek az, hogy ha olyan helyen kell a helyszínelést foganatosítani, melyet a gépkocsi nem tud teljesen megközelíteni, akkor ezek az egységbőröndök a sátorbőrönddel együtt, kézierővel is a helyszínre szállíthatók legyenek.

Az egyes bőröndökben a felszerelés nagyjában a rendeltetés szerint van csoportosítva. Helykihasználás miatt ezt az elosztást természetesen nem lehetett teljesen betartani.

(Folytatjuk.)

A közszállítás gyakorlata.

Írta: FODOR LAJOS g. százados.

Az összes közhatóságok részére teljesítendő mindenemű szállítási ügy lebonyolítására az irányelveket a *Közszállítási Szabályzat* adja meg. Azért csak az irányelveket, mert a gyakorlati életben előforduló legkülönbébb beszerzések eszközlésének módjára nem lehet minden, a legaprólékosabb részletre is kiterjeszkedő egységes szabályt kiadni. A haditechnikát forradalmasító számos újításnak, találmánynak titkos gyártása, országos érdekű művészi szoborcsoport megrendelése, a hadsereg ruhaellátása, építkezések, közkórházi élelmiszer-szállítás, avagy a Talbot-centrálé energia szolgáltatása a részleteket illetőleg élesen különböznek egymástól, — mégis az ezekkel kapcsolatos kincstári jogügyletek mind a közszállítási szabályzat szellemében történnek. A szabályzat ezért határolja körül tehát a kincstári üzletkötéseknek csak az elveit s azokat is csak nagy irányvonalakban, ami a szövegezés nyújthatóságában és nagyvonalúságában is kifejezést nyer.

Olyan ez a szabályzat, mint egy nagy zenei műnek a kottája. A szimfóniák sikere a zeneköltő elgondolásától függetlenül és azonkívül elsősorban a hangszerelésen, a zenészek mesterségbeli tudásán, az összjátékon, az akusztikán, a dirigensen, — egy szóval — a kivitelén, a gyakorlati végrehajtáson múlik.

A Közszállítási Szabályzat igazi értelmét és rendeltetését s a sorok közötti hézagok követelményeit csak az tudja megérteni, aki a száraz szabályzat rideg betűiben a hazai iparnak, a hazai iparpártolásnak nagy nemzeti kötelességét is fel képes fedezni. Ezért a cikkem lényegére való áttérés előtt ismertetnem kell a szabályzat keletkezésének rövid történetét.

Több, mint negyedszázaddal előbb az akkori politikai s gazdasági élet ösztönösen kitermelte magából az

önálló honi-ipar fokozottabb védelmének s a honi áruk — már akkor is — létérdekszerű pártolásának gondolatát. A „Tulipán”-mozgalomra csaknem valamennyien emlékezhetünk. Ennek a nemes akciónak parlamenti visszhangja lett aztán az 1907. évi III. törvénycikk — a hazai ipar fejlesztéséről — melynek 14. §. alapján látott napvilágot a „Közszállítási Szabály”.

Az akkori nyugodt medrű gazdasági életben — egészséges termelési és fejlődési lehetőségek mellett — a hazafias lelkesedéstől hevített közszellem jórészt érvényre is juttatta az erős osztrák és cseh konkurrenciával küzdő, akkor még zsenge hazai iparunk javára rendelt sok jószándékú rendelkezést, a hazai ipar fejlődésének az igazi lendületet azonban csak a világháború hatalmas üzletkötései adták meg. A háború, mint annyi sok mindent, hazai iparunkat is teljesen átformálta. A hosszú ideig fejlődő háborús technika az összes vívmányait, a folyton izmosodó nagytőke pedig minden erőfeleslegét a termelés fokozására fordította. Volt hazai gyárunk, mely naponta 10.000 pár bakancsot volt képes előállítani. Hazai iparunk fejlődése szempontjából ez korszakalkotó idő volt. A későbbi események is kedveztek a hazai ipar továbbfejlődésének, mert trianoni csonkaságunk lehetővé tette, hogy a hazai nagyipar versenytárs nélkül — vámvédelemmel körülbástyázva — egyedül maradt a hazai termelés és fogyasztás belső frontján. A koronaroválás, majd a devizabeszerezési nehézségek is csak elősegítették azt, hogy a háborús beidegzésű, — a nagy üzletek gyors tempójához és káprázatos hasznához hozzászokott — nagyipar a belföldi fogyasztás felett korlátlan uralmat gyakorolhasson. Ezért aztán a háborús üzletek emlékei és tapasztalatai alapján átszervezte a nagyipar a termelését, üzemeit racionalizálta, a fogyasztást szabályozta, a gazdasági versenyt korlátozta, szabályozta, méretezte, egyszóval minden eszközzel monopolisztikus helyzeteket teremtett annyira, hogy a még kartellmegállapodásokkal is mesterien átszőtt „gazdasági élet” túlkapásaival szemben az államhatalomnak — amely a háborúban anyagilag szintén elvérzett — már nem irányító, hanem legfeljebb csak védekező szerepe maradt.

Sok ankétezés után 1929. év október hó 1-vel — ily előzmények mellett — életbelépett az új „Közszállítási Szabályzat”, mely, mint a réginek a felfrissítése, nem új alkotás. A főbb elvek érintetlensége mellett alig van néhány korszerű újítás, mint a vitézek 6 százalékos karitatív kedvezménye, a bánatpénz és óvadék kiszabtatának leszállítása, munkásbiztosító törvénnyel kapcsolatos rendelkezések. Teljesen új benne az ú. n. „Közszállítási Tárcaközi Bizottság”, amelynek célja a közszállítási szabályzat egységes irányát biztosítani a közszállításoknál, a gyakorlati tapasztalatok tanulságait levonni, érvényre juttatni, a közszállítások menetét ellenőrizni, egyszóval a gyakorlati végrehajtást szabályozni.

A Közszállítási Tárcaközi Bizottság a közszállítások központi irányító szerve és a minisztériumok magasabb állású gazdasági, közszállítási stb. előadóiából és a Takarékosági Bizottság tagjaiból áll. A bizottság elnöke a kereskedelmi miniszter. E bizottság kezdeményezései az összes tárcákra kötelezők s azokat, ha a hatóságok nem hajtják végre, a kereskedelmi miniszter minisztertanácsi előterjesztéssel élhet. Ez a bizottság az összes tárcák anyagszükségleteit egy év tartamára központilag is biztosíthatja, sőt tipizálhatja is, vagyis elrendelheti, hogy pl. a fegyveres erő összes tagjai részére milyen minőségű anyagok gyártassanak, az érdekelt hatóságnak csak szín és kidolgozás tekintetében lehet igényeket támasz-

tania. A bizottság a közszállításokra vonatkozó szerződéseket is — egy évi tartammal — megkötheti. Az egységáruk az összes tárcákra kötelezők, az egységesített típusoktól eltérő minőséget rendelni nem lehet. Mindez a takarékosági bizottság kezdeményezésére történik, hogy a központilag beszerzett anyagok az egységesített minőség mellett kedvezőbb ár mellett legyenek biztosíthatók. A csendőrség érdekeit csendőrségi megbízottak képviselik a belügyminisztérium VI. b) osztályának vezetőjének rendelkezése szerint.

A nagyipar szervezetsége és hatalma, vagy úgy is mondhatjuk: hatalmaskodása ellen az államhatalom a Közszállítási Tárcaközi Bizottságon kívül, az ú. n. „Kartellbizottság”-gal is védekezik. Ez a bizottság nyilván tartja az összes bejelentésre kötelezett ipari kartelleket, azok szerződéseit s a kartelltúlkapások miatt — magán- vagy hivatalos indítványra — meginduló pereknél a „Kartellbíró”-nak adatokat szolgáltat.

Német minta szerint még egy — nagyon időszerű — új szerv is működik már, mely a közszükségleti és iparcikkek árának tanulmányozásával (az áralakulások ellenőrzésével) foglalkozik, hogy kipuhatlja az indokolatlan áremelkedések indító okait s intézkedjék — kezdeményező hatáskörrel — a túlhajtott egységáruk letérésére. Mind a kartellbizottság, mind a kartellbíró, valamint az árak ellenőrzésére hivatott bizottság tagjai már ki vannak nevezve s már működnek is.

Az elmondottakból nyilvánvaló, hogy a negyedszázad előtt kiadott „Közszállítási Szabályzat”-ot, majd az 1929-ben felfrissítettet is mennyi intézménnyel kell támogatni és erősíteni, hogy céljának megfelelni képes legyen. Az új iparfejlesztő törvény megalkotása — sajtóhírek szerint — a kormányzat legujabb s legégetőbb programja s így tisztán állhat mindannyiunk előtt, hogy a Közszállítási Szabályzat korszerű céljait csak akkor szolgáljuk észszerűen, ha annak összes rendelkezéseit a tárcaközi bizottság s főképpen pedig a kartellelles szervezetek együttműködésével hajtjuk végre. Ennek a munkánknak eredménye érdekében a „Közszállítási Szabályzat”-ból kiemelendő, hangsúlyos részekre az alábbiakban mutatunk rá:

A tárcaközi bizottságnak mindennemű versenytárgyalásra vonatkozó hirdetés és a feltételek fogalmazványi példányát előzetes jóváhagyás végett be kell mutatni. Ebből következik, hogy a versenytárgyalásra vonatkozó minden tervezetnek mindenben hozzá kell simulnia a szabályzat intencióihoz. A legelső mérlegelés a vállalatbabadás módja, mely nyilvános, avagy korlátozott versenytárgyalással történhet, de mód van rendkívüli esetekben a kézibevásárlásra is. A beszerzés módját illetően a beszerzendő cikkek előrelátható értéke mérvadó ugyan, de a szabályzat szerint a beszerző hivatal belátásától függ, hogy melyik beszerzési módot javasolja, mert pl. korlátozott tárgyalás esetében nyilvános tárgyalást, kézibevásárlás helyett korlátozott, sőt nyilvános versenytárgyalást is lehet tartani.

Aprólékos dolgok beszerzésével természetesen nem szabad a felsőbbiséget terhelni s ha a tárcaközi megbí-

Tarts mindenben mértéket, mert mindenben van közezszer, melynek vonala a helyeset jelöli; azon innen és túl is vétkeznek.

zott — a csendőrség központi gazdasági előadója — a vállalatbaadás módja tekintetében döntött, akkor természetesen e döntés szerint kell a versenytárgyalást, illetve a beszerzést foganatosítani.

Nézetem szerint a nyilvános versenytárgyalástól, — ahol a szabadverseny érvényesülésére legjobb a lehetőség, csak elkerülhetetlen esetekben szabad eltérni. Nyilvános tárgyalásnál a hirdetések nemcsak a „Közszállítási Értesítő”-nek, a vármegyei hivatalos lapnak s 1—2 szaklapnak kell megküldeni, — jóllehet csak ez van elrendelve — hanem fontos, hogy azokat minél több kisipari szaklap is idejében megkapja. Gyakorlati szempontból fontos továbbá az is, hogy a versenytárgyalási hirdetés a nyilvánosság elvének jobb érvényesülése céljából még több ismert, jónevű, versenyképes vállalatnak külön is megküldessék, hogy ezáltal a verseny esélyeit a kincstárra nézve minél kedvezőbbé tegyék. Előfordult ugyanis, hogy nyilvános versenytárgyalás dacára azon olyan cégek nem vettek részt, amelyeknek részvétele az árak letörése végett elsőrendű kincstári érdek lett volna; mert ezek a cégek a csak előírt helyeken hirdetett versenytárgyalásról nem szereztek tudomást.

A különféle iparágak termelése alá eső cikkeket lehetőleg külön hirdessük, de ha ez nem lehetséges, — mint pl. az egyidőben beszerzendő s 10—12 iparág körébe tartozó tömegbeli cikkeknel — úgy a hirdetésben iparáganként külön-külön csoportosítsuk a beszerzésre kerülő cikkeket, hogy azok az egyes iparágak részére minél szembeötlőbbek legyenek.

A nyilvánosság még azért is szükséges, hogy a közszállításban minden hazai vállalkozás részt vehessen s e címen panaszok, interpellációk stb. ne történhessenek. A korlátolt tárgyaláson a protekció, a gyanúsítás s nevezük nevén a gyermeket: a visszaélés mind nehezebben zárható ki, mint a nyilvánosság ellenőrzése mellett. A szabályzat szerint ugyanis „legalább három cég” hivatkoztató ajánlattételre. A verseny kellő kiélezésére azonban ez rendszerint nem elégséges. Itt nem is a cégek száma a fontos, hanem az, hogy közszállításon résztvevő, szállítani képes és a szóbanforgó ipart jól képviselő cégek vegyenek részt a versenyen. Ugy kell kiválogatni a cégeket — iparáganként legalább ötöt-hatot —, hogy egymással érdekellentétben levő, olyan cégek legyenek felszólítva, amelyek versenyhelyzetéből erős küzdelmet és így kedvező eredményt lehet feltételezni. Egymás érdek-közösségébe tartozó s csak elnevezésben különböző, ú. n. családi vagy rokonvállalatok ajánlati felhívásának nem sok értelme van.

A felhívott cégek neveit titokban kell tartani, mert a kereskedelmi életben igen erős a kémszolgálat, s a szervezkedési hajlam, mely meghusíthatja a kiírások eredményeit.

Előző beszerzések fogalmazványai után sem a szövegezést, sem pedig az ajánlattevők neveit illetőleg ne induljunk, mert már a szövegezés azonossága is elég adatot szolgáltat arra, hogy a cégek az előző beszerzés ajánlattevőire következtessenek s összebeszéléssel magasabb árakat igyekezzenek elérni.

A piacot állandóan figyelemmel kell kísérni; új vállalatokat be kell vonni a versenybe s minden felszólítás előtt a legujabb gyáripari névjegyzéket, az új kiadású távbeszélő szaknévsort át kell tanulmányozni; az iparkamara, a kereskedelmi minisztérium közszállítási ügyosztálya stb. szintén jó felvilágosításokat adhatnak. Különösen fontos ez ma, amikor a cégek máról hoinapra változ-

nak, tönkremennek, kényszeregyezés alatt állanak stb. Olyan cégeket, amelyek a verseny élénkítésére nem alkalmasak, avagy kényszeregyezés alatt állanak, nem szabad felszólítani. A Budapesti Közlöny mindennap közli a kényszeregyezés alá kerülő cégek neveit, ennek átnézése fontos ott, ahol a kincstár cégekkel van összekötöttesben. A hitelvédő egyesület is jó felvilágosításokat adhat.

Kis utánajárással és kis igyekezettel nagy eredményeket lehet elérni, sok bajt, kárt, pert stb. lehet megelőzni.

Ha korlátolt tárgyalások alkalmával mindig ugyanazokat a cégeket szólítják fel ajánlattételre, ez még nem szabályellenes cselekmény ugyan, de ezzel a cégeket valósággal hivatalból csábítják arra, hogy a második, vagy harmadik tárgyalásra már érdekközösségbe lépjenek, aminek árdrágító hatását nem kell hangsúlyoznom. A haszon felett való összeveszés, vagy a versenyből a korlátolt tárgyalás miatt kizárt cég — miután a korlátolt tárgyalásra csak a felszólítottak adhatnak be ajánlatot — azután rendszerint szétrobbantja ugyan az ilyen erklöcszte en társulásokot, de akkor már a kár, a per, sőt esetleg a bünper is mind megvannak. Nézetem szerint — ismétlem — a korlátolt tárgyalás a visszaélés melegágya s arra csak fontos államérdekből — pl. a titkosság miatt — vagy országos érdekű nagyszabású építkezésnél lehet szükség, amikor a pályázó cég kvalitása, megbízhatósága különösen fontos. Egyébként — csupán sürgősség miatt — nincs létjogosultsága, a korlátolt versenytárgyalásnak, mert a korlátolt versenytárgyalásra beérkezett ajánlatok felett is a miniszter dönt s a kiírásnál, valamint a döntésnél megszabott határidők is ugyanazok, mint a nyilvános tárgyalásnál.

A sürgős szükségletek kézibevásárlással szerezhetőek be, de csakis 2.500 pengő érték alatt. A sürgősség leple alatt persze nem szabad egy 5.—10.000 pengős közmunkát 2—4 tételre felaprózva kiadni, mert ez kijátszása a rendeletnek. A kézibevásárlás elvei ugyanazok, mint a nyilvános, avagy a korlátolt tárgyaláséi; a leglényegesebb eltérés az, hogy nem kell a döntés miatt hagatni az elintézet, mert a döntés joga is a kiíró hatóságot illeti meg. Kézibevásárlásnál is fontos azonban, hogy iparáganként legalább 5—6 céget szólítsunk fel az előírt három helyett s bár nincs előírva, de célszerű ezeket az ajánlatokat is lepecsételni, zárt borítékban határidőre bekövetelni s bizottságilag bontani. Az előbb említett titoktartásra itt is ügyelni kell, mert az árdrágítási hajlam és a kémszolgálat a legapróbb beszerzéseknél is érvényesül.

A versenytárgyalási hirdetésnek és az ezt kiegészítő szállítási feltételeknek — bármiként történjék is a beszerzés — minden adatot tartalmazniok kell, amit az ajánlattevőknek tudniok kell. A vállalkozó pontosan tudjon mindent a legapróbb részletekig, ismerje a terveket, leírásokat, a természetbeni mintákat s általában mindazt, ami a szállítással kapcsolatos, mert lebonyolítás közben azután már semmiféle változtatást nem lehet eszközölni. Minden változtatás ugyanis, amit a szállítás lebonyolítása közben eszközölünk, sérelmes lehet a többi vállalkozóra és függetlenül a Közszállítási Szabályzat tiltó rendelkezéseitől, az egyenlő elbánás elvét is sértheti. Pl.: Egy építkezésnél a kiíró hatóság előre tudja, hogy az épület nem két, hanem háromemeletes lesz, a harmadik emeletet azonban pénzfedezet hiánya miatt csak később fogja pótmunkaként kiadni. Ezt a körülményt a két emeletre vonatkozó első kiírásnál nem szabad elhallgatni.

A versenytárgyalási hirdetésben a szállítandó mennyiség és minőség összes adatainak (avagy arra való hivatkozásnak, hogy ezek hol található), benne kell lennie. A vállalkozónak előre és pontosan tudni kell azt is, hogy hová, mikor, milyen alaki és érdemi kellekkel felszerelve kell ajánlatát benyújtania, s hogy a döntés, naptári napban kifejezve, legkésőbb meddig fog megtörténni, mert a vállalkozó ajánlatával csak eddig a napig áll kötelezettségben. Ez fontos körülmény, mert a vállalkozóknak módot és alkalmat ad arra, hogy ajánlataikat minden kockázat nélkül kalkulálják, mert előre tudják, hogy a munkához mikor kezhetnek hozzá s nem kell hosszú vagy bizonytalan határidő miatt előre nem látható anyagár- és munkabér, adó, kamat emelkedése vagy egyéb okok miatt az árakat — biztonság kedvéért — magasabbra kalkulálni. Még áresések idején sem kedvező a kincstár a hosszú kiírási és odaítélési határidő, mert lefelé eső irányzatra — lévén annak kimenetele bizonytalan — a vállalkozók nem alapíthatják a számításait s ezért ilyenkor is úgy biztosítják magukat, hogy a legrosszabb eshetőségekkel, sőt a gyors reakció, vagyis áremelkedés lehetőségével is számolnak. Az odaítélési határidő be nem tartása miatt a vállalkozónak feltétlen joga, hogy ajánlatától — következmények nélkül — elállhasson. Rövid ajánlattételi határidők mindkét fél részére előnyösek, s mindennemű áralakuláskor is megnyugtatóak. Ezzel szemben azonban a szállítás befejezéséhez már elégséges, mindenesetre annyi időt kell a hirdetésbe felvenni, amennyi alatt a munka — normális viszonyok mellett — rendszeren be is fejezhető.

A bánatpénzre, a szállítási megbízhatóság igazolására, a nyersanyag és munkaerő stb. hazai származásának bizonyítására s a munkásbiztosítóval szemben való kötelezettségek teljesítésének igazolására az ajánlati felhívásban szintén ki kell terjeszkedni, mert ezek az odaítélésnél mind fontos kellekek; e feltételek csak egyikének hiánya is az odaítélést lehetetlenné teszi. Ha tehát pl. a vállalkozó először szállít s megbízhatóságát, szállítóképességét iparkamaraival nem igazolja s a munkásbiztosítóval szemben való kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó előírások bizonyítványt sem nyújtja be, ajánlatát nem lehet figyelembe venni, mert közszállításban csak az vehet részt, akinek nincs a társadalombiztosítóval szemben 6 hónapnál régebbi tartozása, vagy ha van ilyen, akkor a kereseti összeg 25%-át e hátralek fedezetére az ajánlathoz csatolt engedményezéssel a társadalombiztosító intézetnek kell felajánlania.

A közmunkák, szállítások odaítélése a miniszter (avagy az általa egészen kivételes esetekben döntésre felhatalmazott zsűri) joga és kötelessége. E miniszteri jog gyakorolhatásához szükséges, hogy a versenytárgyalás adatai, az összes ajánlatok, s a versenytárgyalást lefolytatott bizottságnak jegyzőkönyvbe foglalt odaítélési javaslata a miniszter rendelkezésére álljon. A miniszter az ajánlatok s a jegyzőkönyv odaítélési javaslatában foglaltak mérlegelése után és a Közszállítási Szabályzat szellemében eldönti, hogy a munkát, szállítást melyik cég fogja végezni.

Miután a miniszter az elékerülő javaslat alapján ítélethez hasonló döntést hoz, fontos, hogy a felterjesztett jegyzőkönyv odaítélési javaslata a Közszállítási Szabályzat szelleme szerint való, határozott, tökéletes és megtagadhatatlan legyen. Az odaítélési javaslatot tehát a Közszállítási Szabályzat elvei szerint, minden tekintetben alá kell támasztani. Legfontosabb, hogy a javaslatba hozott egységár reális legyen s hogy ne csak látszatra, de

ténylegesen is a legkedvezőbb legyen. (Mert ha a pontos tervek és leírások lehetővé teszik is, hogy az összes ajánlattevők egyforma eséllyel küzdjenek a szállítás elnyeréséért, a legalacsonyabb árat mégsem lehet a javaslat alapjául mindig elfogadni, mert az lehet irreálisan alacsony vagy túlzottan magas kartellár is. A kartellnek például éppen az a célja, hogy a közhatósággal elfogadtassa az általa diktált árat s ezt kellő összebeszélés után a legalacsonyabb (valójában pedig csak viszonylag legalacsonyabb) egységár jelmezébe bújtatva igyekszik elérni.

Az árakat a bizottságnak szigorúan meg kell bírálnia abból a szempontból is, hogy azok a piaci árakhoz, a nyersanyaghoz, munkabérekhez, regiehez stb. viszonyítva versenyképesek-e? Evégből az odaítélési javaslatot tevő bizottságnak árelemzéseket kell eszközölnie, illetve az ajánlathoz csatolt, vagy bekövetelt árelemzéseket a legszigorúbban ellenőriznie kell. A régebbi versenytárgyalási árak, vagy a más közhatóságoknál kialakult árak mérlegelhetők ugyan, de ez nem mindig vezet eredményre. Lelkiismeretes boncolgatás, utánjárás s főképpen pedig alapos gyakorlati tudás képesít csak arra, hogy az egységárak árjutányossága megnyugtató módon legyen megállapítva. Könnyen előfordulhat, hogy az összes ajánlatokkal kellően fedezett kartellár diadalmaskodik s a kincstár legalább 10—15%-os kárt szenved még a legalacsonyabb s látszatra tehát a legolcsóbb ajánlati ár elfogadásával is.

Itt nagy feladat s rendkívüli kötelesség hárul a bizottság összes tagjaira. A velünk — vásárlókkal — érdekellentétben álló nagyipar szervezettségével, önzésével szemben a bizottság a kincstár, tehát a közérdek őrszeme. A szakembernek nagyon jól kell tudnia, hogy mikor és hol akar a kartell emelni, indokolatlan hasznot érni. A versenytárgyalási bizottságnak ezt minden eszközzel meg kell gátolnia, mert ha a kartell sikert ér el, újabb és újabb kísérletre merészkedik. A megelőzés „kényszereszközök” alkalmazásában rejlik: ilyenkor a bizottságnak a versenytárgyalás meddővé nyilvánítására kell javaslatot tennie s új, szűkebbkörű tárgyalást kell kezdeményeznie, mikoris a versenybe a kartellen kívül álló köröket, sőt külföldi versenytársakat is kell bevonnia. Ha ez is eredménytelen, akkor a szabadkézből való beszerzésre kell előterjesztést tenni.

Ha indokoltnak, vagy szükségesnek látszik, a kiíró parancsnokság jelentést tehet a kartellbíróshoz is, mely az 1931:XX. törvénycikk értelmében mérlegeli a bemutatott bizonyítékokat. Pervetsztés esetében az árletörsére irányuló törekvés miatt sem a feljelentő hatóságnak, sem magánfélnek semmi néven nevezhető joghátránya (költsége, rágalmazási per, elmaradt hasznot követelő támadás stb.) nem származhatik.

Hazafias kötelességet teljesít az a kincstári szakember, aki minél erélyesebb küzdelmet folytat a kartelleknek néha egyenesen felháborító tobzódásai és túlkapásai ellen. Ez a küzdelem legalábbis abban nyilvánuljon, hogy a kartelltörvény nem nagyon radikális orvosszereinek és kényszereszközeinek alkalmazását minden adott esetben javasoljuk. A kartelleket mindenképpen le kell törni, mert a mai súlyos gazdasági életnek a kartell a rákfenéje.

Az egységárak reálitásának és elfogadhatóságának bírálata alkalmával a javaslatba hozott, illetve hozandó

KI TUDJA?

Melyik a világ két legnagyobb városa?

cég szállítóképességét és megbízhatóságát is gondosan mérlegelni kell. Legmegnyugtatóbb a saját tapasztalatainkkal párosult iparkamarai igazolás. Ennek hiányában a bizottsági tagok szóbeli nyilatkozatai éppen úgy nem mértékadóak, mint a konkurens cégek által terjesztett vélemények.

A bánatpénz lehelyezésének, a gyártáshoz szükséges nyersanyagok, gépek, munkaerők hazai származásának és a társadalombiztosítóval szemben fennálló kötelezettségek teljesítésének igazolására a javaslatban szintén ki kell terjeszkedni. Például ha egy minden tekintetben megfelelő ajánlattevő ajánlata mellől a fentemlíttet kellékek valamelyike hiányzik, úgy a bizottság a cég ajánlatát elfogadásra javasolhatja ugyan, de felemlíteni tartozik, hogy mily kellékek hiányzanak s hogy azok miképen pótolhatók.

A legalacsonyabb három egységárnak külön kimutatásba foglalása s az előző három beszerzés egységárainak a most javaslatba hozott egységárral való szembeállítás jó segédeszköz egyrészt a javaslat alaposságának elbírálásához, másrészt pedig elősegíti az odaítélő hatóság gyors áttekintését.

Az odaítélésre naptári napban kifejezett határidő lejtárára, valamint arra, hogy az ajánlattevők ajánlataikkal csak e napig állanak kötelezettségben, szintén fel kell hívni az odaítélő hatóság figyelmét. Arra az odaítélési javaslatot felterjesztő jelentésben lehet hivatkozni. A felsőbb hatóság munkáját elő kell segíteni s akkor az alárendelt parancsnokságot gáncs sohasem érheti.

A Közszállítási Szabályzat az odaítélésnél kedvezményeket biztosít a vitézeknek, a kisiparosoknak, a jótékony intézmények ipari üzemének s ezért a beadott ajánlatokat a bizottság abból a szempontból is ellenőrizze, hogy az ajánlattevők e kedvezményekre jogosultak-e? Az igényjogosultságot alaposan igazoltni kell, mert sok álkisiparos, álvitéz s áljótékonyági intézmény túlekedik a megtévesztés legraffináltabb eszközeivel a 6%os haszontöbblet jogtalan elérése érdekében. Ha a bizottság nem jár el kellő gondossággal s a vitézi szék, az iparkamarák s a kereskedelmi minisztérium szakosztályai révén nem gyakorol előzetesen ellenőrzést, a károsult versenytárs nem lesz rést a való helyzetet ki-nyomozni és utólag feltárni s ekkor a bizottság kénye'metlen helyzetbe kerülhet.

Az odaítélést a csendőrségi szállításoknál — az eddigi gyakorlat szerint — a belügyminiszter úr személyesen gyakorolja. Az odaítélés megtörténte után a belügyminisztérium rendelkezését a szállítás lebonyolítására hivatott parancsnokság írásban kapja meg. Ennek alapján a megrendeléseket foganatosítja, azokat az ajánlattevőket pedig, akik megbízatást nem kaptak, erről bánatpénzüket egyidejű feloldása mellett értesíti.

A megrendelés szabályszerű lebonyolítása most már a szállítás végrehajtására hivatott parancsnokság dolga.

Ha a közszállítással kapcsolatos összes írásbeli tennivalók a szabályzat szellemében pontosan végrehajtottak is, ez még csak félmunka volt, mert a közszállítás legfontosabb része a műszaki átvétel. Ezt tel-

jesen külön szerv, vagy egyének, az átvevő műszaki közegek (a csendőrségnél a műmesterek) végzik.

Az „átvevő” műszaki közegeket a vizsgálandó anyag személyi vonatkozásai nem érdeklik. Teljesen mellékes, hogy ki, milyen ár és milyen feltételek mellett vállalta a szállítást. Az átvevő közegeket egyes-egyedül csak az érdekli, hogy a megrendelt mennyiség számszerűen megvan-e és hogy a szállított cikkek megütik-e a kiírás műszaki értékeit, azaz előírás szerint valók-e? Az átvevő közegeknek a szállítás bármely vonatkozásába való beavatkozása, avagy a szállítás egyéb lebonyolításával való foglalkozása, pl. a műszaki feltételek módosítása, határidőengedélyezés, a kereseti összeg kifizetése stb. teljes összeférhetlenséget jelentenek, mert ilymódon az átvevő műszaki közeg kedvezményeket is biztosíthat az érdekelt szállítónak. A műszaki közeg az átvétel alkalmával azt és úgy veszi át, ahogy azt egy rajta kívül álló fórum (VI. b) és VI. c) osztály) előírta és mereven ragaszkodik az előíráshoz.

A műszaki minősítés — bár ez a Közszállítási Szabályzat keretein kívülálló szakmunka, mégis bekapcsolódik a közszállítási elvekbe. Legfőbb szabály itt, hogy a műszaki közegeknek az érdekellentétben levő szállító kémjeivel (üzleti kiküldöttjeivel) tárgyalniok, szóbaállniok nem szabad. A közszállítási szabály egyébként az átvételekkel kapcsolatban szóbeli tárgyalást nem is ismer, mindennek írásban kell rögzítve lennie. A műszaki kifogások is írásban jussanak a szállítók tudomására, mert náluk a bravuros szócsavarásnak, zseniális félreértésnek és agyafurt tévedésnek annyi és olyan klasszikus példája áll rendelkezésre, amilyet csak úgy kitalálni a legmerészebb fantáziával sem lehetne.

A műszaki átvételnek tökéletesnek kell lennie, mert a kincstári ügylet csak azzal nyer befejezést, ha a műszaki átvétel szerint az áru kifogástalan. Az áru műszaki kifogástalanságának, valamint leltárba vételzésének igazolása nélkül nem lehet annak árát folyósítani. Ebből következik, hogy a minőség elbírálásánál a legcsekélyebb elnézés is már jogtalan haszonhoz juttathatja a vállalkozót, a kincstárt pedig megkárosíthatja.

A jó műszaki átvétel a Közszállítási Szabályzat iparfejlesztő és védő intézkedéseinek leghathatósabb támogatója azáltal, hogy az átvételnél mereven ragaszkodik a műszaki értékek 100 százalékához s hogy a fejlődő technikával lépést tartva, mindig jobb minőség kiírására tesz javaslatot. Az ipart ugyanis mindig jobb és jobb termék előállítására kell sarkallni s ennek legradikálisabb módja a minőségi (műszaki) leírásoknak állandó, korszerű javítása. E tekintetben persze nem öletszerűen kell eljárni, hanem az ipari, technikai lehetőségek mellett a saját érdekeinkhez, céljainkhoz is alkalmazkodnunk kell. A csendőr ruházatának, lábbelijének a külszolgálat sajátlagosságából eredő összes igényeket ki kell elégíteni. Az időjárás viszontagsága, a rossz útviszonyok és a külszolgálat 36 órás tartama lehet csak a minőségi kiírás fokmérője. Csak a gyakorlati kipróbálással igazolt minőségeket kell tehát a nagyiparnak műszakilag előírni s ahhoz kell az átvételnél is ragaszkodni. A nagyipar önző szempontjait a minőségek megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni, mert a nagyipar csak a közhatóságoknál akar ár- és minőségdiktatúrát érvényesíteni; a polgári közfogyasztásnál meg kell hódolnia a divathóbortok előtt s nem képes védekezni a 40 százalékos kényszeregyezsége ellen sem, jóllehet pengő helyett svájci frankban számláz.

A jelent könnyű megcsabni, a jövődöt soha. Tág torok, jó tudő tiszteletre kiáltozza az élöket, de, ha elnémul ez, csak tettek maradnak bírói látra.

KISFALUDY KÁROLY.

A nagyipar ugyanis minden lehető elkövet, hogy az összes közhatóságok hasonló ipari szükségleteiket lehetőleg egyforma típusal fedezzék. A nagyipar által előírt néhány minőségből lehetne csak a közhatóságoknak válogatniok — ha e tervek kellő ellenzésre nem találának — úgy hogy csupán színre és kidolgozásra lehetne igényeket bejelenteni, a minőségeken azonban változtatni nem lehetne. Ez a szabványosítás alap gondolata, melynek mindenekelőtt való célja a haszonkulcs indokolatlan emelése. Másodlagos cél a könnyebb gyártási lehetőség, miáltal állítólag — de akkor is csak az első egy-két ilyen szállításnál — a beszerzés is olcsóbbá lenne tehető, ezzel az utóbbi megtévesztő és félrevezető érveléssel nem szakértők előtt a nagyiparnak könnyű lesz sikert elérnie.

A nagyipar elgondolása szerint a fegyveres erő, nemkülönben a pénzügyőrség, MÁV stb. altisztjeinek egyforma típusú ruhát, lábbelit, fegyverzetet stb. kell kapniok. Azt hiszem, felesleges itt fejtegetnem, hogy miért nem lehet a nagyipar ilyen törekvéseit támogatni s hogy miért nem lehet a télvíz idején portyázó csendőrt ugyanolyan ruhával és lábbelivel ellátni, mint a luxusvonatokon utazó MÁV kalauzt. A minőségnek a legnagyobb igénybevételhez kell idomulnia, a minőségek kategóriáit pedig a gyakorlati étellel kell összhangba hozni. Az önző nagyiparnak a saját haszna szempontjából való „nagyvonalúsága” meg kell, hogy torpanjon a gyakorlati élet követelményei előtt s itt a műszaki közegekre nehéz feladat hárul, mert erős ellenpropagandával szemben kell a saját testület jogos igényeit megvédeniök. A nagyiparnak ugyanis — a legújabb rendelkezések szerint — törvényes alapja is van az ipari cikkek szabványosítására, de ezt egyoldalúan szeretnék végrehajtani a minél több haszon érdekében. A nagyipar törekvése a minőség züllesztésére és az ár egyidejű indokolatlan emelésére irányul, ezzel szemben a műszaki hatóságoknak a minőség folytonos javítására s az árak letörésére kell törekedniök.

Azoknak tehát, akik a Köszállítási Szabályzatot végrehajtják, sok érdekellentéttel és nehézséggel kell megküzdeniök. Példaképen felhozom, hogy a nagyipar a szabványosítás hivatalos elismerése előtt — már évekkel ezelőtt, 1926-ban is — igyekezett a neki nem tetsző, vagy nehezebben gyártható szövetek előírását megakadályozni. A jelenleg előírt félfinom zubbony-nadrág szövetet például a nagyiparosok 1926-ban semmiképpen nem akarták gyártani. Folytonos panaszbeadványokkal éltek a Gyáriparosok Országos Szövetsége útján. Egyszerre két minisztériumban is iktatták e panaszokat, de egyébként leleményes érvelésüket a kisebb gyárak által kifogástalanul elkészített szövetekkel és egyéb műszaki érvekkel mindenkor meg lehetett dönteni. Ma már valamennyi gyár kifogástalanul gyártja a csendőrségi félfinom szövetet, amely díszes szolgálati ruha is egyszersmind, mert a tömeggazdálkodás mai anyagi erőviszonyai nem engedhetik meg, hogy két fajta ruha rendszeresíttessék.

A jelenlegi jó minőségű nyári fésűs gyapjúszöveteket sem akarták a gyárosok eleinte gyártani, mert ezen kevesebbet kereshetnek, mint egy silányabb minőségű szöveten. Azt persze nem értik meg, hogy a tömeggazdálkodás nem engedheti meg magának a fényűzést, hogy gyorsan tönkremenő, silány árut használjon csak azért, mert ez a nagyiparnak több hasznot jelentene. A gyapjúfajták közül a finomabból szívesebben készítené a nagyipar a polgári közszükséglet luxustermékeit s csak ami már e célra alkalmatlan

lenne, azt szeretné jó kartelláron a közhatóságoknak eladni. Részünkről a mindig jobb minőségek gyártásához való ragaszkodás tehát saját érdekünk védelmén kívül a Köszállítási Szabályzat iparfejlesztési céljait is szolgálja.

El kell azonban ismerni, hogy már bevezetett, több éven át használt és bevált típusok okszerűtlen és folytonos változtatása tényeg iparelleses dolog és felesleges árdragításra is vezethet, függetlenül attól, hogy a nagyipar az árak kalkulációjában is kifejezésre juttatja ellenszenvét akkor, ha valamely új minőség rendszeresítését meg akarja akadályozni. Egyöntetűen elrettentő árakat nyújtanak be. Általános elvnek kell tehát annak is lennie, hogy már bevált cikket csak igen nyomós ok miatt szabad változtatni, különösen, ha a változtatás új gépek, sablonok (stancák) stb. beállítását teszi szükségessé, mert ez felesleges kiadást okoz, míg az előző esetben rezezen bár, de mégis folyton olcsóbbodásra lehet számítani.

Iparfejlesztő tényező az átvételek kérelmelhetlen szigorja is, mert gyártási könnyítések szükségtelen engedélyezése, a használatot nem befolyásoló hibák, fogyatékoságok elnézése az ipar züllesztésére alkalmas. Az ilyen ügyekben megjelenő gyári műszaki közegek böbeszedű előadását meg sem szabad hallgatni, mert ezek célja a félrevezetés. Műszaki ügyekben minden szóbeli tárgyalást mellőzni kell, mert a kiküldött közegek az átvétel tényleges keresztülvitelének módozataiból következtetéseket vonnak le s azt a gyártásnál javukra érvényesítik. Valóssággal levizsgáztatják a műszaki közeget, aki rendszerint szereti „tudás”-át csillogtatni s nem gondol arra, hogy a gyár szakközege ugyanakkor elsősorban azt állapítja meg róla, hogy mit nem tud s az átvéve e tudatlanságát a gyártók természetesen jól értékesítik.

Tisztek kezében a Köszállítási Szabályzat jó helyen van, mert a tisztai állás közös becsülete olyan magasrendű köteleességérzetet ró mindannyiunkra, hogy a szabályzat szellemét sohasem téveszthetjük el szem elől. A most dúló gazdasági háborús küzdelemben őrszemek vagyunk s hazaárulást követnének el, ha hibába esnének, vagy ha valamelyes cselekményünk homályba kívánkoznék. A szabályzat elasztikus fogalmazása, az irányelvek nagyvonalúsága alkalmas ugyan arra, hogy magánjogi vagy fegyelmi szempontból felelőtlenséget biztosítson, a szabályzat §-ai között való tojástáncot mégis hagyjuk azokra, akik csak büntetőtörvényeket ismernek, etikaikat nem. A lelkiismeret mérlegén latolgassuk szaktudásunkat s a legjelentéktelenebbnek látszó esetben is érvényesüljön a kérelmelhetlenül hazafias és tehát becsületes gondolkodás s akkor a szabályzat céljai is maradék nélkül érvényesülnek. Mindehhez azonban elkerülhetetlenül szükséges, hogy úgy műszaki, mint közszállítási ismereteinket szakadatlanul fejlesszük, mert a technika folyton halad, a műszaki tudásnak pedig lépést kell vele tartania.

Különösen a tömegrendszerrel kapcsolatos ügyekben kell latba vetnünk magasabbrendű köteleességérzetünket, mert itt nemcsak a kincstár, hanem bajtársaink vagyonával is gazdálkodunk s e gazdálkodásunkon múlik, hogy a szükreszabott átalányok mellett is sikerül-e a legénység jólétét előmozdítanunk. A törekvés részünkről nem hiányzott, de — azt hiszem — az eredmény sem.

A hazafiság majd minden értékét misztikus voltából meríti. Aki csak észszerűségből hazafi, az csak igen kis mértékben az.
LE BON.

Szemes és szálas lótakarmányok vizsgálata.

Írta: Dr. HALASI KÁROLY törzsállatorvos.

Miután az őrök kézi bevásárlás útján szerzik be a lótakarmányt, fontos, hogy a lovasok a takarmányvizsgálatot tisztában legyenek, elsősorban azért, mert a minőségileg kifogásolható takarmány súlyos emésztési zavart, gyakran pedig elhullást is okozhat; azonkívül nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a szolgálati lovak takarmányadagja pontosan a lovak munkateljesítményéhez van szabva, s így minden lovasnak arra kell törekednie, hogy ez az aránylag szűkre szabott takarmány olyan minőségű legyen, hogy annak minden kis része a megkívánt tápértékeket teljes mértékben tartalmazza és a ló erőbeli állapota fenntartható legyen.

A szemes takarmányok közül a zab, és egy idő óta, mint ennek bevált pótszere, a takarmányárpa van rendszerezítve. A zab a legjobban bevált lótakarmány, mert nemcsak, hogy nagy a tápértéke, hanem edzettséget és szilárdságot is nyújt, míg egyéb, a zabnál nagyobb tápértékkel is bíró takarmányok, pl. a tengeri huzamosabb etetése után a lovakon bizonyosfokú petyhüdség észlelhető. A zab vizsgálatánál tekintetbe jön a szem nagysága, színe, érettsége, a zab fajsúlya, s végül a benne foglalt idegen anyagok minősége és százalékos mennyisége. A zab rendes színe fehéres-sárga, sárga, de

lehet barnásszínű is, utóbbi akkor, hogyha a zab lábon, vagy keresztben sokat ázott. Ennek hátránya, hogy kesernyés az íze, továbbá, hogy ha nyirkosan lett tárolva, könnyen dohosodik is. A zab fajsúlya a szem teltségétől függ; minél hasasabb a szem, annál súlyosabb a zab. A hazai zabfajták fajsúlya 37—48 kg között váltakozik, az elfogadható fajsúly azonban 42 kg-nál kevesebb ne legyen. Ha sok az üres, vagy zöldesszínű, csenevész szem, vagy sok az idegen, a zabnál könnyebb súlyú anyag a zabban, akkor ez a fajsúlyt hátrányosan befolyásolja. A zabban előforduló idegen anyagok lehetnek: por, törek, göröngy, csiga, kavics, (a raktárakban tárolt zabban vakolet, egértrágya), más gabonamű magvak, gyommagvak, stb. A gyommagvak közül gyakori a konkoly, vadborsó, szarkaláb, hérics, kígyóhagyma, maszlag, vadkoriánder, csormolya, stb., utóbbi öt mag mérges s ha nagyobb számban fordul elő, emésztési zavart is okozhat.

Ellenőrzés.

Azbej Imre rajza.

Az idegen anyag százalékos mennyiségét úgy határozzuk meg, hogy egy lemért zabmennyiségből (pl. 100 gr.) kiválogatjuk a zabszemeket, s utóbbiak súlyát újból lemérjük; a hiány adja meg a szemét mennyiségét.

Az árpa vizsgálatánál ugyanazon szempontok szerint járunk el, azzal a különbséggel, hogy az árpa fajsúlya legalább 65 legyen. (Vagyis egy hl árpa legalább 65 kg-ot nyomjon.)

A szálas takarmányok közül a széna van rendszeresítve s ide számíthatjuk részben az alomszalmát is, mivel a

lovak utóbbi nagy részét is el szokták fogyasztani. A széna lehet vetett takarmány, mint pl. a herrefélék, lucerna, zabosbüköny, zöldjében kaszált rozs, búza, mohar, szösös büköny, stb. (mesterséges széna) és lehet természetes, vagyis rétről származó. A mesterséges szénafélék rendszerint kevés gyomot tartalmaznak, előkészített talajról származnak s így tápértékük is rendszerint nagyobb, mint a természetes szénának. Minőségére nézve lehet a természetes széna réti, hegyi, erdei és mocsári széna. Ezek közül legjobb a hegyi széna, mert fejlődésének alapfeltételei: a jó talaj, elegendő eső és napsütés adva vannak. Minőségre nézve legközelebb áll utóbbihoz a réti széna, ha nem árteres helyről származik, mert különben a kelleténél nagyobb mennyiségű savanyú fűvet tartalmazhat. Az erdei széna minősége attól függ, hogy jól kifejlődött fűveket és nem sok gyomnövényt tartalmaz-e. Az erdei széna talaja ugyan-

is nyirkos, s így rendszerint sok, ilyen nedves talajon termő gyomnövény szokott benne előfordulni: bogáncs, vérehulló fecskefű, zsurlók, haraszt, különféle indák stb. Legkevésbé értékes a mocsaras, árteres vidékről való széna, különösen ha esődús időkből származik, mert rendszerint igen sok savanyúfűvet tartalmaz, melyeknek csekély a tápértékük, azonkívül szárjuk s levelük sok kovásvavat tartalmaz és érdes, azért rágása nagyobb munkát igényel, mint a puha hegyi, vagy réti széna.

Függ a széna jósága attól is, hogy mikor kaszálták? Ha virágzás előtt történt, vagyis, ha éretlen a széna, tápértéke kisebb, ha pedig már elvirágzott és a magvasodás előrehaladt, akkor a széna szára kemény, s a magvak nagyrészt kihullanak, ami szintén a tápérték rovására megy. Legértékesebb az első kaszálásból származó széna, vagyis az ú. n. anyaszéna, míg a második, vagy még későbbi kaszálásból eredő széna (sarjúszéna) már kihasznált, sová-

nyabb talajon termett s így tápértéke az anyaszéna tápértékét meg sem közelíti. Figyelembe kell venni továbbá a széna színét is, ha szürkésfehér, akkor a széna lábón túlrett, s ennek következtében a száraz kemények s a magvak a többszöri átrakás alatt nagyrészt kihullanak. Ha sok eső verte a szénát, akkor barnásszínűvé válik, az ilyen széna kesernyés ízű s a sok eső a táperejét is nagymértékben kilugozta. A mocsaras vidékről származó széna rendszerint haragos zöldszínű s az ilyen szénában talált fűvekben (sás, nád, káka, békarokka, cickányfarok stb.) nincsenek magvak. Ha túlszáraz a széna, törékennyé válik, a száraz kemények s a magvak nagyrészt kihullottak, tehát tápértéke is jelentősen csökkent.

Végül függ a széna jósága attól is, hogy milyen fűveket találunk benne. E tekintetben akkor mondható jónak a széna, hogy ha magvas, illatos, édes fűveket tartalmaz. (Herefélék, pükköny, perjefélék, borjuesenkez, csomós ebir, kakukfű, — utóbbtól származik a széna jó illata.) Természetesen a szénában is lehetnek különféle gyomnövények, amelyeknek csak kis tápértékük van s így ezek mennyisége is lényegesen befolyásolhatja a széna jóságát. Különösen a tüskés növények (szamártövis, bojtorján, ördögseker, bogáncs) ronthatják a széna minőségét, ha nagymennyiségben vannak benne, mert az ilyen tövises növényeknek nemcsak, hogy tápértékük nincsen, de még a rágást is gátolják s ha kiválogatjuk, értékes fűvek is hozzájuk tapadnak és kárba vesznek.

A fentiek figyelembevételével tehát a lótakarmányok vizsgálatánál a következő módon járunk el: Az átveendő zabrakás mélyéből egy maroknyit kiveszünk, megszagoljuk, nem dohos-e, majd magassabbról a másik kezünkbe átöntve, azt figyeljük, nem túlporos-e. Megnézzük azután a szemeket is közelebről, elég teltek és épek, egészségesek-e, nemkülönben milyen és kb. mennyi az idegen anyag benne. A talált idegen magvakról megállapítjuk, hogy nem ártalmas, mérges magvak vannak-e köztük és nem-e olyan mértékben, hogy esetleg emésztési zavaroktól is kell tartani. Ha nagyobb tétel átvételéről van szó és az idegen anyag tulsoknak látszik, a fent említett eljárással meghatározhatjuk egyben annak százalékos mennyiségét is. Ha 4—5 százalék volna ezen anyagok mennyisége és a zab egyébként kifogástalan, az átvételt egy előzetes kirostálástól lehet függővé tenni — ez természetesen az eladó kárára történjék.

Ha kazalban kinálják a szénát megvételre, mélyen benyulunk a kazalba és egy csomót kihúzzunk, megnézzük a színét, ráütünk, nem túlporos-e (a poros széna köhögésre ingerel és hasmenést is okozhat), azután megszagoljuk, nem dohos-e?

Majd megcsavarjuk, hogy nem törik-e könnyen, vagyis, hogy nem túlszáraz és elöregedett-e. Ezután pedig szétszedjük a csomót és megnézzük, milyen fűvekből áll, anya- vagy sarjuszéna-e, továbbá, hogy rendes időben kaszálták-e. Ha erdei szénáról van szó, azt is kell nézni, hogy nincs-e benne túsók falevél vagy fagaly, nemkülönben nyirkos helyeken termő, értéktelen gyomnövény. A réti szénában is vannak néha savanyú fűvek, ami azal magyarázható, hogy a rétek egyik vége rendszerint

már árteres területre nyulik s a savanyú fűvek ottan termettek. Ha nem túsók az ilyen kevésbé értékes alkatrész a szénában és a széna különben megfelel, a széna átvehető, mert hazánkban az ilyen széna megfelel a helyi viszonyoknak s mióta hegyvidékeinket elrabolták, az ilyen szénát jobb hiányában szintén megfelelő minőségűnek kell tekintenünk.

Bár az alomszalma nem szorosan vett takarmány, de mivel a lovak annak jórészét megeszik, azt ilyen szempontból is kell elbírálni. Almozásra rendszerint a búza- és rozsszalmát szoktuk használni, a nagyobb tápértékű és puhább zab- és árpaszalmához ritkábban jut az örs, mivel a termelő maga eteti fel az állataival. A szalma ép, egész szálakból álljon, ne legyen üszkös, poros, rothadt vagy dohos; a kisebb, motorral hajtott cséplőgépekből kikerült szalma rendszerint összetört, alig arasznyi szálakból áll s almozás céljaira nem felel meg úgy, mint az épszálú szalma.

Amint látjuk, a takarmányok vizsgálatánál igen sok szempontot kell figyelembe venni s egyszerű rátekintéssel nem tanácsos még a legmegbízhatóbb helyről származó szénát vagy zabot sem átvenni. A rendszeresített takarmányadag, bármennyire is kimértnek látszik, a szolgálati lovak munkateljesítményéhez képest teljesen elegendő ahhoz, hogy vele a lovak erőbeli állapotát fenntarthatassuk, de csak akkor, hogy ha minőségileg is teljesen kifogástalan, — ami elsősorban a lovasok lelkiismeretességétől függ. Már a lovak egészsége szempontjából is igen fontos a takarmányok alapos megvizsgálása, mert mindenki előtt ismeretes, hogy a minőségileg kifogásolható takarmány gyakran okozhat súlyos emésztési bántalmakat és sok esetben elhullást is.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Ágyú-löveg, puska-fegyver.

Konkoly-Thege Miklós Andor: „Idegen szók, új magyar szók” (Tata, 1932.) című füzetkéjében a katonai nyelvből is vesz két példát s mind a kettőt tévesen világítja meg.

A katonai nyelv magyarításával néhány éve jómagam is foglalkozom. („Magyarosan, katonásan I. rész, 1929.) Nem érhet tehát szemrehányás, hogy elfogultságból kelek védelmére katonai nyelvünk meglevő szókincsének.

Az említett szerző hibáztatja, hogy „az ágyú a hivatalos nyelvben a löveg nevet kapta”. Azután ezt írja: „Sohasem hallottuk a honvédet, hogy löveg-ről beszélt volna...; az életbe még a katonai fegyver sem vitte bele (ennek a szónak a) használatát”.

Az új eszmék, bármily tüzzel hirdetik is, csak az olyan társadalmat bomlaszthatják, amely már mélyében bomladozott.

J. MORLEY.

Én bizony hallottam már régen és hallom ma is katonáéknál, sőt másutt is a *löveg* szót. Állandóan használt, elterjedt, jó magyar szó lett belőle, mert — szükség volt és van rá.

Az új Harcászati Szabályzatunk ezt mondja: „A tüzéségnek főfegyvere a *löveg*”. Úrméret, hatás, mozgékonyosság szerint különböző *lövegek* vannak: a lapos röppályával távolabbi, fedetlen célokra lövő *ágyú*, a hajlottabb röppályával fedett célokra lövő *tarack*. Van könnyű, közepes, hegyi, nehéz ágyú és ugyanilyen tarack. Külön *lövegfája* a közepes és nehéz aknavető.

Mindebből világos, hogy a *löveg* szó gyűjtőnév, ennek körébe tartozik, mint alfajta, az *ágyú*. Ez így van jól, itt nem történt semmiféle „hiba” vagy „valami más”.

Különbö is a *löveg* szó — amint közismert — nem valami új találmány, hiszen még a nyelvújítás korában született és semmivel sem rosszabb alkotás, mint például a már általánosan elterjedt testvérszavai: az *anyag* vagy az *üteg*. Ha pedig a *löveg* szót kárhoztatjuk, akkor ki kellene írtnunk a nyelvújítóknak ezeket a katonai vonatkozású szavait is: *parancsnok*, *tábornok*, *honvéd*, *újonc*, *roham*, *lovarda*, stb. Már pedig ez hiábavaló és csak zavart okozó szélmalomharc lenne. Nem is vállalkozik rá még a legtüzesebb „nyelvmagyarító” sem.

A másik — s még tévesebb — vádja az említett szerzőnek a katonai nyelvvel szemben az, hogy a „rég *puska*” is nevet változtatott: *fegyver* lett belőle”. Szerinte „a puska-ját a honvéd nem nevezi fegyvernek”.

Először is a változás (változtatás) megfordítva történt: *fegyver*-ből lett *puska*. Hiszen még a világháborúban is *fegyvere* volt a bakának s csak azután lett a gyalogság főfegyveréből *puska*. S ma bizony így hívja nálunk mindenki...

Vagyis szükség volt itt is a fogalomkörök tisztázására. A *fegyver* általános gyűjtőnév lett; a *löveg* is egyik fajtája a fegyvereknek. A gyalogság *fegyverei*: a *puska* (kurtály), a (könnyű és nehéz) géppuska, a kis aknavető stb.

Tehát nem akart itt senki „túlbugzóságból egy meggyökeresedett régi szót kiküszöbölni”. Hiszen megmaradt a (*fegyver*-nél fiatalabb és idegen származású) *puska* szó is, de a jelentése szűkült, a fegyver pedig bővült. Az ilyesmi pedig a nyelv természetes életében is mindennapos jelenség.

Mindebből két tanulság származik:

1. A különféle „szaknyelvek” magyarításához csak alapos körütekintés, azaz lehetőleg éveken át való „beleélés” után fogjunk hozzá. Különbö többet ártunk, mint használunk.

2. Ne sokat bibelődjünk egy-egy újkeletű szónak a használatával vagy egy-egy régebbinek a változásával. Először inkább az *idegenszerű szerkezetek* kiirtására törekedjünk. Van belőlük elég — még a „vigyázók” nyelvben is... Hiszen már Arany János megmondta: „A szavak csak levelei a nyelv fájának”... de a szöfűzések, szerkezetek már a fa törzsét, gyökereit alkotják. Tehát elsősorban ezeket kell megvédenünk a káros hatásoktól.

vitéz Rózsás József
ny. százados,
a Ludovika Akadémia tanára.

LEVÉLSZEKRÉNY.

A „Csendőrségi Lapok” Tekintetes Szerkesztőségének

Budapest.

A csepregi m. kir. csendőrör s nős és nőtlen altisztjei a Krisztusi felebaráti szeretet parancsát követve, hazafias szívvel átérezve a jelenlegi súlyos társadalmi és gazdasági nyomasztó helyzetet, követésreméltó példának adták tanujelét.

A mult év november havában Horváth József törzsör-mester úr megjelent a róm. kath. plébánián és azt a kérel-mét adta elő, hogy az örsön szerény zsoldjaikból fenntartott háztartásukban naponként 2 szegénysorsu elemi iskolai tanulóknak élelmezést adnának, hogy a pusztáról beérkezett gyermekek, kik eddig csupán kenyeret hoztak magukkal, némi meleg ételhez jussanak.

Örömmel fogadtam e nemes, emberbaráti szívekre valló elhatározásukat s utasítottam Zauf János iskolaigazgato-urat, hogy ezen nemes óhajnak eleget téve, a rászoruló szegénysorsú tanulókat jelölje ki. A szegénysorsú, beosztott gyermekek mult év november hó óta naponként megjelennek az örsön s arcuk örömtől sugározva, árulja el a nemes cselekedetet, örömeiket leírni nem lehet. Ezáltal megtanulják a tiszteletudást, a hálaérzetet s megértik édes hazánk szomorú sorsát, a sok nélkülözést.

Megemlítjük, hogy a vizsga napján, f. évi június 11-én Kraft József örsparancsnok úr, valamint Mikus Mihály tiszthelyettes úr, nős altisztek, még külön-külön 10—10 tanuló leányt és fiút megvendégeltek. Márkus József tiszth. úr kérésére a nyár folyamán két tanulóknak, nevezett nős altisztek pedig még ezenkívül naponként 1—1 tanulóknak adnak élelmezést. Igazán követésre méltó példa!

Nem mulaszthatom el, hogy úgy a nőtlen altiszt, valamint a nős altiszt uraknak és kedves nejjeiknek szíves jóindulatú emberbaráti szeretetükért és fáradozásaikért hálás köszönetünket ezúton is ki ne fejezzem és ezen, a mai súlyos viszonyokban segélyt nyújtó nemes jótetteiket Isten bőséges áldását kérve, hálás szívvel köszönjem meg az egyház-község, az iskola, a szegénysorsú szülők és tanulók nevében is.

Ezen nemes, emberbaráti cselekedet adjon követésreméltó példát többi honfitársainknak is, miáltal megértve szegény csonka hazánk és nélkülözö szegénysorsu polgártársainknak súlyos anyagi helyzetét, egymást megértve, szeretve, segítve, bizva küzdjünk édes hazánk sorsának jobbrafordulása, Nagymagyarország mielőbbi visszaszerzésében!

A nemes jótettekért újból hálás köszönetünk.

Csepreg, 1932 június hó 21-én.

Tisztelettel:

Hart Ferenc
rk. iskolaszéki elnök,
plébános.

Távol a piactól és dicsőségtől teljesedik minden nagy dolog; öröktől fogva távol a piactól és dicsőségtől laknak az új értékek feltalálói.

NIETZSCHE.

KI TUDJA?

Ki írta a „Marseillaise” indulót?

CSENDŐR LEKSZIKON.

120. kérdés. *A gyanúsított nyílt helyről két, összesen 5 P értékű sonkát lop el. Büntetve volt egyszer zsarolás vétsége, egyszer lopás vétsége miatt; az utolsó büntetése kiállása óta még nem telt el 10 év. Mily büncselekményt követett el?*

Válasz. A cselekmény a Btk. 333. §-ába ütköző, a 338. § szerint minősülő lopás büntette. A Bn. 51. §-a szerint csak akkor lehet minősíteni a lopást, ha büntetve minősítő körülmény nem forog fenn, már pedig a Btk. 338. §-a, tekintet nélkül a lopott tárgy értékére büntetve minősít minden lopást, ha olyan egyén követte el, aki rablás, zsarolás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság büntette vagy vétsége miatt büntetve volt már két ízben s az utolsó büntetés kiállása óta még nem telt el 10 év.

121. kérdés. *A gyanúsított padlósurolás alkalmával nyitott eszékében és könnyen hozzáférhető helyen lugkő-oldatot hagyott. Egy kétesztendő gyermek újait belemártotta az oldatba, majd kezét szájához vevén, rosszul lett. A kezelőorvos egészségháborítást rajta nem észlelt. Fennforog-e a 98.982 K. M. 1928. sz. körrendeletbe ütköző kihágás?*

Válasz. Az idézett kereskedelmiügyi miniszteri rendelet a lugkő forgalomba hozóira (árusítóira) nézve tartalmaz különféle tiltó rendszabályokat. Azokra nézve, akik lugkővet nem árusítanak, csak használnak, a rendelet nem intézkedik. A kérdésben foglalt eset miatt tehát az idézett rendelet alapján eljárni senki ellen sem lehet. A gyanúsítottat a Btk. 310. §-a alapján lehetne felelősségre vonni gondatlanság által okozott súlyos testi sértés vétsége miatt, ha a kis gyermekre a kellő felügyeletet elmulasztotta és ha a kis gyermek 8 napot meghaladó sérülést vagy betegséget kapott volna az oldat megizlésétől.

122. kérdés. *Két 11 éves gyerek játék közben összevész, az egyik kavicsal fejen dobja a másikat. Az így keletkezett sérülés orvosi kezelése fejében 25 P költség merül fel. Tartoznak-e a sérülést okozó gyermek szülei ezt a költséget megtéríteni?*

Válasz. Gyermek okozta kárért a szülő csak akkor felelős, ha a felügyeletet a gyermekre vétkenesen elmulasztotta. Nem vétkes a szülői felügyelet elmulasztása, ha a szülő a gyermeket jóhiszeműen hagyhatta felügyelet nélkül vagy éppen más felügyelete alá került (pld. inas vagy iskolás fiú). A vétkeség azt jelenti, hogy a szülőnek előre kell látnia, hogy a felügyelet nélkül hagyott gyermek másnak kárt okoz vagy könnyen kárt okozhat.

A fennforgó esetben véleményünk szerint a sérülést okozó gyermek szülője nem felelős az orvosi kezelés költségeiért, mert egy 11 éves gyermeknek, aki iskolai oktatásban és fegyelmezésben részesül, nem köteles szülője folyton a sarkában lenni s akkor, amikor pajtásaival játszik, rá szakadatlanul felügyelni.

Büntetőjogilag a szülő a gyermek által elkövetett büncselekményért nem tartozik felelősséggel, kivéve, ha oly mulasztást követett el, amelynek veszélyességét már előreláthatta. Ekkor sem a gyermek elkövette büncselekmény miatt vonják bünvádi felelősségre, hanem büntetőjogi gondatlanság miatt, ha például a gyermek valakit megölt, megsebesített vagy valakinek vagyonában okozott kárt; ily esetben a felelősségre vonás alapja gondatlanság által okozott súlyos testi sértés, emberölés vagy tüzvészokozás vétsége lesz.

123. kérdés. *A gyanúsított 15 P értékű töreket vásárol a sértettől. A töreket át is veszi, de árát nem fizeti ki, mert a sértett neki 7 P 50 f-rel tartozik. Az ügylet létrejöttékor nem volt szó arról, hogy a gyanúsított a sértett adósságát a vételárból leszámítja, sőt a sértett abban a hiszemben adta el a töreket, hogy az egész vételárat megkapja. Forog-e fenn büncselekmény gyanúja?*

Válasz. Büncselekmény gyanúja akkor sem forogna fenn, ha a gyanúsított a nemfizetésért egyáltalában nem is mentegőznék. A vita polgári perútra tartozik, mert jogi érvénnyel létrejött magánjogi ügyletről van szó; az ilyen ügylet megállapított feltételeinek nem teljesítése magánjogi sérelem, nem büncselekmény.

124. kérdés. *A községi bába a községi szabályrendelet ellenére nagyobb látogatódíjat követel, mint amennyi megilletné, sőt oly helyeken, ahol díjat nem lenne szabad a szabályrendelet szerint szednie, díjakat számít és vesz fel. Büntetendő cselekmény jelenségei forognak-e fenn?*

Válasz. A községi bábát a Btk. szempontjából közhivatalnoknak kell tekinteni, mert szolgálati tennivalóit az állami közigazgatás hatósági körébe vonják a fennálló törvényes rendelkezések. Működését miniszteri rendeletek szabályozzák, közvetlenül a hatósági orvos ellenőrzése és felügyelete alatt áll, fegyvmileg pedig a községi segédszeméllyel esik egy tekintet alá.

Ily alapon nézve a kérdést, a bába abból a célból, hogy másnak kárt okozzon, megszegte hivatali kötelességét: a Btk. 471. §-ába ütköző hivatali visszaélés vétségének gyanúja tehát fennforog.

125. kérdés. *Céllövő-gyakorlat közben észleli a gyakorlat vezetője, hogy a közelben levő vadászterületén kóbor eb fut egy nyúl után. A céllövésnél használt, nem saját tulajdonában levő fegyverrel az ebet lelövi. Jogosan jár-t-e el az illető?*

Válasz. Az 1883:XX. tc. 14. §-a szerint a vadászati területen talált kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja. Kóbor eb az, amely idegen területen gazdátlanul vagy kellő felügyeletet nélkül szabadon kószál vagy vadászik. Nem kóbor eb tehát, amely felismerhetőleg gazdájának felügyelete alatt van, ennek környezetében mozog s esetleg csak rövid időre elszabadult idegen vadászterületre.

Ha a vadászatra jogosított oly ebet lő le, amelyre a kóbor eb itt ismertett fogalma nem vonatkoztatható, a Btk. 418. §-ába ütköző, idegen ingódolog szándékos megsemmisítésének vétségét követi el. E vétség gyanúja esetén különös jelentősége nincs annak, hogy a kutya lelövése vadászfegyverrel történt-e vagy sem s hogy a kutya magánosok vagy köztestületnek tulajdona vagy sem. Hogy pedig az eb lelövése oly fegyverrel történt, amely nyilvánvalólag nem ilyen célra való, ebbe annak van beleszólása, aki a fegyverrel, mint tulajdonával rendelkezik.

126. kérdés. *Ha a vadászterület közvetlenül az ország határán van, nem ütközik-e a lövőfegyverrel való vadászat valamely tiltó rendszabályba?*

Válasz. Nem tudunk ilyen irányú általános érvényű tilalomról. Valószínűnek tartjuk azonban, hogy a határszéli vármegyéknek a vadászati jog gyakorlásáról szóló szabályrendeletei foglalkoznak a határszéli vadászat kérdésével. Valószínű az is, hogy ily helyeken a megkötött haszonbérleti szerződések is kiterjeszkednek a határszéli vadászat különleges vonatkozásaira, hiszen a határszéli fokozottabb közrendészeti és közbiztonsági ellenőrzése nem lehet közönbös a vadászati jog gyakorlásának zavartalanására.

127. kérdés. *Követ-e el közlekedésügyi kihágást, aki közúton közlekedő szekérbe fogott lovakra csengőt köt?*

Válasz. A közlekedésügyi szabályzat (250.000. B. M. 1929. sz. rendelet) 121. §-ának 3. bekezdése szerint csengővel csak számba fogott lovakat lehet ellátni, követezképpen a szekérbe fogott lóra csengőt akasztani tilos. A szabályzat 119. §-a szerint, aki a 112. §-ban foglalt rendelkezést megszegi, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

128. kérdés. *A gyanúsított 300 P-ért egy tehenet ad el a sértettnek. A megállapodás szerint a sértett 30 P lefizetése után a hátralékos vételárat részletekben fogja fizetni, amikor is a marhalevél az ő nevére kerül. A sértett azonban már az első részletfizető határnapot sem tartja be, mire a gyanúsított anélkül, hogy a már felvett összeget a sértettnek visszaadná, elhajtja tőle a tehenet s időközi borjút másnak eladja. Fennforog-e büntetendő cselekmény gyanúja?*

Válasz. Vitás kérdés itt, hogy a vételügylet a sértett késedelmissége miatt hatályában marad-e vagy sem. Enélkül pedig a kérdés büntetőjogi megvitatásra sem alkalmas. Ezért a felek közt felmerült jogvita polgári peres eljárásra tartozik.

129. kérdés. *Az állategészségügyről szóló 1928 : XIX. t.-c. 54. §-a úgy rendelkezik, hogy veszettség megállapítása ese-*

tén, vagy ha a veszett vagy veszetségre gyanus állat valamely község területén kóborolt, a hatóság elrendelni köteles, hogy a fertőzés veszedelmének tartalmára az illető község területén levő minden kutyát biztos helyen elzárva tartsanak vagy biztos módon megkössenek, avagy biztos szájkosárral, póráron vezessenek. Egy magánház udvara, amelynek kapuja állandóan zárva van, ebből a szempontból megfelel-e a biztos helyen elzárás fogalmának?

Válasz. Biztos helynek azt kell tekinteni, ahonnan a kutya nem szabadulhat el és esetleges fertőzöttségével vagy fertőzés szerzésével másra veszedelmet nem jelent. Lezárt kapujú magánház udvara véleményünk szerint ebből a szempontból biztos helynek tekinthető. Ha azonban a kutya tulajdonosán kívül a házban mások is laknak, avagy a házban idegenek is megfordulnak, kötelességszerűségből, avagy érthető és jogos okból, ezek kifogás tárgyává tehetik a kutyának szabadon tartását ily helyen is.

130. kérdés. A közlekedésügyi szabályzat 4. §-ának 2. bekezdése szerint oly járművek vezetői, akik vezetői (hajtói) igazolvány megszerzésére nem kötelesek, tehát a kerékpárosok is, 10.000-nél nagyobb lélekszámú községekben és városokban személyazonosságuk igazolására alkalmas okmányt tartoznak magukkal hordani. A szabályzat 102. §-ának 2. bekezdése pedig minden feltétel nélkül kötelezi a kerékpárost, hogy a személyazonosság igazolására alkalmas, fényképpel is ellátott okirata legyen. Melyik rendelkezés az irányadó, mert a két rendelkezés egymással ellentétes?

Válasz. Minthogy az idézett szabályzat 119. §-a a 4. §. megszegését is, a 102. §. megszegését is kihágásnak nyilvánítja, el kell tekintenünk a 4. §. 2. bekezdésében foglalt megszorítástól és a 102. §. rendelkezését kell irányadónak vennünk annyival is inkább, mert ez a rendelkezés kizárólag a kerékpárosokról szóló külön fejezetben van, míg a másik rendelkezés általános, ahol a kerékpáros csak példaként van felemlítve.

A rendelkezés célja kétségtelenül az igazoltató eljárás megkönnyítése. Oly kisebb helyeken tehát, ahol a hatósági közeg személyismeretsége aránylag tágabb, valószínűleg nem fognak ragaszkodni a szóbanforgó rendelkezés betű szerinti megartásához.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy családi eset kiderítése.

Írta és nyomozta: HORVÁTH JÓZSEF IV. tiszthelyettes (Szombathely).

1926 október 31-én 19 óra tájban jajgatva rohant be a vépi őrsg legénységi szobájába özv. Kerekes* Dávidné nagysimonyi lakos, aki, anélkül, hogy jöttének okát megértetni tudta volna, ájultan esett össze. Mint őrsparancsnok éppen jelen voltam az esetről. A jajgatásból csak annyit tudtam megérteni, hogy „Jaj, a dollárom!” — ebből büntényt következtettem, azért a honn volt legénységből azonnal járórt vezényeltem ki azzal az utasítással, hogy a községben puhatolva, állapítsák meg, hogy az idős nővel voltaképpen mi történt.

A járőr elindulása után rövid idő múlva sikerült az idős nőt sírógörcseiből magához téríteni, aki elmondta,

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

hogy előző nap a délelőtti órákban Nagysimonyiban levő lakásán felkereste őt egy magát Barát Jánosné „kirchschlagi” (Ausztria) születésű, jelenleg vépi lakosnak nevező nő. Közölte vele, hogy napokkal azelőtt érkezett Amerikából, honnan Kerekesné leányától — akivel ott megismerkedett, — Kerekesné részére 150 dollárt és csomagokat hozott. A pénzt és csomagokat a rossz közbiztonsági viszonyok miatt nem hozta magával, hanem azokat Vépen, fivérének hagyta, aki ott vasúti hivatalnok. Menjen vele Vépre, ott átveheti a küldeményt. Ugyanakkor közölte vele leánya azon üzenetét is, hogy a fél évvel előbb küldött 350 dollárt nem fecsérelje el a magyarországi bankoknál olcsó beváltással, hanem igyekezzék azért a magánforgalomban jobb árat kapni (a dollár árfolyama akkor 70.000 korona volt). Barátné ajánlotta, hogy a 350 dollárt is hozza magával Vépre, hol fivére azt 80.000 korona árban be fogja váltani.

Minthogy az állítólagos Barátné úgy az ő családi körülményeit, mint Amerikában élő leánya viszonyait, elbeszélései szerint, teljesen ismerte, ezért megbízott benne és egy nap és egy éjjelen mint vendégét magánál tartotta, majd a 350 dollárból még beváltatlanul maradt 320 dollárt magához véve, másnap a 16 órai vonattal Vépre utaztak. Vépen a vasúti állomáson a 320 dollárt a nőnek átadta, aki azzal az állomás épületébe távozott. Rövid idő múlva visszatérve, azt mondta, hogy fivére nincsen szolgálatban; bizonyára a községben levő lakásán lesz, menjenek oda. A községbe érve, a tizedik haz előtt Barátné őt az utcán hagyva, a lakás udvarába ment, azzal, hogy ott egy rokona lakik, fivére most ott van, kit ki fog hívni, azután lakásukra mennek, ahol a dollárokat beváltják, ugyanott a csomagokat és a pénzt is átveszik. Bár Barátné kérte, hogy addig, amíg ő ki nem jön a lakásból, el ne távozzon, hosszas várakozás után mégis bement a lakásba, ahol a legnagyobb meglepetésére sem a nőről, sem a vasúti hivatalnokról nem tudtak: Barátnének teljesen nyoma veszett.

Panaszos nő a család következtében akkori értékben 22.400.000 korona, pengőben 1792 P kárt szenvedett.

Sértett elbeszélése után azonnal tisztában voltam azzal, hogy a csaló hamis nevet használt és azt is tudtam, hogy igen körmönfont szélhámossal állok szemben. Azért a kevés támpontot nyújtó személyleírás alapján a rendelkezésre álló legénységgel a községet, a környéket, a helyi és szomszédos vasúti állomásokat átrazziáltuk, de eredmény nélkül.

Minthogy a csaló születési helyeként az ausztriai Kirchsschlag községet említette, a legközelebb induló vonattal másodmagammal a feltételezett menekülési irányban Véptől 18 km távolságban, az osztrák határon fekvő toronyi vasútállomásra mentem. Ott az akkori vám- és útlevélvizsgálattal megbízott közegekkel és a toronyi csendőrrel érintkezésbe léptem, kiknek közreműködésével németnyelvű átíráttal a kirchsschlagi és rohnci osztrák csendőröket a nyomozás megejtése iránt megkerestem. Megkeresést küldtem ezenkívül a budapesti főkapitányságnak és 10 vidéki rendőrkapitányságnak, valamint a számításba jöhető őröknek, de ezek mind eredmény nélkül maradtak.

Gyanúsított elfogását megnehezítette az az idővesztés, melyet sértett későn tett feljelentése okozott. Sértett ugyanis először a 3000 lakost számláló községben házról-házra járva kereste a Barát nevű egyéneket és csak azután jött az őrsgre feljelentést tenni.

Nagysimonyiban és Celldömölkön folytatott nyomozásom alkalmával megállapítottam, hogy hasonló család

kísérlete miatt a celldömölki örs 10 nappal előbb egy Barát Jánosné, leánynéven Nemes Mária „kirchschlagi” születésű nőt elfogott, kit a celldömölki kir. járásbíróóság 8 napi fogházra ítelt. Megállapítottam azt is, hogy gyanúsított nő a 8 napi fogházbüntetésének kitöltése után, október 30-án Celldömölkről gyalog ment Nagysimonyba, útközben találkozott egy Csizmás Márta nevű nagysimonyi leánnyal és ettől tudakolta ki beszélgetés közben a hiszékeny Kerekesnére vonatkozó összes ismereteit. Így most már annyit tudunk, hogy Kerekesné csalója és a Celldömölkön elítélt nő egy és ugyanazon személy.

Pár nap mulva ugyanezen ügyben Szombathelyen folytatott nyomozásom alkalmával az egyik bankban egy fővárosi napilapban az alábbi hangzatos címszavakat pillantottam meg. „Elfogták a cselédleányok rémét, aki különböző szélhámosságaival többeket megkárosított”.

Mint hogy csalásról volt szó, az ügy érdekelt s azért a szöveget figyelmesen elolvastam. A hírlapi közlemény a következő volt: Kánya Erzsébet 31 éves, Vas m., perenyei születésű budapesti lakos, takarítónő, az utóbbi időben Budapesten a hiszékenyebb falusi cselédleányoktól kisebb-nagyobb pénzüsszegeket csalt ki, azon fondorlattal, hogy Amerikában vagy vidéken lakó hozzátartozóiktól csomagot hozott részükre, melyet a vasúti állomáson hagyott. A család rajtvészített, mert a rendőrség elfogta.

Az újságcikk gondolkodóba ejtett. Kánya Erzsébet eljárása nagyon emlékeztetett az én gyanúsítottam taktikájához. A bökkenő azonban az volt, hogy Kerekesné csalóját 15 nappal ezelőtt a celldömölki kir. járásbíróóság Barát Jánosné, lánynevéen Nemes Mária, „kirchschlagi” születésű nő személyében ítélte el.

Ez azonban nem hozott zavarba. Ismerjük a szokásos bűnözők, különösen a csalók fogásait. Ezek között első helyen szerepel a folytonos névváltoztatás. Az alkalmazott trükk hasonlósága alapján tehát feltételeztem, hogy a Budapesten elfogott nő azonos az én gyanúsítottammal. Ezen feltevésemben nem is csalódtam.

A nyomozást most ilyen irányban folytatva, Szombathelyről Perenyére utaztam, hogy gyanúsított kilétét tisztázzam. Ez, bár nehézségek árán, sikerült. Megállapítottam, hogy az illetőt, mint igen rosszkerölcsű nőt, azelőtt már 10 évvel elűzték a szülői háztól és azóta ismeretlen helyen tartózkodik. Megállapítottam azt is, hogy a Vépen elkövetett csalás napját követő éjjelen Perenyén is megfordult egy ismerősénél, kinek dollárokat mutogatott. Ennek, mint bizonyítéknak, megörültem. Azt mondta ismerősének, hogy a dollárokat egy külföldi cirkusz-társulattól kapta fizetése fejében, melynél állandóan szerződöttve van. Jelenleg Ausztriában tartózkodik, azért jött és megy éjjel, mert nincs útlevele és így a határon úgy szökött át. Perenye az osztrák határtól 10 km távolságra van.

Most már szerettem volna a leggyorsabb közlekedési eszközön — akár repülőgépen — Budapestre jutni. A távirati megkeresést nem véltem célravezetőnek. A minden hájjal megkent gyanúsítottamat magamnak kellett leleplezni, ezért az első induló vonattal Budapestre utaztam. Sértettet is magammal hívtam gyanúsított felismerése végett. Budapesten a főkapitányságtól a nyomozásra szabad

kezet kapva, a mellém rendelt detektív kalauzolásával gyanúsítottat mint vizsgálati foglyot a Markó-utcai fogházban találtam meg. Ott egy vizsgálóbíró úr előzetes engedélye alapján a gyanúsítottat, a velem volt detektív és fogházfelügyelő jelenlétében, sértettel felismerés végett a fogházfelügyelő hivatalos helyiségében szembesítettem. Amikor gyanúsítottam a szobába ért, a jelen volt sértett rámutatva, örömkialtással jelentette ki, hogy határozottan felismeri benne megkárosítóját. Erre a gyanúsított ideg-sokkos göresöket színlelve, magát a padlóra vágta és „jaj, megöltek a gyilkos csendőrök” kiáltással, nyelvét megharapva, vérző szájjal rugdalózkodott, úgyhogy nem lehetett kikérdezni és cellájába vissza kellett vinni. A jelen volt fogházorvossal megvizsgáltattam, aki megállapította, hogy semmi baj nincs, a rohamokat csak színleli, tehát kikérdezhető. Ugy az orvos, mint, felkérésemre, a vizsgálóbíró úr is megkísérelték kikérdezni, de egyik sem tudta beszédre bírni. A vizsgálóbíró azután gyanúsított jelenlétében azt a szóbeli felhívást intézte hozzám, hogy a nyomozásra szabad kezet ad, vigyem ki vidékre, majd ott próbálkozzam meg én vele. Erre azonban nem került sor. A gyanúsítottnak felmutattam a fogháznál magántulajdonként letétben volt 16.912.500 kor. összeget, közte néhány, még beváltatlan dollárt, valamint különböző ruhaneműket és ékszereket, ki azok holszerzését igazolni nem tudta és megtörve, a cselekmény elkövetését beismerte. Elmondta azt is, hogy a Kerekesné sérelmére elkövetett csalást azért volt bátorosága elkövetni rövidesen a celldömölki rosszul sikerült kísérlet után, mert hamis nevének bemondását úgy a celldömölki örs, mint a járásbíróóság, elfogadták. Ez felbátorította és bízott abban, hogy a jobban kieszelt cselekményén nem fog rajtvaveszteni.

A kicsalt 320 dollár összegű pénzről pontosan elszámolt. A 16.912.500 kor. készpénz, valamint az 5.000.000 korona értékű ruhanemű és ékszerek, mint bűnjelék, őrizet alá vétettek és a budapesti kir. törvényszék vizsgálóbírájának adattak át.

Özv. Kerekes Dávidné sértett örömkönnyek közt, meleg kézzel köszönettel köszönte meg a kapzsiséga folytán oly könnyelműen kiadott, s már elveszettnek hitt dollárjainak visszaszerzését amit a két hónap elmúltával megtartott főtárgyaláson kevés hiánnyal vissza is kapott.

Gyanúsított, aki azzal védekezett, hogy cselekményeit azért követte el, mert élvezetével vált az ily hiszékeny nők becsapása, kétévi fegyházat kapott.

*

A leírt eset elsősorban a végrehajtás azonosságából a tettesre való következtetés célszerűségére és használhatóságára szolgál például. Ezenkívül azonban még egész csomó tanulságot rejt magában. Bűnözők, főleg a csalók, szélhámósok gyakran változtatják a nevüket. Ezek, ha hurokra kerülnek, sohasem szabad a bemondott névvel megelégedni, mint jelen esetben, hol a csalót álnéven jelentették fel és ugyanezen néven ítélték is el. Ilyenkor a bemondott adatok helyességéről elsősorban a nyilvántartások igénybevételével, valamint nyomozó munkával meggyőződést kell szerezni. Ezzel kapcsolatban utalhatunk a nyilvántartások nagy jelentőségére.

Csalók, szélhámósok áldozataik bizalmát sokszor azért nyerik meg, hogy viszonyaikról bámulatos tájékozottságot árulnak el. Ezt valakitől vagy valahonnan meg kellett szerezniök. Annak a személynek kiderítése, aki a felvilágosításokat adta, a tettes kilétének felderítéséhez vezethet.

Háláért tenni jót, uzsorástól is kitélik. Mert ki tetteért valamit kíván, nem csoda, ha annak mértékét is meghatározza; tetteére tetszés szerint tesz kamatot.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága születésnapja. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* hatvanegyedik születésnapját az egész országban nagy lelkesedéssel ünnepelték meg. — A Budapesten állomásozó csendőrségi és altiszti kar vallásfelekezetek szerint istentiszteleten vett részt. Istenisztelet után úgy a tisztikar, mint az altisztek a csendőrlaktanyában díszében vettek részt.

Az olasz nemzet ajándéka. Az Olaszországban elpusztult „Justice for Hungary” repülőgép helyett az olasz kormány egy, a régihez hasonló, hatalmas gépet Magyarországnak ajándékozott. A gépet július hó 15-én hozta át két hírneves olasz repülőbiztosító. A gép megérkezése alkalmával a mátyásföldi repülőteret az ünneplők ezrei lepték el. Az ünneplők között megjelent *József királyi* herceg és fia, továbbá vitéz *Jákfai Gömbös Gyula* honvédelmi miniszter, *Kenéz Béla* kereskedelemügyi miniszter és számos katonai és polgári előkelőség. 17 óra tájban megérkezett a gép, mely „Giustizia per l'Ungheria” nevet viseli és míg a szokásos tiszteletköröket írta a levegőben, az ünneplők között felharsant a Himnusz. A lelkes üdvözlés után *Arlotta* olasz követ magas szárnyalású beszédében megemlékezett *Endresz* és *Bitai* tragikus haláláról és beszédében kifejtette, hogy az „Igazságot Magyarországnak” nem pusztult el, hanem az olasz nemzet baráti érzésétől feltámasztva, újból felszállt Magyarországra, majd átadta a magyar kormánynak az olasz kormány ajándékát. Ezután *Kenéz Béla* miniszter, a kormány nevében, mint a magyar légügyi szolgálat legfőbb hatósága beszélt. Köszöntötte az olasz repülőbiztosítókat, kik a gépet Magyarországra irányították. Isten áldását kérte azokra, akik a gépet küldték, jobb jövőt kért a magyar nép részére és beszédében megemlékezett *Mussolini* kijelentéséről: „A magyar igazság nem veszt el.” Majd beszédét az olasz király és *Mussolini* életével fejezte be. A repülőterei ünnepség befejezése után az olasz repülőbiztosítók nagy ünneplő közönség részvételével megkoszorúzták a Hősök Emlékművét, ezután az ünnepség a Gellért-szállóban folytatódott.

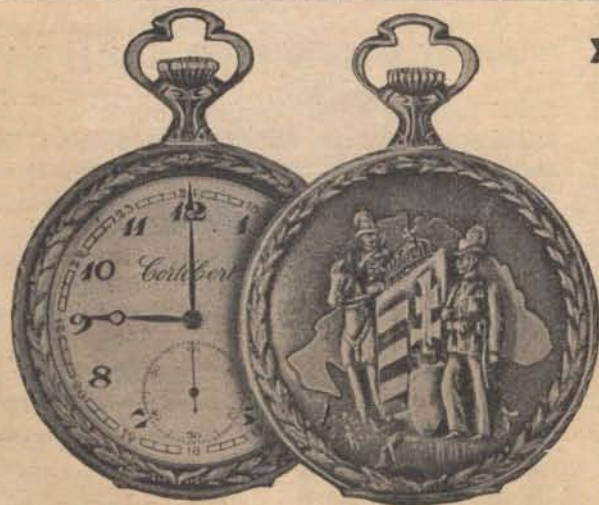
A római és albániai magyar követség új katonai attaséja. A *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* *Schindler Szilárd* vezérkari szolgálatot teljesítő m. kir. ezredest, a római és albániai m. kir. követség katonai attaséját e megbízatása alól fölmenteni és vitéz *Szabó László* vezérkari szolgálatot teljesítő m. kir. őrnagyot a római (kvirináli) m. kir. követséghez, valamint római székhellyel az albániai m. kir. követséghez m. kir. katonai attasévá kinevezni méltóztatott.

A nyolcas huszárak hőseinek emléke. A volt cs. és kir. szabadkai nyolcas huszárezred hősi halottainak a várbeli helyőrségi templomban díszes emléktáblát állítottak a bajtársak. Az emléktáblát nagy és díszes közönség jelenlétében avatta fel június 8-án délelőtt *József kir.* herceg. A templomban jelképes ravatalt állítottak fel és az ünnepi szentmisét *Hász István* tábori püspök mondotta nagy papi segédlettel. Ugyanő mondotta a szentbeszédet is, melyben a 222 éves ezred dicső haditetteit ismertette az alapítástól a világháborúig. A püspök ezután beszentelte az emlékművet, amelyre *József kir.* herceg tette le az első koszorút a következő szavakkal: „Hős bajtársaimnak, hálás szeretetem jeléül.” Az emlékmű, melyet a templom déli falában helyeztek el, lóháton küzdő huszárt ábrázol, amint az ellenséget kaszabolja, alatta ez a felírás olvasható: „Renghet a föld s dülhet, de a magyar hívsége nem inghat, 1696—1918. A cs. és kir. 8. huszárezred elesett hőseinek emlékére emelték kegyeletes megemlékezéssel a bajtársak.” A táblát ünnepélyesen átták át megőrzés céljából a tábori püspöknek.

A volt vasútezedbeliek bajtársi ünnepe Münchenben. A bajorországi volt vasútezedbeliek bajtársi szövetsége most ünnepelte Münchenben fennállásának tizedik évfordulóját. A korneuburgi volt cs. és kir. vasútezed bajtársi szövetségét *Heeger Árpád* Máv. főmérnök képviselte a diszközgyűlésen és a Magyar Háborús Emlékérem Iroda megbízásából átadta a bajoroknak a magyar háborús emlékérmét, amelyet a *Kormányzó Úr Ö Főméltósága* alapított. A közgyűlés közönséges melegen ünnepelte Magyarországi Kormányzóit. Az ünnepséget a hősi halott vasútezedbeliek emlékművénél folytatták, ahol a magyar kiküldött koszorút helyezték el.

Halálos baleset. A tatai örs állományába tartozó és szabadságon lévő *Tölgyes István* őrmester június 4-én, délután magánmotorkerékpárjával Baj községből Tóvárosra ment. A motorkerékpár pótülésén *Gelbmann Margit* baji leány foglalt helyet. Tóváros keleti kijáratánál a motorkerékpár az útmenti árokba futott, *Gelbmann Margit* a pótülésről leesett és életveszélyesen megsérült. Beszállították a tatányai kórházba, ahol június 13-án meghalt. *Tölgyes* őrmester a baleset következtében nem sérült meg. Az ügyben kivizsgálás indult.

Beutalások a csendőrségi gyógyházakba. A júliusi gyógyidőszakra beutaltattak: Hévízre: *tisztek:* vitéz nemes *Szinay Béla* tbk; *Soós-Elsner Gusztáv* szds. és neje; dr. vitéz *Mosonyi Sándor* tábori alesperes; *Mátray Ferenc*, *Báró Béla*, vitéz *Baky László* és *Szirányi János* szdsok; vitéz *Sáray Ferenc* alez.; vitéz *Bátky József* és dr. *Szücs István* őrnagyok. *Legénységi állományból:* *Báthory János* alhdgy, *Bereczki Máté* th. és neje, *Kun Miklós* th., *Szállás Imre* törm., *Barabás Zsigmond* törm., *Kocsis Ferenc* th., *Gregó Ferenc* törm. neje, *Németh Józsefné* I. törm. neje, *Németh István* I. th. és neje, *Ferenc József* th., *Vlasicz János* ny. th., *Kajtár Sándor* törm., *Léránt József* törm., *Szabó János* V. th. és neje, *Csiszár Gáspár* th. és neje, *Kiss József* II. alhadgy és neje, *Keresztesi József* ny. th., *Szórath Mátyás* törm., *Kovács István* VI. őrm., *Jámbor Ferenc* törm., *Ádám János* alhdgy., *Orbán János* th., *Kiss János* ny. th., vitéz *Szabó György* g. th., *Zsigmond István* th. neje és fia, *Balaton-*

CSENDŐRSÉGI SZOLGÁLATI ÓRÁK

»KRONOSZ«

R
O
N
O
S
Z

ÓRA- ÉS ÉKSZERKERESKEDELMI R.-T.
BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS U. 4.
TELEFON: AUTOMATA 892-14
Fiók: Debrecen, Piac-utca 69.
Mindennemű arany- és ékszer-
tárgyak, versenydíjak.
Ábra szerinti óra ára 42 P, havi 7 Pengős
részletfizetésre.

Kivánatra árjegyzéket küldünk!
CORTÉBERT
ÉS PHÉNIX ÓRÁK
részletfizetésre kaphatók.

füredre: tiszték: vitéz Ásvány Mihály g. szds. neje és leánya, Tyrmann Józsefné örgy, özvegye és leánya, dr. Dobolyi Lajos szds. és neje és két gyermeke, Hollódy János alez. és fia, vitéz Hadffy Imre ny. gy. tábornok és neje, dr. Papp Vilmos I. osztályú főtörzsorvos, Edvi Illés Béla ny. alezredes, Mintsek Antal ny. tábori főesperes, dr. Valló József alezredes és neje, Papp Vilma és Papp Róza, dr. Viola György törzsorvos és neje, Voloncs István alezredes és neje és két gyermeke, Bariss Árpád nyugalmazott tábornok, Martin Imre örgy. és neje és leánya, Preyer László örgy, dr. vitéz Kecskés József főelőadó-bíró, Rutich József szds. és neje és gyermeke, Kürthy Endre örgy. és neje, Tirts Béláné ezr. özvegye és leánya, Zsigmond István örgy. és neje. **Legénység:** Berecz Mihályné g. t. th. neje, Hatala Mihályné th. özvegye, Huber Ferenc számv. főmester, Boros Ferenc szv. főmester, Barna Ferencné ny. alhdgy. neje és 2 leánya, Zölde Mihály ny. törm. és neje és három gyermeke, Szigeti Györgyné th. özvegye és fia, Széll Mihályné ny. th. neje és fia, vitéz Töltési Lajosné alhdgy. neje és leánya, Keszler János th., Góz István th., Nagy Ferenc ny. honv. th. és neje, Sári Mihályné ny. th. neje, Kutiss Jánosné g. th. neje, Nuber Ferencné irnok főmester neje, Tarró József örm., Gliczke Henrik honv. törm., Muresián Gergely várkapitánysági műszaki altiszt, Józsa Mihály th. és neje, Pándy Gyuláné ny. alhdgy. neje és leánya, Szeckó Mátyásné honv. rakt. főmester neje, Jákó Béla alhdgy., Grósz István ny. th., Illyés Ferenc ny. th., Blahó József th.

Előléptek. A budapesti I. kerületben törzsörmesterré: Csomor István, Rimóczi Károly és Pelikán György örmesterek; örmesterré: Mészáros György II., Onodi György, Szakács József, Székely (Oláh) Sándor, Bogár (Belkovich) István, Pénczes István, Bori István és Gönczi Mihály csendőrök. A székesfehérvári II. kerületben törzsörmesterré: Barada József örmester; örmesterré: Gönczy Endre, Horváth Lajos III., Rácz Ferenc és Horváth János II. csendőrök. A szombathelyi III. kerületben törzsörmesterré: Kálmán Lajos, Kiss Mihály László, András Lajos, Horváth Antal II. és Szabó János I. örmesterek. A pécsi IV. kerületben törzsörmesterré: Sohajda Sándor és Gulyás János örmesterek; örmesterré: Jakabfi József és Varga Ferenc I. csendőrök. A szegedi V. kerületben törzsörmesterré: Kiss Dezső örmester;

örmesterré: Fodor János csendőr. A debreceni VI. kerületben törzsörmesterré: Kópis József, Molnár Bertalan, Simon Mihály, Szabó Bálint, Varga Lajos II., Cs. Nagy Lajos, Ignácz Károly, Gábor László, Szilágyi Sándor II., Pásztor Gyula, Tamás Géza és Farkas István örmesterek; örmesterré: Puhala Ignác és M. Kovács Sándor csendőrök. A miskolci VII. kerületben törzsörmesterré: Ceglédi Ignác és Sir Gyula örmesterek.

Örsparancsnokká kinevezetett: a budapesti I. kerületben: Török Dávid, Szabados István, Duka Dénes, Major János, Nagy József II., Cser Mihály és Benkó János tiszthelyettes. A szegedi V. kerületben: Olácsi István tiszthelyettes.

Hősök emléke. József királyi herceg, tábornagy ünnepség keretében leplezte le június 12-én Boldog község 63 hősi halottjának emlékművét. József kir. herceg kegyeletes szavakkal emlékeztet meg a vitéz harminckettesek és az egyes honvédek hősie magatartásáról, vitézségüket és hazaszereztüket példaként állítva az utókor elé.

Csendőrségi Közlöny 12. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározás. A Kormányzó Úr ő Főméltósága magas elhatározásával Száday (Szvoboda) Rezső ezredest a m. kir. csendőrség állandó tanulmányi bizottságának elnökévé és Kertész Jenő ezredest, a miskolci VII. kerület parancsnokává kinevezni méltóztatott. **Miniszteri rendeletek.** Adományoztatott: 'A Kormányzó Úr ő Főméltósága nevében: a „Hadirokkant-jelvény” a sebesülési érem szalagjára: vitéz Szinte Gábor alezredesnek, Császár (Csederla) Dezső őrnagynak, vitéz Fábry György és Szilasi László századosoknak; továbbá a „Hadirokkant-jelvény” a háborús emlékérem szalagjára: Cifra Sándor volt brassói VII. kerületbeli nyugállományú örmesternek. — Athelyeztetettek: Lukács Lőrinc alezredes Pécsre, Bejczy Béla őrnagy Szombathelyre, Szendrői Béla őrnagy Miskolcra, Gayer József őrnagy Tatára, Szaplonczay György őrnagy Tatára, Bodoky László őrnagy Makóra, Bodrogai András százados Berettyóújfaluba, Dobay Elemér százados Gyulára, Balázs Géza százados Szegedre, vitéz Balázs-Piri Gyula százados a belügyminiszt. VI/c osztályába, Orbán László százados Váczra, Wufka Ernő százados Debrecenbe, Panajott Rezső százados Marcaliba, Kövendi Nagy Jenő százados Szombathelyre, Schultzs László százados Kalocsára, Pogány Ferenc százados Szombathelyre, vitéz Demény Elemér százados Tiszafüredre, Bappert József százados Kecskemétre, Csépi Béla százados Szerencsre, Apor József százados Gyulára, Baitz Ferenc százados Tatára. Kinevezetettek: vitéz Sára Ferenc alezredes, a miskolci VII. kerület ideiglenes parancsnokhelyettesévé; Hieronymi Lajos őrnagy a miskolci VII. kerület beosztott törzstisztjévé; Németh Ferenc százados. szárnyparancsnokhelyettesévé Szegedre. — Tartósan vezényeltetett: vitéz Marssó Lőrinc százados Kunhegyesre. — Athelyeztetett: Kosztka Agoston alezredes a szombathelyi III. kerülethez, Molnár Henrik g. százados Budapestre, Kun József g. százados Szegedre, vitéz Tóth

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — 18.— „
Ugyanaz extra finomban	— — 22.— 25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelenben van raktáron, tollforgókkal együtt	7.60 „

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

SAJT — VAJ — TÚRÓ

szalámi, kolbász, szardínia, szegedi paprika
szegedi tarhonya

ELSŐ szegedi JUHTÚRÓGYÁR

Legjobb árut legolcsóbban!
5 kilós csomagot vegyesen is küld!

László Farkas József, Szeged

Szőnyegek, bútorok csendőrség részére
előleg nélküli részletfizetésre

Telefon:
271—77.

legolcsóbb áron.

Récamiék, sezlonok, sezlontakarók, ebédlő- és püszőnyegek, vasbútorok, paplanok stb.

Vidékre értesítésre,
megbízottat küldünk

Központi Lakásherező Budapest, VI.,
Liszt Ferenc-tér 5.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

Lajos g. századost Budapestre, Réthi Miklós g. századost Gyulára, Horthi Nándor g. századost Budapestre, Molnár Sámuel g. századost Balassagyarmatra, vitéz Dobó Sándor g. századost a belügyminisztérium VI/b. osztályába. — Kinevezetett: Keresztes Béla g. szds., a debreceni törzsgazd. hivatal főnökévé. — Beosztatott: Varga László g. százados, a belügyminisztérium VI/b. osztályába. — Athelyeztettek: vitéz Bódy Vilmos g. százados, a belügyminisztérium VI/b. osztályába. — Szolgálattelepre beosztottak: a belügyminiszteri számvevőség VII. (csendőrségi) osztályához, a belügyminisztérium VI/b. osztályának alább felsorolt előadótisztjei: Véghe Kálmán, Kádár Gyula, vitéz Bódy Vilmos, dr. Király József, Viola István, Varga László, vitéz Dobó Sándor, Polónyi Andor és vitéz Lenkey Imre g. századosok. — Végleges nyugállományba helyeztetett: Sinkó Sándor pécsi IV. kerületbeli tiszthelyettes. — Ideiglenes nyugállományba helyeztettek: Szücs János III. és Nagy Vince debreceni VI. kerületbeli, valamint Pintér János IV. miskolci VII. kerületbeli tiszthelyettesek. — Az ideiglenes nyugállományban meghagytak: Hanics János, Barthy Német János, Kálmánchey József, Burkus István, Szabó András és Balogh Lajos I. debreceni VI. kerületbeli, ideiglenesen nyugdíjazott tiszthelyettesek. — Zatoschil Ferenc százados családi nevét „Zalasdy”-ra, Zlaterics Lajos törzsrőrmester „Bérczes”-re, Stalzer József törzsrőrmester „Székely”-re, Heresz Rezső törzsrőrmester „Holló”-ra, Feszt Ferenc őrmester „Földes”-re, Kubus János törzsrőrmester „Fenyő”-re, Fabu József őrmester „Baltazar”-ra, Sistik Sándor törzsrőrmester „Szántó”-ra, Bencsura György próbacsendőr „Bérczes”-re, Putz György tiszthelyettes „Vértes”-re, Gregó Ferenc törzsrőrmester „Gesztési”-re, Albucz Péter alhadnagy „Agotai”-ra, Marinkás János tiszthelyettes „Málnási”-ra, Sztój Károly csendőr „Szirtes”-re, Alb István csendőr „Várnagy”-ra, Mrena János törzsrőrmester „Máté”-ra, Strunga Imre csendőr „Szegő”-re, Hobár Ferenc törzsrőrmester „Harsányi”-ra, Czinger József őrmester „Szigeti”-re Kéninger Ferenc törzsrőrmester „Keresztes”-re Laskó József törzsrőrmester „Losonci”-ra, Fatalin Lajos csendőr „Fenyves”-re, Korhics József őrmester „Kormányos”-ra, Bencsák Pál törzsrőrmester „Balaton”-ra Lipi Kálmán őrmester „Lantos”-ra, Lajer János törzsrőrmester „Várnagy”-ra és Kromák Menyhért g. tiszthelyettes „Kárpáti” névre változtatta át belügyminiszteri engedéllyel.

Szabályrendeletek. Állatok és állati termékek külföldre szállításának szabályozása. A tejforgalom szabályozása. Csendőrségi zsebkönyv adataiban változások. Élelmezési pénzátalány leszállítása, Térképoltasás és rajzolásához mintalapok. „Cs-1.” (Szut) szolgálati könyv helyesbítése. Tananyagbeosztás kiegészítése. Térképoltasás és rajzolás szabályozása. Nyári ruha viselésének szabályozása. Legénységi szolgálati jelek odaítélése. Az egyes vármegyék területi változásairól szóló törvények életbeléptetése és végrehajtása. A m. kir. államvasutak budapest-hegyeshalmi fővonalának nagyfeszültségű villamos felsővezeteki berendezésével kapcsolatos óvrendszabályok. Zárt tartályokból kiszolgáltatott folyadékok mérésére szolgáló mérőeszközök és mérőkészülékek hitelesítése tárgyában kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet módosítása. Szegénybetegek gyógyításához szükséges gyógyszer és gyógyászati segédesszközök rendelésének és kiszolgáltatásának, valamint az ebből származó költségmegállapítás, nyilvántartás, kiegyenlítés és elszámolás módjának szabályozása. Foghúzás gyakorlásának törvényes minősítéssel nem bíró egyének részére való kivételes engedéséről szóló körrendelet hatályon kívül helyezése. Helységnévtár helyesbítése. Cs-1. utasítás helyesbítésére szolgáló szelvények, térképoltasás és rajzolásához szükséges mintalapok igényléséről értesítés.

Eladó. Szegő Ferenc nagymányoki őrsbeli törzsrőrmester eladná 1 darab 10-es számú Smith Premier-gyártmányú látható írású, jókarban levő írógépét 180 pengőért. A vételár 3—4 havi részletben is fizethető. — Makra Mihály vámosgyörki őrsbeli törzsrőrmester olcsó áron eladná egy darab 9x12-es Agfa gyártmányú, használt fényképezőgépét a hozzávaló teljes felszereléssel.

Ki tud róla? Kuczik Lászlót, aki 1914. évben jött a csendőrséghez és 1925. évben a tokodi őrsön teljesített szolgálatot, keresi Lajos Julianna, albertyfalvai (Erzsébet királyné-út 18., földszint 4. szám alatti) lakos. Kéri, hogy akik a hollétéről tudnak, közöljék vele a címet.

Lóápolónak ajánlkozik Nederman Ferenc Rudolf, 21 éves, nőtlen hadjárva. Lakása: Budapest, VI., Babér-utca 6. pavillon, 41. ajtó (városi házak). Bármely őrsre vagy csendőralakulathoz. Bábólnán és Mezőhegyesen a méntelepeknél 3 évig volt lovász.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnomatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válaszbellyelgel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézíráttal nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabb kézirat csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A cikkekét mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink különnyomataikat köz-

Négy évtizede vásárolnak
legjobb meglepedésre kiváló

hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ötensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola-zápfőnökének.
Budapest, VI., Király-utca 58—60. sz. Kérjen árjegyzéket!

A csendőrség legrégebb, legmegbízhatóbb és legolcsóbb bevásárlási helye

Kedvező fizetési feltételek!

TRIBON

RUHÁZATI RT.
BUDAPEST,
VIII. KER., ÜLLŐI-ÚT 14.
TELEFON: J. 392—85 ÉS J. 312—97.

Egyenruhaszövetek, bélésárúk, női és férfi fehérművek, selyem-, kötött- és szövöttárúk, kesztyű, harisnya, paplan, cipő.

Előleget nem kell fizetni.

vetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI. Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérje figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jellegül legegyszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelye alatt válaszolunk. — Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszón” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a híroságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekszámlájára befizetni. — A szerkesztők a szerkesztőségben ünneppnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Janó 1. Vannak olyan okmányok, amelyeknek a használhatósága a kiállítás időpontjával összefügg, vannak aztán olyanok is, amelyeknek a használhatósága szempontjából a kiállítás ideje közömbös. Az ara erkölcsi és vagyoni viszonyaira vonatkozó okmányoknál fontos, hogy minél frisebb keletűek legyenek, mert hosszabb idő alatt az erkölcsiökben és anyagiakban gyakran történnek olyan változások, amelyek a régebben kiállított okmányokkal ellentétben állanak. Az anyakönyvi kivonatok ellenben a kiállítási időpontjára való tekintet nélkül később is bármikor használhatók. Vannak azután olyan okmányok is, amelyeknek a hitelessége kifejezetten egy bizonyos kiállítás időpontjához van kötve, például az állampolgársági igazolvány, közjegyzői és egyéb okiratok is, iskolai bizonyítványok stb. Válogassa ki tehát az okmányok közül azokat, amelyeknek a megújítása a mondottak szerint szükséges, vagy legalább is kívánatos, — ezek az erkölcsi és vagyoni vonatkozású okmányok — a többit pedig ne újítsa meg. Hogy az egyes okmányok bélyegilletéke mennyi, azt megmondják a kiállító hatóságok. 2. A „Legény a gáton” c. regény könyvalakban megjelenése még bizonytalan, árát sem lehet előre tudni. Annakidején majd megírjuk.

Maros 18. Olvassa el lapunk 1923. évi 2. számában „K. M. Babócsa” jeligére küldött üzenetünket, a polgári iskolai vizsgadíjak visszatérítésével kapcsolatban ott pontos felvilágosítást talál.

Igazságot Magyarországnak. 1. Csekket idejében kap. 2. Járóvezetői tanfolyamok továbbra is lesznek. A részletek tárgyalás alatt állanak, de annyit közölhetünk, hogy szünet nem sok lesz. 3. Az új őrsparancsnokképző-tanfolyam szeptember elején kezdődik, de az eddigieknél lényegesen kisebb létszámmal. A részletintézkedések hamarosan kimennek.

Sopron. Rábasebesen lakik. (Sopron megye.)

B. S. csendőr, Gádoros. I-vel végződő nevet a szolgálati feltételek hiányában nem kérhet, a másikat azonban igen, bár ajánljuk, hogy gondolja meg a dolgot. A neve magyar

hangzású s ha meg akarná változtatni, nagyon meg kellene indokolnia a kérését. A levelében írt indokolás semmiesetre sem elegendő, akkor is inkább a szó másik, levelében nem említett jelentését kellene felhozni. Ugyanez a neve különben a Nemzeti Színház egyik nagy művészeinek is, hát nincs miért menekülni tőle.

Báta. Nem a fáradságot és az időt sajnáljuk, de írásbeli feladatok kidolgozásának elbírálása nem a mi hivatásunk.

Friss levegő. Nem hisszük, hogy akadna vakmerő ember, aki a csendőriaktanya legénységi szobájába az éjszakára nyitvahagyott ablakon át bemereszkedne. Szerintünk egész nyugodtan nyitva tartható éjszakára is az ablak, elvégre egyikük csak felébred, ha valaki mégis bemászna s akkor a hivatlan vendég bizonyosan rosszul járna. De addig legalább, amíg ébren vannak, feltétlenül tartsák nyitva nyáron az ablakokat, feltéve persze, hogy valaki mindig otthon van.

Visszavágyó 115. 1. Különös eset s csak abban kereshetjük a magyarázatát, hogy a honvédségnél nem ismerték a körülményeket. Ami a továbbiakat illeti, mi is azt valljuk, hogy mindenki megjavulhat. Mindenesetre szerencsés ember az érdeket, hogy erre ilyen körülmények között nyílt alkalmat s azt sem tartjuk kizártnak, hogy ha a régi illetékes kerületi parancsnokságánál benyújtja a visszavételi kérvényét, visszajuthat a csendőrséghez. A kérvényhez semmiféle személyi okmányt nem kell csatolnia, a honvédségi szolgálatára vonatkozó adatokat azonban szerezzze be és csatolja, mert ez az egyetlen, amire a kérését alapíthatja. Körülbelül egy évig próbacsendőrlé felvétel nem lesz. 2. A nősülési kérvények beadásának tilalmáról terjesztett híresztelések alaptalanok s csak azok találhatták ki, akik boldogtalanok, ha minden reggel valami rémhírt bajtársaik elé nem találhatnak.

B. Zs. A tanítónő is, meg az óvónő is, vagy bárki más megtarthatja az állását, ha csendőr altiszthez megy feleségül. 2. Külön-külön érdemlik ki a nyugdíjukat, azt tehát mindketten külön-külön meg is fogják kapni. 3. Kaució a legénységi állományúak nősüléséhez nem kell. Csak azt kell bizonyítani, hogy a házassággal a csendőr anyagi helyzete nem fog romlani. A tanítónői vagy óvónői állás után élvezett jövedelem pedig ezt egymagában is igazolhatja. 4. Ha a feleség özvegyen marad, a férje után a csendőrségi özvegyi nyugdíjnak a felét kapja, amellel a saját nyugdíját egészen megtartja. Ha viszont a férj marad özvegyen, ő az elhalt feleség nyugdíjából semmit sem kap, mert nem a feleség a családfenntartó. 5. Soronkívül kapja az engedélyt; pár hét alatt elintézik, ha nincs valami fennakadás.

99 tusaborító. Az Országos Földbirtokrendező Bíróság által kiosztott földet csendőr is átveheti attól, aki eredetileg kapta, de aki fizetési nehézségek miatt át akarja adni. Mind-egy, hogy a csendőr nős-e vagy nőtlen s ezt nem is kell szolgálati úton intézni, ez teljesen magánügy. A községi előjárásagon kell érdeklődni, hogy a szoban forgó föld átadásának a jóváhagyása a gazdasági bizottsághoz, vagy az O. F. B.-hoz tartozik-e. Legújabbban ezekkel a földekkel járó terheket a kormány lényegesen enyhítette, aki azonban az enyhített feltételeknek nem tesz eleget, azoknak most már meg kell válniuk a földtől, valószínű tehát, hogy sok csere lesz. Mi helyesnek tartjuk, ha öregkorát minél több csendőr a megtakarított pénzén szerzett földdel is biztosítja a nyugdíján kívül.

Fonó. Adatai zavarosak, nem tudunk véleményt mondani. Ha úgy gondolja, hogy nem kapott meg valamit, ami illetékes lett volna, nyugodtan beadhatja a kérvényét a belügyminiszter úrhoz (a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a VI—b. osztálynak címezve), abban azonban részletesen és pontosan írja meg az adatokat. Rosszabb nem történik, mint-hogy a kérését esetleg nem találják teljesíthetőnek.

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tisztagyapját használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve, árakban is csak az elsőközből minden közvetítő drágításától mentesen, a posztógyártól közvetlen történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt okirati elismerésben részesült állandó szerződéses felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt.
Budapest, I., Lenkei-út 117.

Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára.
Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Járórszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfajtákat, azok árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrségi Lapok” I. évi márc. 1., márc. 15. és máj. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Máriássy-u. 1.

Alföldi. Nem kimondott elv, hogy a főreáliskolákban csak az alreáliskolák növendékei juthatnak be. Az elmúlt években voltak esetek, hogy a magasabb osztályok létszámát más középiskolából átvettekkel egészítették ki, de erre költségvetési nehézségek miatt ebben az évben nincs lehetőség. Meltóztatásuk jövő májusban, még a pályázatok kiírása előtt újból érdeklődni, bár nagyon valószínű, hogy akkor sem lesz a helyzet jobb a mainál.

V-y. Hollóháza. A hadirokkant özvegye is állami ellátásban részesül. Az özvegy forduljon a nyilvántartó hatósághoz s annak útján adja be erre vonatkozó kérvényét a honvédelmi miniszter úrhoz, ahova a rokkantügyek július 1-től kezdve tartozni fognak. A községi előjárásnak is útbaigazítást kell adnia, ha az özvegy nem tud az illetékes népgondozó kirendeltséghez beutazni, vagy akár önként is megírhat nekik — természetesen vele aláírva — egy egyszerű kérvényt (a honvédelmi miniszter úrhoz címezve és a népgondozó kirendeltség útján felterjesztve), amihez a halotti anyakönyvi kivonatot kell csatolni. Az összeget nem lehet előre tudni.

Fenyő. Csak olyan helyesbítéseket közlünk, amelyekhez általános érdeke vagy érdeklődés fűződik. A névváltoztatási kérelmével kapcsolatban tudnunk kell a szolgálati idejét és az esetleges háborús szereplését.

P. P. törm. Pácín. 1. A hiányzó példányt elküldöttük. A zsebkönyvmellékletből csak annyi példányunk van, ahány zsebkönyv készült, nem küldhetünk.

Maráczai János törm. Csorna, Teke Sándor törm. Moson. Előfizetésüket már régebben rendezték ennek az évnek a végéig, ezért nem is küldöttünk csekklapot. A most beküldött 3 P-t tehát már a jövő évre jegyezzük elő, mint előfizetési előleget, rendes előfizetésnek ugyanis elszámolási okokból nem fogadhatjuk el. Ez azonban az önkéntes szempontjából lényegtelen alakítás.

Magas Tátra. 1. Előfizetése július végével jár le, az év végéig szóló előfizetési díj tehát csak 2.50 P.

B. J. csendőr Kiskomárom és K. S. őrmester Sárospatak. Június 17-én, késve érkeztek be a pályázatok. Kénytelenek vagyunk a határidőkhöz szigorúan ragaszkodni, különben a meglehetősen nagy anyag feldolgozására nem futja az időből. Erre például 258 pályázat érkezett be, elképzelték, hogy nem kis munka ezt feldolgozni.

Somogy. 1. Olvassa el lapunk 1929. évi 23. számában közölt 138. sz. lekszikonválaszunkat. 2. Az igényjogosultsági igazolvánnyal elnyerhető állások ügyét most tárgyalják, az év vége előtt nem lesz készen a jegyzék. 3. A szabadságon levő csendőröknek az őrsükön való jelentkezését a Csüsz. 208. pontja tárgyalja s az említett ponttal kapcsolatos 41. mintából azt is láthatja, hogy a szabadságon levő csendőröket és a Szut. 506. p. alapján jelentkező szabadságos honvédeket egy előjegyzésben tartják nyilván. 4. Csak a honvédségre vonatkozik; csendőr a helyőrségen kívül állomásozó őrsön sem lehet ki a laktanyából oldalfegyver nélkül. Ez a csendőrségi hivatással természetesen velejár, mert a csendőrnek szolgálaton kívül is fel kell lépnie szolgálatilag bizonyos esetekben s mire menne akkor oldalfegyver nélkül?

T. S. alhdgy., Csepreg. Örülünk, hogy ajándékunk úgy megnyerte a tetszését. Megérdemelte, szívesen adtuk.

Kéziratok.

M. J. g. th. Ujpest. Leveléből arra következtettünk, hogy a leírásokat annak idején a pályázatunkra küldötte be. A mellékleteket a pályázatok elbírálása után mindenkinek póstán visszaküldöttük, a közlésre nem került pályamunkákat pedig megsemmisítettük. Az Ön pályázatára most, két év múlva már természetesen nem emlékszünk, de hogy azt a fentiek szerint elintéztük, abban bizonyosak vagyunk, mert a kéziratokat rendben tartjuk. Még nem fordult elő, hogy nálunk kézirat elveszett volna.

Alföldi. Tulságosan elhasznált s már kissé unalmas téma, amiről nehéz újat mondani. Új, eredeti témát, friss gondolatokat kérünk. A kért lapokat elküldöttük, a fennmaradt 20 fillért lapunk javára bevételítettük.

222. Eljárása helyes volt, de nem haladta túl a köteles gondosságot, amellyel minden járőrvezető eljárni tartozik, ha valakinek a személyazonossága iránt kétsége merül fel. Az eset sem volt tulságosan komplikált, elég volt a gyanúsított két zsebébe belenyúlni, hogy bemondott adatainak valótlansága megállapítható legyen. Ez nem tanulság, hanem a legkevesebb, amit egy csendőrnek meg kell tennie, már pedig mi mindenben elsősorban a tanulságot szeretjük keresni.

Köszönet. Mussolini nagy barátja Magyarországnak, de ha előválna a verset, amit Ön hozzá írt, úgy megharagudna, hogy soha többé szóba nem állana a magyarokkal. Dehogy is merjük hát közölni.

Piros harmat. Szép, avatott írás, de őszinte sajnálatunkra mégsem vált be. Nekünk mindig vigyáznunk kell arra, hogy mit írunk a csendőrökről, akár szépirodalom formájában is. Hajmeresztő szabálytalanságokat — mint itt is előfordulnak — semmiféle írói tehetséggel vagy stílissal szépséggel nem tudnánk olvasóinkkal elfogadtatni. A magyar csendőr szeretetét azonban, amely az írásból kicsendül, nagyon köszönjük.

Pályázat.

Mai pályázatunk tárgyát egy titkos írással írt (rejtjelzett, idegen szóval: chiffrizott) szöveg megfejtése képezi.

A titkos írássok megfejtése, mint igen komplikált, sok szakértelmet és gyakorlatot követelő eljárás, nem tartozik ugyan a csendőr feladatai közé, mindazonáltal a gyakorlatban mégis kerülhetnek olyan kezdetlegesen, egyszerűen rejtjelzett szövegek a csendőr kezébe, melyek megfejtésével bátran megpróbálkozhatik. Eltekintve a rejtjelzés gyakorlati alkalmazási lehetőségeitől, az ezzel való foglalkozás hasznos szellemi torna is, mert fejleszti a nyomozásnál nélkülözhetetlen kombinálóképességet.

Az egyik örskörletben ismeretlen tettesek nagyobb számban betöréses, ékszer- és ruhaneműlopást követtek el. A nyo-

Van szerencsém a m. kir. csendőrség i. t. tagjainak szíves tudomására hozni, hogy mint a „PANNONIA” egyenruházati és felszerelési cikkek áruháza tulajdonosának (Steiner Zsigmond) volt cégvezetője, önállósítottam magam.

Felhívom nb. figyelmüket az őrsőkre már kiküldött árjegyzékemre, amelyben a felsorolt cikkek úgy minőség, mint kivétel tekintetében a legjobbak, áruim a hasonló áruházak áruinál lényegesen olcsóbbak.

„ELITE“

divat és egyenruházati felszerelési cikkek áruháza

Cégtulajdonos: **ALMÁSI ISTVÁN**

Budapest, VI., Nagymező-u. 38.

Telefon: 21-4-83.

Postatak. csekkszám: 16.909

Csendőrök csak

PUCH

motorkerékpárt
vásároljanak!

mozás a tettesek egyikét, egy elzúllott, volt községi irnok személyében valószínűsítette, kit az őrs el is fogott. A gyanúsított tagad. Bűnjelek nincsenek. A gyanúsított jelenlétében megtartott házkutatás alkalmával a gyanúsított fia egy darab papírt akart atyja kezébe csempészni. Az őrsparancsnok ezt megakadályozza és magáhozveszi a papírszeletet, melyen a következő szöveg áll:

HJ CVÖJDPDV CÖ PMAHXDULDV
DAI PCÖJCO DÜDUCP EDFPDÉDXFDX
DÜHEOH APLXXDV CÖ H RCXJDX
LAIKCEDO BNAHENOO PCÖJDEPD.
OHÁHEZ, H EÖDXEPSV H VDUD-
ÉÖDY LAIDEPSÜ UCA ÖDUUYO
ÖDU OMEXHV. RCXJDE ZN AD-
ÜIDX KHX BLJDÖXCÜ. H OSF-
FY CVÖJDPDPÜ DÜDUCP CÖ
DPJÖY ANÜXHR DÖÖD ÖJSVXDV
GO XIYPGFPGXIXGÜ H AHOGPNX
HJNOOHXY DUFDPLXV ÖDAYOÖCÁC-
KDÜ.

Az őrsparancsnok felismeri, hogy a látszólag értelmetlen írás rejtjelezett szöveg és a laktanyába visszatérve, hozzákezd a megfejtéshez.

Feladat:

A rejtjelezett szöveget meg kell fejteni.

A megfejtésnél követendő eljárásra az alábbiakban néhány támpontot nyújtunk: A rejtjelezett szöveget tartalmazó papiros bűnjel, azon tehát változtatni nem szabad. Ezért azt elsősorban is pontosan le kell másolni. A megfejtés mindig a másolaton történik. A fent közölt titkos írás az elképzeltet leg egyszerűbb. Az ABC betűi egymás között egyszerűen fel vannak cserélve. A megfejtés technikájára vonatkozólag: A magyar nyelven írt írásokban leggyakrabban az „e” betű fordul elő. Meg kell állapítani a rejtjelezett írásban, hogy melyik jel (ebben az esetben: betű) fordul elő a legtöbbször. Ez a jel (betű) a legnagyobb valószínűség szerint az „e” betűt helyettesíti. A másolatba tehát minden ilyen jel (betű) fölé odafúrjuk az „e” betűt. Ezután szemügyre vesszük az egyetlen betűből álló szavakat. A leggyakrabban előforduló egyedülálló betű az „a” névelőben valószínűsíthető. Behelyezzük az összes megfelelő helyekre az „a” betűt. Így folytatjuk az eljárást a két betűből (például: az, és), utána a három betűből álló szavakkal. A megfejtett betűket mindig az egész szövegen keresztül behelyettesítjük. Folyton több és és több jel válik ilyen módon ismertté. Az egyes szavakat azután folytonos kombináció segítségével kell a teljes megfejtésig kiegészíteni. A kombinációnál a jelen esetben sokat segít, hogy az írás címzettjét ismerjük s így tudjuk, hogy a tartalomnak a bűncselekménnyel kell összefüggésben állania.

Megfejtéseket csak a csendőrség legénységi állományú tagjaitól fogadunk el. Határidő: július 15. A megfejtők között szép sorsolunk ki. Az eredményt az augusztus 1-i számunkban fogjuk közölni.

Megfejtés.

A folyó évi 11. számunkban közölt „Ki ismeri Európát?” című pályázatunk megfejtése a következő: 1. Norvégia — fővárosa Osló (régében: Krisztiania); 2. Finnország — Helsinki (svédül: Helsingfors); 3. Portugália — Lisszabon (Lisboa); 4. Németország (a számnélküli rajz hozzátartozik) — Berlin; 5. Csehszlovákia — Prága; 6. Magyarország — Budapest; 7. Svédország — Stockholm; 8. Románia — Bukarest; 9. Lengyelország — Varsó (Warszawa); 10. Ausztria — Bécs (Wien); 11. Franciaország — Párizs (Paris); 12. Jugoszlávia — Belgrád (Beograd); 13. Spanyolország — Madrid; 14. Olaszország — Róma; 15. Belgium — Brüsszel (Franciául: Bruxelles); 16. Svájc — Bern; 17. Albánia — Tirana; 18. Lettország — Riga; 19. Bulgária — Szófia; 20. Litvánia — Kaunas (Kovno); 21. Észtország — Tallinn (Reval); 22. Hollandia (igazi magyar neve: Németalföld) — Hága.

Alább a megfejtők nevei mellé helyezett számjegyek a következőket jelentik: 1 = hibátlan megfejtés; 2 = a megfejtő egy fővárost elhibázott; 3 = egy országot elhibázott; 4 = több hibát ejtett; 5 = a fővárosokat egyáltalában nem nevezte meg. A megfejtők névsora a következő:

Vitéz Ambrus András th. 2 (Orosztony), Adám Jenő törm. 2 (Drégelypalánk), Apostol Lajos örm. 3 (Sárospatak), Auer János örm. 1 (Zalaszántó), Balogh János I. törm. 2 (Toponár), Balogh József cs. 1 (Vaszar), Bankó János törm. 2 (Nógrádverőce), Bankó Lajos törm. 1 (Nyirgyháza), Baranyi István törm. 1 (Szombathely), Burdóc Árpád prb. cs. 4 (Alag), Bálint örm. 1 (Köny), Bálint Mihály törm. 3 (Gyórszentmárton), Bártfai törm. 2 (Gyöngy), Becse Jenő törm. 1 (Barabás), Belány János örm. 1 (Tiszakürt), Benedek Lajos th. 2 (Fadd), Benkő Vince örm. 1 (Bonyhád), Berecz Lajos törm. 1 (Szeged), Biacsi Sándor g. th. 2 (Szeged), Bíró János örm. 2 (Zsámbok), Bognár János törm. 3 (Szálka), Bognár József örm. 1 (Makó), Bognár Mihály örm. 1 (Szécsény), Boros Vince törm. 5 (Sárospatak), Bónyai József cs. 3 (Rajka), Bődöcs Antal törm. 1 (Kapunár), Bugyi István cs. 1 (Nádasdladány), Bundik Elek örm. 2 (Visegrád), Czöldi Gergely örm. 1 (Sopronbánfalva), Cserjés Imre cs. 1 (Alcsút), Csertő József örm. 2 (Beremend), Csipés István cs. 2 (Tápiósáp), Csuzás József cs. 1 (Mezőkovácsháza), Dani József örm. 1 (Baglyasalja), Deák Kálmán örm. 3 (Veszprém), Dömötör törm. 1 (Nádasdladány), Dudás Mátyas cs. 1 (Cinkota), Egedi Mihály cs. 2 (Jászberény), Enyedi András cs. 4 (Fajszy), Erdélyi Bálint örm. 3 (Moson), Erdős Pál th. 1 (Encs), Écsi Imre th. 1 (Budapest), Faragó Sándor th. 1 (Szentés), Farkas Pál II. th. 1 (Szombathely), Fehér Károly örm. 1 (Selye), Fejes József I. törm. 1 (Fadd), Fekete István II. örm. 1 (Kölce), Fenyves Jenő cs. 1 (Kapunár), Fenyves Lajos th. 3 (Tiszaluc), Foki Pál törm. 1 (Szombathely), Futó István th. 2 (Mátyásföld), Gál Pál törm. 2 (Egerág), Gál Ferenc törm. 4 (Felsőszentiván), Gaál Pál törm. 4 (Nagykanizsa), Galambos (Durbák) József cs. 3 (Mátramindszent), Galambos

Láb- és testápolásra

izzadás, kipálás, feldörzsölés ellen

legjobb a **3** számú **Hőfer hintőpor**

1 doboz 90 fillér. Patikákban, drogériákban kapható.

SALAMONOVITS RUHÁZATI ÉS TEXTILFELDOLGOZÓ VÁLLALAT

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a. — Telefon: 233-88.

Gyári áraink:

Fehér tenisz-nadrág ... P 6.90 | Sport lengvel nadrág ... P 7.90
Viharkabát, khaki ... P 8.90 | Egyenruhák ... P 65-től
Khaki posztó méterje ... P 7.70

37 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION

kerékpárokat

havi 20 P részletre. — Sajátkészítményű

LÁNG-kerékpárok 204 P-ért. — Havi 16 pengő részletre, teljes felszereléssel, karbidlámpával. Kerékpáralkatrészeket a világon létező összes kerékpárhoz nagyban árban, 30% árlétszállítással. Külső gumi 5.80, belső gumi 1.80, pedál párja 3, lánc 3.20 pengő.

LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és guminyereskedés Kelet-Európa legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár-raktára. — Budapest, VIII., József-körút 41. — Alapítva 1869. — Árjegyzék 1000 képpel ingyen!

A magyar kir. csendőrség tagjai, valamint azok családtagjai

PROHÁSZKA I. NÁNDOR fogorvosi rendelőjében felárú fogorvos kezelesen részesülnek, kedvező részletre is
BUDAPEST, VII., Rákóczi-út 8/a. Telef.: J. 420—14.

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénytársaság, Budapest, VI. kerület, Andrassy-út 12. szám.

Mihály prb. cs. 3 (Kisvejske), Gergely Béla t. 1 (Kun-szentmárton), Gerzsenyi György t. 2 (Mátészalka), Goldfinger Imre th. 1 (Hegyeshalom), Galambos Gyula t. 1 (Hajdubadháza), Gulyás II. t. 3 (Bogyiszló), Gulyás János t. 1 (Drávafook), Habony István t. 2 (Szentendre), Hajdúnak Jenő t. 3 (Derekegyháza), Hajdu Mihály cs. 1 (Váchartyán), Hajnal (Bláz), József cs. 1 (Hajdubadháza), Hanczik Pál t. 1 (Tótkomlós), Harangozó Mihály cs. 1 (Piliszzántó), Haras Mihály t. 1 (Szedrés), Házi Pál th. 2 (Budapest), Hegedüs cs. 2 (Szob), Herbák Imre t. 1 (Peremarton-gyártelep), Holeczer Ferenc t. 1 (Nádas-ladány), Horváth István cs. 1 (Gyula), Horváth István VII. cs. 1 (Nagyamányok), Horváth János t. 1 (Nádas-ladány), Horváth József t. 2 (Örsét nem írta meg), Horváth József prb. cs. 2 (Csongrád), Horváth József I. prb. cs. 1 (Ostfyzasszonyfa), Horváth Lajos H. cs. 1 (Alesut), Hozleiter István t. 3 (Báta), Hubay András t. 4 (Rum), Hungadi János th. 4 (Tarján), Illés Dániel t. 2 (Vámosgyörk), Illés Ferenc prb. cs. 2 (Szabadhidvég), Illés Mihály t. 3 (Nyiracsád), Iván János g. th. 2 (Szeged), Jakab Imre t. 1 (Kartal), Jakabfi József t. 2 (Fadd), Jankó Imre th. 1 (Szentés), Jegenyész (Jugovics) Pál t. 3 (Esztergom), Juhász Ferenc t. 1 (Székesfehérvár), Kalesó István cs. 1 (Ujkécske), Karika Kálmán th. 2 (Pétyártelep), Kálmán Imre II. t. 3 (Ölbő), Kálmáncz helyi András t. 3 (Kenéz), Kecskés Károly cs. 2 (Poroszló), Kelemen János t. 1 (Csanádpalota), Keller György th. 1 (Sopronbánfalva), Kenéz Sándor t. 1 (Okány), Kerekes Aladár cs. 2 (Gödöllő), Keresztes Ferenc cs. 2 (Szomoró), Kerék József t. 3 (Gölle), Keszi József t. 5 (Makó), Kéki Lajos th. 4 (Pécs), Kispál András t. 1 (Királd), Kispál János th. 2 (Nagyigmánd), Kiss Balázs t. 1 (Csesztreg), Kiss Dezső t. 1 (Gyulavári), Kiss János t. 1 (Öcsény), Kiss János cs. 1 (Kunbaja), Klement István cs. 2 (Békéscsaba), Komlósi Imre t. 1 (Szigetvár), Komoly (Koller) Dezső th. 4 (Budapest), Kondrát Géza cs. 1 (Maglód), D. Kovács Benjámin t. 1 (Monostorfalva), Kovács Ferenc III. cs. 4 (Söjtör), Kovács György II. th. 5 (Makó), Kovács István I. t. 1 (Füzesabony), Kovács Mihály II. cs. 3 (Kistelek), Kovács Sándor II. t. 1 (Szajol), Kovács Sándor III. t. 1 (Szomoró), Kozma Imre t. 1 (Csanádpalota), Kókai István cs. 1 (Pronayfalva), Kővári György cs. 1 (Cinkota), Kun Jenő th. 1 (Debrecen), Lakatos Ferenc t. 2 (Rum), Lipi Kálmán t. 2 (Vép), Liska Vilmos th. 1 (Pécs), Loboda Zsigmond t. 1 (Gyulavári), Lukács János t. 1 (Budapest), Magyar Lajos prb. cs. 2 (Drávaszabolcs), Magyarosi Imre t. 2 (Szápár), Makai Balázs t. 3 (Kunmadaras), Makra Mihály t. 3 (Vámosgyörk), Markovics Géza th. 1 (Nagyatád), Marton Mihály th. 1 (Szombathely), Marton Károly t. 4 (Táp), Máttyás Ferenc t. 2 (Tatárszentgyörgy), Meistersics István t. 2 (Gölle), Mészáros András t. 4 (Vép), Mészáros István th. 1 (Kapuvár), Mészáros János I. cs. 3 (Bélapátfalva), Mészáros Máttyás th. 1 (Pécs), Musik József t. 1 (Cece), Mléh t. 3 (Hajdunánás), Molnár András t. 3 (Rudabánya), Molnár Gyula II. t. 2 (Babócsa), Molnár János th. 1 (Keszthely), Molnár József I. t. 1 (Gacsály), Molnár József cs. 1 (Vaszar), Módos István t. 1 (Lövő), Nagy János I. t. 4 (Polgár), Nagy János II. t. 4 (Szil), U. Nagy József th. 2 (Dombrád),

V. Nagy József t. 1 (Alberti), Nagy József H. t. 3 (Kenéz), Nagy Károly t. 2 (Mándok), Nagy Sándor VII. t. 1 (Eszterháza), Nagy Sándor cs. 1 (Kisujszállás), Nemes Bünt őrmester 1 (Szolnok), Nemes József őrmester 1 (Budapest), Novák Ferenc csendőr 1 (Tótkomlós), Németh János t. 2 (Szentendre), Németh Miklós csendőr 1 (Sárszentmihály), vitéz Németi Pál th. 2 (Magyar-genes), Nyers László gth. 2 (Kaposvár), Nyisztor József th. 1 (Budapest), Orbán János th. 2 (Vámosgyörk), Orbán József t. 1 (Mezőkövesd), Orbán József I. t. 1 (Ostfyzasszonyfa), Öváry Ambrus th. 1 (Siklós), Paczolai László prb. cs. 1 (Pécsvár), Paiotás József t. 1 (Katymár), Papp Tamás cs. 4 (Kelebia), Pálkás János th. 1 (Aszód), Pázmány Elek t. 4 (Hódmezővásárhely-Kutas), Pernyész István th. 3 (Dorog), Pethő István t. 2 (Pétyártelep), Pető Lajos I. t. 1 (Sárszentmihály), Petrus István t. 3 (Zsáka), Pincés (Palaneca) Lajos t. 1 (Gyöngy), Pistyur József th. 3 (Turkeve), Plagh Károly t. 4 (Szikszó), Polgár István cs. 4 (Fertőrákos), Polgár József t. 2 (Baja), Raposa János t. 3 (Balatonszárszó), Rác János t. 1 (Budapest), Rákóczi János prb. cs. 3 (Rum), Répási János t. 1 (Fűzfő-gyártelep), Rimóczi Károly t. 3 (Tápióbicske), Róka János t. 1 (Budapest), Róza József t. 1 (Szentés), Ruzsa János t. 2 (Páka), Sándor János II. t. 2 (Tótkomlós), Simon Lajos t. 1 (Tiszavárkony), Simon Márton cs. 4 (Somogyzentmiklós), Somogyi Jónás t. 1 (Gyulavári), Sütő István t. 3 (Mizserfabánya), Szabó IV. t. 4 (Tarján), K. Szabó Ferenc cs. 1 (Dunapataj), Szabó István t. 2 (Szerencs), Szabó István X. t. 2 (Dombegyház), Szabó József IX. t. 3 (Csolnok-Augusztátelep), Szabó Lajos II. t. 4 (Hajdúszoboszló), Szabó Miklós th. 2 (Szentendre), Szalai István I. th. 1 (Szombathely), Szatmári Antal t. 1 (Nógrádverőce), Szegő Ferenc t. 1., (Nagyamányok), Szemes József t. 3 (Kistálya), Szende Albert t. 4 (Bonyhád), Szernay Endre cs. 2 (Karácsond), Szilágyi t. 2 (Ozora), Szombath László t. 3 (Székesfehérvár), Szürös József th. 1 (Budapest), Takács Imre th. 5 (Érd), Takács István cs. 1 (Üllő), Tatár József t. 2 (Polgárdi), Teke Sándor t. 3 (Moson), Tímó Lajos cs. 1 (Tolcsva), Tóth t. 1 (Györszentmárton), Tóth Antal II. őrmester 5 (Füzesgyarmat), E. Tóth Ferenc t. 1 (Somoskőújfalu), Tóth Imre I. t. 2 (Felsőmocsolád), Tóth István II. th. 1 (Szilbalhás), Tóth István VI. t. 3 (Makó), Tóth József prb. cs. 4 (Mezőberény), Tóth Mihály t. 3 (Sárospatak), Tóth Pál t. 2 (Zsámbok), Töke Imre t. 1 (Nagydorog), Tömöri Gyula cs. 1 (Alsógöd), Török Dávid th. 1 (Vác), Török Lajos II. cs. 1 (Váchartyán), Ujfalu János t. 3 (Kecence), Unji József t. 2 (Lőrinci), Urfi János t. 2 (Gic), Vadnai Lajos cs. 3 (Hatvan), Varga Balázs t. 2 (Pécel), Varga István III. t. 1 (Cibakháza), vitéz Varga József th. 1 (Balatonberény), Varga Károly II. t. 1 (Kállósemjén), Varga Mihály t. 1 (Mezőtúr), Vasi Ferenc t. 5 (Dorog), Vági Imre t. 3 (Tata), vitéz Vágó János th. 1 (Budapest), Várnagy (Reider) Máttyás cs. 1 (Hercegfalva), Veres Zsigmond t. 1 (Diósgyőr), Vida Antal t. 4 (Berettyóújfalu), Vigh István t. 2 (Monostorfalva), Virág András cs. 2 (Rákóczi-falva), Visnyovszki József t. 3 (Kenéz), Vittek Márton th. 1 (Budapest), Závodi Gyula t. 2 (Gödöllő), Zombori István t. 1 (Szeged), Zómbik József t. 1 (Szany), Zsinkó Sándor t. 1 (Véménd), Zsiros Sándor cs. 1 (Cinkota), Aláíratlanul Miszleró 2.

Teljesen hibátlan a megfejtése Molnár József I. gacsályi őrsbeli őrmesternek, aki nemcsak az országokat és fővárosait nevezte meg helyesen, de azok tökéletesen helyes írásmódja szempontjából sem követett el hibát, ezért a kitűzött jutalmat neki íteltük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős igazgató: Györy Aladár.

Sokat gyalogoló csendőrök használnak

izzadás, kipálás, kisebbés ellen

Krompecher féle higiénikus gyógyhintőport. Szárit, gyógyít, hűsít. Mindenhol kapható. 1 praktikus bádogdoboz 60 fillér.

RÉTI ISTVÁN ny. csendőrtörzsőrmester

O. F. B. Ingatlanforgalmi irodája Pestorzsébet, Szondi-utca 8/b.

Felkéri mindazokat, akik házat, birtokot telket bárhol óhajtanak vásárolni, bizalommal forduljanak hozzá, hogy zugigynökök kezébe ne kerüljenek.

Órs-főzőnöket, szolgát stb. közvetít 1 pengő közvetítési díjért:

Fleischmann Lipót Budapest, VII., Bethlen-utca 4. sz.

Keleti-kávéház mel'ett.

PUCH és eredeti
STEYR WAFENRAD

kerékpárok a csendőrség
részére legalkalmasabbak

PUCH MŰVEK RT. Budapest, VI., Lehel-u. 25.

